

**ЕКОНОМСКА ПОЛИТИКА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
ЗА 2011. ГОДИНУ**

1. УВОД

Анализирајући макроекономска, фискална и социјална кретања у претходном периоду, а имајући у виду и кретања у међународном окружењу, можемо да закључимо да је Република Српска направила значајан искорак на свим пољима дјеловања и да се наметнула као значајан економски простор у региону. Поред тога, може се слободно рећи да је у претходне 4 године, уз све тешкоће, значајно ојачана политичка, економска, фискална и социјална стабилност Републике Српске и створена основа за економски развој у слиједећем периоду.

Свакако, свјетска економска криза која је погодила све привреде свијета, па утиче и на привреду Републике Српске. Реална стопа раста бруто домаћег производа у 2009. години је била -3,0%, док је привредна активност у развијеним земљама смањена за 3,2%, при чему је у Евро зони остарен пад од 4,1%, док је пад бруто домаћег производа у Њемачкој износио 4,7%. Поредјећи се за земљама окружења, пад бруто домаћег производа износио је -3,0% у Србији и -5,8% у Хрватској.

Пад привредне активности се свакако одразио и на тржиште рада, па је анкетна стопа незапослености у Републици Српској у марту 2010. године 23,6%, што представља повећање од 3,1 процентни поен, у односу на 2008. годину. Имајући у виду да су све земље из окружења имале негативна кретања на тржишту рада, те да је стопа незапослености, на примјер код Шпаније повећана за 6,7 процентних поена, односно са 11,3% на 18,0%, да је повећање у стопи незапослености код Балтичких земаља било између 7,9 и 9,6 процентних поена, јасно је да су негативни ефекти кризе, ефикасним и ефективним мјерама које је предузела Влада Републике Српске значајно умањени.

Међутим, и поред остварених веома добрих резултата, сигурно је да би ефекти били значајно бољи да није било свјетске економске кризе. Свјетска економска криза је зауставила динамику раста коју је Република Српска имала прије 2009. године, али је указала и на критичне тачке и будуће правце дјеловања.

Када је ријеч о будућем периоду, процјене реалне стопе раста свјетске економије од стране Међународног монетарног фонда и Свјетске банке су веома опрезне и скромне, и сматрају успјехом ако се достигне реални раст од 2,5% у наредне двије до пет година. Процјењује се да је највећи изазов за будући период, поред спорог раста привреда, и веома висока стопа незапослености у свијету. Поред тога што је глобална привреда, током ове кризе, изгубила 30 мил. радних мјеста, процјењује се да ће у наредних 10 година 450 мил. људи ући на тржиште рада. Поред незапослености, која дефинитивно представља највећи изазов у будућем периоду, указује се на још неколико значајних изазова, а прије свега на одрживост пензионих система широм свијета. Оцјена је да би готово све земље требало снажно да се ангажују да се у оквиру неопходних реформи у наредном периоду обезбиједи одрживи пензиони системи. Великим изазовом се сматра и спор опоравак тржишта капитала, посебно криза тржишта дужничких хартија од вриједности и са тим повезани изазови управљања државним дуговима. Према томе, кључни изазов је ријешити, најдаље у средњорочном периоду, фискалне и финансијске проблеме, а посебну пажњу потребно је посветити рјешавању структуралних проблема, јер без такве реформе раст је веома неизвјестан, уз „тешке“ привредне и социјалне последице.

Шансе и могућности за раст привреде у овој декади процјењују се кроз улагања у неколико праваца, првенствено у пољопривреду и обезбјеђење сигурности хране, науку и инфраструктуру. Растућа популација у свијету и раст потреба имају за посљедицу свакодневни раст тражње за храном, што у условима ограничених ресурса има за посљедицу њено стално поскупљење. С тим у вези, предлаже се да земље које имају потенцијал за пољопривредну производњу требају да покушају максимално да га искористе, те на тај начин повећају понуду хране на свјетском тржишту и смање притисак на повећање цијена. Поред тога, ограничени ресурси су значајан ограничавајући фактор за даљи екстензиван раст, али зато развој науке и технологије треба да буде покретач интензивног раста. Сматра се да ће ову декаду карактерисати новине и у финансијском сектору, не само кроз модификована правила, већ и кроз начине и моделе супервизије. Када говоримо о инфраструктури, Међународни монетарни фонд и Свјетска банка сигурешу финансирање инфраструктурних пројеката кроз јавно приватно партнерство. С обзиром на велики притисак на јавна расходе усљед утицаја свјетске економске кризе, а имајући у виду потребу дугорочне стабилизације јавне потрошње и њено смањење, јавно-приватно партнерство, посебно у области инфраструктуре преставља шансу за развој уз задовољење и јавних потреба. Према томе, удруженом акцијом приватног и јавног сектора могуће је остварити синергетске ефекте, који ће помоћи опоравку привреде у наредном периоду.

Имајући у виду препоруке међународних институција, ефекте свјетске економске кризе на Републику Српску и све оно што је је урадила или започела да ради Влада Републике Српске у претходном периоду, активности у 2011. години ће представљати континуитет претходне Владе, с циљем успостављања тржишно орјентисане мале, отворене привреде, уз координацију државе само у оној мјери која је потребна да успостави тржишне принципе.

С тим у вези, кључне развојне политике и реформе на којима ће се заснивати политика Владе Републике Српске у наредне 4 године, а самим тим и у 2011. години ће бити:

- Инвестиције у пољопривреду, производњу хране и рурални развој,
- Инвестиције у енергетику и производња енергије,
- Инвестиције у инфраструктуру, с посебном пажњом у систем водоодбране,
- Инвестиције у науку и технологију,
- Индустријализација и страна улагања,
- Образовање и информатичко друштво,
- Екологија и заштита животне средине,
- Реформа пензијско-инвалидског осигурања,
- Реформа здравственог система,
- Фискална прилагођавања с циљем смањења потребних кредитних средстава за подмирење растућих јавних потреба, и
- Реформа јавног сектора у циљу повећања ефикасности и ефективности рада, смањујући на тај начин „цијену коштања“ јавне администрације.

Имајући у виду наведене процјене од стране ММФ-а, кретања макроекономских показатеља у претходном периоду, усвојене политике у претходном периоду и планиране реформске процесе, процјењује се да ће 2011. година бити година реформи и стабилизације привредних активности, те да ће даљи тренд раста бити настављен у другој половини 2012. године, што ће Републику Српску додатно економски позиционирати, као препознатљивог економског субјекта у региону.

Према томе, циљеви економске политике Републике Српске за 2011. годину су:

- заштита и очување радних мјеста,
- подршка привреди и позитиван привредни раст,
- очување социјалне стабилности,
- задржавање нивоа јавних инвестиција,
- промовисање и реализација пројеката кроз јавно-приватно партнерство,
- заштита становништва и имовине Републике Српске од елементарних непогода,
- задржавање фискалне стабилности и
- подршка финансијском сектору.

Свакако сви морају бити свјесни да долази вријеме непопуларних мјера у појединим областима, али императив Владе Републике Српске је и у претходне 4 године био да се понаша друштвено одговорно и да краткорочне циљеве и ефекте стави у други план, а да дугорочним циљевима да приоритет. Другачије речено, основни циљ Владе Републике Српске јесте дугорочно политички, економски, фискално и социјално одржива и стабилна Република Српска.

2. МАКРОЕКОНОМСКА КРЕТАЊА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ И ПРОЈЕКЦИЈЕ ЗА 2011. ГОДИНУ

2.1. БРУТО ДОМАЊИ ПРОИЗВОД

Република Српска се у протеклих пет година афирмисала као препознатљив економски простор у окружењу. У периоду од 2005. до 2009. године бруто домаћи производ у Републици Српској је номинално повећан са 5,76 милијарди КМ на 8,22 милијарде КМ, односно за 42,7%. Номинални бруто домаћи производ по глави становника је порастао са 3.984 КМ на 5.730 КМ.

Табела 2.1: БДП у Републици Српској у периоду 2004-2009. година

ПОКАЗАТЕЉ	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Номинални БДП (у мил. КМ)	5.116	5.763	6.544	7.351	8.489	8.223
БДП (номинална стопа раста, %)	12,1	12,7	13,5	12,3	15,5	-3,1
БДП (реална стопа раста, %)	6,8	7,1	6,0	6,7	6,2	-3,0
Број становника (у хиљадама)	1.450	1.446	1.444	1.440	1.437	1.435
БДП по становнику (у КМ)	3.528	3.984	4.533	5.106	5.906	5.730
БДП по становнику (у €)	1.804	2.037	2.318	2.611	3.020	2.930

Извор: Републички завод за статистику Републике Српске (подаци за период 2004-2009. год);
Напомена: 1€ = 1,95583 КМ

Просјечна реална стопа у анализираном периоду раста износила је 4,6%, што је знатно изнад остварења у земљама ширег регионалног окружења, гдје је просјечна стопа раста износила од 0,8% у Еврозони, 2,2% у Хрватској, 2,7% у Словенији до максималних 4,1% у Србији, док је просјечна реална стопа раста бруто домаћег производа у свијету, у истом периоду, износила 3,4%.

Међутим, привредна активност током 2009. године, у земљи и окружењу у значајној мјери је била под утицајем негативних ефеката свјетске економске кризе. Влада Републике Српске је својим инструментима и мјерама економске политике утицала да се негативни ефекти економске кризе умање и што прије превазиђу.

У 2009. години остварен је реални пад привредне активности у Републици Српској од 3,0%, у развијеним земљама 3,2%, Евро зони 4,1%, Њемачкој 4,7%, док је пад бруто домаћег производа у Србији и Хрватској износио 3,0%, односно 5,8%.

Позитивни помаци у 2009. години су забиљежени у области индустрије, јер је укупно учешће индустрије (области Ц, Д и Е) повећано са 15,3% у 2008. години на 16,1% у 2009. години. Учешће БДВ-а у БДП-у је повећано за 1,5 процентних поена, док је учешће пореза на производе и услуге умањених за субвенције на производе смањено за 1,5 процентних поена.

Табела 2.2: Структура БДП-а у Републици Српској у периоду 2005-2009. година

ДЈЕЛАТНОСТИ		Структура у %								
		2005	2006	2007	2008	2009	2006 2005	2007 2006	2008 2007	2009 2008
А	Пољопривреда, лов и шумарство	13,3	13,1	12,5	11,5	11,2	11,9	6,9	6,5	-5,8
Б	Рибарство	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	18,5	75,4	3,3	18,5
Ц	Вађење руде и камена	1,9	1,8	1,7	2,0	1,7	4,3	9,8	34,4	-18,6
Д	Прерађивачка индустрија	9,6	9,2	9,2	8,7	9,5	8,1	12,6	9,2	6,0
Е	Производња и снабд. ел. енергијом, гасом и водом	5,3	4,8	4,2	4,6	4,9	1,9	-0,5	26,9	3,1
Ф	Грађевинарство	4,7	4,4	5,4	6,0	5,9	9,7	37,3	27,5	-4,7
Г	Трговина навелико и мало	11,3	12,0	11,8	13,4	12,2	21,9	10,6	31,8	-13,6
Х	Хотели и ресторани	1,8	1,7	1,6	1,4	1,4	11,3	3,9	1,0	1,0
И	Саобраћај, складиштење и везе	6,8	6,3	6,2	6,5	6,6	4,5	11,2	19,6	-1,3
Ј	Финансијско посредовање	2,1	2,1	2,7	2,6	2,9	11,7	44,3	11,9	7,6
К	Активности у вези с некретнинама, изнајмљивање и пословне активности	10,8	9,8	9,3	8,3	8,9	3,4	6,5	2,7	3,9
Л	Државна управа, одбрана и обавезно социјално осигурање	8,7	8,6	8,6	9,1	10,3	12,4	13,1	21,9	9,9
М	Образовање	3,0	3,1	3,2	3,8	4,3	18,5	13,3	39,2	10,1
Н	Здравствени и социјални рад	3,1	3,3	3,4	4,6	4,3	17,5	16,4	58,1	-9,9
О	Остале комуналне, друштвене и личне услужне дјелатности	1,3	1,3	1,5	1,6	1,7	10,8	25,2	26,2	5,8
	FISIM (минус)	1,4	1,3	2,0	2,1	2,3	9,3	66,5	24,5	1,6
	Укупно бруто додата вриједност (БДВ)	82,3	80,2	79,4	82,1	83,6	10,7	11,3	19,4	-1,4
	Порези на производе и услуге минус субвенције на производе	17,7	19,8	20,6	17,9	16,4	27,0	16,7	0,3	-11,3
	Бруто домаћи производ у тржишним цијенама	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	13,5	12,3	15,5	-3,1

Извор: Калкулације Министарства финансија, на основу података Републичког завода за статистику Републике Српске

Учешће пореза на производе и услуге умањених за субвенције на производе у БДП-у од 16,4% је најмање у пољедњих 5 година, што указује да је пад трговине највише утицао на пад БДП-а у 2009. години. Потврду претходног става добијемо и када погледамо које су то дјелатности, због величине учешће и величине номиналног пада у односу на 2008. годину највише утицале на негативну стопу раста БДП-а у 2009. години. На тај начин долазимо до закључка да су Трговина (са 1,7% од укупно 3,1%) и Пољопривреда¹ (са 0,6% од укупно 3,1%) највише утицали на пад привредне активности у 2009. години.

Анализом кретања стопе реалног раста БДП-а у прва три квартала 2010. године видимо да је БДП у првом кварталу реално мањи за 0,2% у односу на исти период 2009. год, да је за 0,9% већи у другом кварталу и да је реални БДП-а у трећем кварталу 2010. године већа за 2,0% у односу на трећи квартал 2009. године, што показује да је присутан постепени опоравак привредне активности у Републици Српској.

¹ Треба напоменути да је физички обим пољопривредне производње у 2009. години остао на нивоу из 2008. године, али основне разлоге пада вриједности производње треба тражити у смањењу тржишних цијена основних пољопривредних производа.

2.2.ЦИЈЕНЕ И МОНЕТАРНА КРЕТАЊА

Просјечна стопа инфлације у Републици Српској за период 2009. године је била негативна, односно, забиљежена је дефлација од 0,4%. С обзиром да је просјечна стопа инфлације за првих десет мјесеци 2010. године 2,4%, процјењује се да ће у 2010. години износити 2,5%, је процјена за 2011. год. 2,3%.

Када је ријеч о монетарним кретањима у 2010. години однос марке и евра је остао стабилан. Домаћа валута је током другог квартала 2010. год. наставила тренд депресијације (боље цјеновне конкурентности), што је резултат велике депресијације према долару (11,1%), као и релативног раста домаће инфлације у односу на главне трговинске партнере. Бруто девизне резерве Централне банке БиХ су у 2009. години износиле 6.212 мил. КМ.

Централна банка БиХ је смањила стопу обавезне резерве комерцијалних банака са 10,0% на 7,0% на депозите и позајмљена средства са роком доспијећа преко једне године и изузела из основице за обрачун резерви средства ентитетских Влада намијењена за развојне пројекте, ради побољшања кредитне активности и одржавања ликвидности банкарског сектора.

Ради јачања повјерења у банкарски систем, почетком априла 2010. године одлуком Управног одбора Агенције за осигурање депозита Босне и Херцеговине повећан је износ осигураног депозита у банкама са 20.000 КМ на 35.000 КМ. Измјенама Закона о осигурању депозита у банкама БиХ из 2009. године дозвољено је да у програму осигурања депозита буду укључене и банке у којима је учешће државног капитала преко 10,0%.

2.3.ИНДУСТРИЈА

Раст индустријске производње у Републици Српској, који је износио 19,1% у 2006, 1,4% у 2007. и 16,8% у 2008. био је веома значајан фактор раста БДП-а, док је у 2009. години, и поред свјетске економске кризе, стопа раста физичког обима индустријске производње износила 19,0%, по чему је Република Српска јединствена у региону. Просјечна стопа раста физичког обима индустријске производње у периоду од 2005. до 2009. године је била 11,1%.

Табела 2.3: Просјечна годишња стопа раста физичког обима индустријске производње у РС у периоду 2004-2009. година (у %)

Назив	I-XII 2004	I-XII 2005	I-XII 2006	I-XII 2007	I-XII 2008	I-XII 2009
	I-XII 2003	I-XII 2004	I-XII 2005	I-XII 2006	I-XII 2007	I-XII 2008
ИНДУСТРИЈА УКУПНО	9,7	19,8	19,1	1,4	16,8	19,0
Вађење руда и камена	36,7	18,0	20,6	2,7	14,1	-7,5
Прерађивачка индустрија	7,2	23,2	21,3	4,1	19,4	35,1
Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом и водом	5,7	6,9	9,7	-5,4	10,5	7,9

Извор: Републички завод за статистику Републике Српске

Нафтни сектор Републике Српске је био основни покретач раста прерађивачке индустрије од 19,4% у 2008. и 35,1% у 2009. години. Раст физичког обима индустријске производње је настављен и у 2010. години. За првих десет мјесеци 2010. године у односу на исти период претходне године физички обим индустријске производње је повећан за 3,3%, при чему је Вађење руда и камена забиљежило раст од 8,7%, а Прерађивачка индустрија за 5,0%.

2.4. ГРАЂЕВИНАРСТВО

Вриједност извршених грађевинских радова је у периоду 2005-2008. година је из године у годину биљежио изразито високе стопе раста, посебно у у 2007. и 2008. год, што је било узроковано значајним инвестицијама из Развојног програма Републике Српске. Међутим, свјетска економска криза утицала је првенствено на станоградњу, па тако и на грађевински сектор Републике Српске укупно, како по вриједности извршених радова, тако и по броју радника на грађевинским радовима, што се види из наредне табеле.

Табела 2.4: Грађевинска активност у Републици Српској у периоду 2005-2009. година

ГРАЂЕВИНСКА АКТИВНОСТ	У %				
	<u>I-XII 2005</u> I-XII 2004	<u>I-XII 2006</u> I-XII 2005	<u>I-XII 2007</u> I-XII 2006	<u>I-XII 2008</u> I-XII 2007	<u>I-XII 2009</u> I-XII 2008
Вриједност извршених радова	19,1	9,3	29,6	11,8	-8,0
Број радника на грађевинским радовима	-0,6	-11,3	7,9	10,2	-4,6
Извршени ефективни часови на грађевинским радовима	-1,0	-5,4	4,9	9,6	-6,5

Извор: Републички завод за статистику Републике Српске

Поред тога, подаци о извршеним грађевинским радовима за првих десет мјесеци 2010. године у односу на исти период 2009. године показују додатни пад вриједности извршених грађевинских радова и то од 22,0%, и додатно смањење броја грађевинских радника за 13,0%. То нам указује да грађевински сектор још увијек није изашао из кризе, и да заслужује посебну пажњу у наредном периоду. Међутим, наставак инвестиционе активности у 2011. години и отпочињање нових инвестиционих пројеката, који ће имати задатак да ангажују домаћу оперативу и домаће грађевинске фирме, свакако ће довести до опоравка овог сектора.

2.5. СПОЉНА ТРГОВИНА

Покривеност увоза извозом 2005. године у Републици Српској је износила 38,3%, 2009. године је била 46,9%, док је за првих десет мјесеци 2010. године 54,4%. Посебно је значајно да је извоз за првих десет мјесеци 2010. године у односу на исти период 2009. године повећан за 31,8%, увоз за 12,9%, а укупан обим је већи за 18,9%, што је импулс

опоравку привреде, која је у 2009. години била погођена ефектима свјетске економске кризе. Највећи допринос овом повећању дао је извоз електричне енергије, нафтне и нафтних деривата.

Табела 2.5: Биланс робне размјене Републике Српске за период 2005-2010. година (у мил. КМ)

ГОДИНА	ИЗВОЗ	УВОЗ	ОБИМ	САЛДО	ПОКРИВЕНОСТ УВОЗА ИЗВОЗОМ
2005	1.130,5	2.953,2	4.083,7	-1.822,7	38,3%
2006	1.540,2	2.760,2	4.300,4	-1.219,9	55,8%
2007	1.671,6	3.347,9	5.019,5	-1.676,3	49,9%
2008	1.921,8	4.146,5	6.068,4	-2.224,6	46,3%
2009	1.672,9	3.567,1	5.240,0	-1.894,2	46,9%
I-X 2010	1.798,9	3.307,1	5.106,0	-1.508,2	54,4%

Извор: Републички завод за статистику Републике Српске

Повећање конкурентности домаће привреде, подршка извозним предузећима и проширење њихових производних капацитета, уз супституцију увоза домаћим производима, довешће до даљег раста извоза, те повећања покривености увоза извозом у 2011. год. на ниво од 57,4%, а циљ Владе Републике Српске да већ 2012. године покривеност пређе ниво од 60,0%.

2.6.3 ЗАПОСЛЕНОСТ И НЕЗАПОСЛЕНОСТ

Анкетна стопа запослености 2006. год. је износила 30,9%, да би до 2008. год. била повећана на 37,3%. Свјетска економска криза је утицала на њено смањење у 2009. на 37,2%, док је у марту 2010. год. додатно смањена на 36,6%.

Анкетна стопа незапослености је са 28,5% у 2006. год, смањена на 20,5% у 2008. години, да би у периоду утицаја свјетске економске кризе била повећана на 21,4% у 2009, те 23,6% у марту 2010. године.

Табела 2.6: Број запослених, број незапослених, стопе незапослености и запослености

	Просјечан број запослених	Просјечан број незапослених	Анкетна стопа незапослености	Анкетна стопа запослености
2006	248.139	143.219	28,5%	30,9%
2007	258.236	139.825	25,2%	35,1%
2008	259.205	135.102	20,5%	37,3%
2009	258.634	139.536	21,4%	37,2%
I-X 2010	241.517*	145.522	23,6%	36,6%

Извор: Републички завод за статистику РС – број запослених и анкетне стопе запослености и незапослености, Завод за запошљавање РС – број незапослених, Статистичка стопа незапослености – калкулација Министарства финансија Републике Српске на основу података о броју запослених и броју незапослених

Табела 2.7: Број незапослених лица на мјесечном нивоу у периоду 2004-2010.

година							
Мјесец / година	2005	2006	2007	2008	2009	2010	<u>2010</u> 2009
I	144.823	142.754	146.180	136.108	134.798	147.816	9,6%
II	147.901	144.510	147.673	138.134	136.624	150.036	9,8%
III	151.202	145.331	146.517	138.497	138.210	149.687	8,3%
IV	153.474	145.678	144.306	137.580	138.061	147.724	7,0%
V	153.625	144.830	141.610	136.071	137.847	145.710	5,7%
VI	154.202	142.252	140.189	135.524	138.170	143.073	3,5%
VII	153.700	141.932	138.285	134.808	138.911	143.309	3,2%
VIII	155.050	141.586	136.520	133.827	139.974	142.856	2,1%
IX	154.935	141.348	134.957	133.075	141.064	142.625	1,1%
X	156.335	141.401	133.815	132.426	142.074	142.388	0,2%
XI	151.607	142.899	133.645	132.098	143.305	143.266	-0,03%
XII	142.331	144.106	134.207	133.074	145.396		
<i>просјек</i>	<i>151.599</i>	<i>143.219</i>	<i>139.825</i>	<i>135.102</i>	<i>139.536</i>		

Извор: Завод за запошљавање Републике Српске

Табела 2.8: Број запослених по дјелатностима у периоду 2007-2010. година

Подручје		година							Структура запослених март 2010.
		III 2007	IX 2007	III 2008	IX 2008	III 2009*	IX 2009.*	III 2010	
УКУПНО		257.328	259.090	258.993	259.417	260.400	256.868	241.517	100,0%
A	Пољопривреда, лов и шумарство	7.888	8.307	8.970	8.754	8.754	8.984	8.472	3,5%
B	Рибарство	287	277	325	322	322	311	294	0,1%
C	Вађење руде и камена	4.274	4.422	4.921	4.683	4.683	4.835	4.874	2,0%
D	Прерађивачка индустрија	49.192	51.768	57.421	56.116	56.116	54.119	48.403	20,0%
E	Производња и снабдијевање ел. енергијом, гасом и водом	8.897	9.021	9.350	9.472	9.472	9.515	9.415	3,9%
F	Грађевинарство	12.462	12.929	13.529	14.826	14.826	15.198	12.654	5,2%
G	Трговина, оправка моторних возила, мотоцикала и предмета за личну употребу и домаћинство	50.664	50.708	53.439	54.268	54.268	52.387	46.276	19,2%
X	Хотели и ресторани	16.041	15.156	15.164	14.155	14.155	13.864	11.681	4,8%
I	Саобраћај, складиштење и везе	16.373	15.794	15.031	15.332	15.332	15.460	19.869	8,2%
J	Финансијско посредовање	3.176	3.367	3.936	5.223	5.223	5.231	5.103	2,1%
K	Активности у вези с некретнинама, изнајмљивање и пословне активности	10.019	10.318	9.357	9.585	9.585	9.005	7.899	3,3%
L	Државна управа и одбрана, обавезно социјално осигурање	20.055	20.434	20.826	22.938	22.938	22.656	22.324	9,2%
M	Образовање	17.770	17.614	18.031	18.934	18.934	18.837	19.595	8,1%
N	Здравствени и социјални рад	15.877	15.976	15.718	16.050	16.050	16.241	16.221	6,7%
O	Остале комуналне, друштвене и личне услужне активности	24.353	22.998	12.389	9.742	9.742	10.225	8.437	3,5%

Извор: Републички завод за статистику

Број незапослених је са 156.335 лица у октобру 2005. године смањен на 132.098 незапослених у новембру 2008. године. Од тада, па до фебруара 2010. године долази до постепеног раста броја незапослених на ниво од 150.036 лица, што је доказ су се ефекти свјетске економске кризе на тржишту рада пренијели једним дијелом и у 2010. годину. Међутим, у периоду од фебруара до октобра 2010. године број незапослених лица се смањило за 7.648, што је још један од позитивних импулса за привредна кретања у Републици Српској. Даље смањење незапослености ће свакако бити један од основних задатака Владе Републике Српске и у 2011. години.

Анализа броја запослених по подручјима дјелатности само додатно потврђује претходно уочене проблеме по појединим дјелатностима и указује на правце дјеловања Владе Републике Српске у 2011. години. Поред тога, значајна несразмјерност у учешћу броја запослених по појединим дјелатностима и њиховом учешћу бруто доданој вриједности указује и даље на постојање структурних поремећаја у привреди, те ниску продуктивност и/или велику радну интензивност појединих дјелатности, односно застарјелост производне технологије. Свакако, резултати претходне анализе су послужили као основа за предложене политике за 2011. годину у другом дијелу овог документа, које би требале да доведу до кориговања и/или потпуног отклањања уочених проблема у појединим привредним гранама у Републици Српској.

2.7. ПЛАТЕ И ПЕНЗИЈЕ

Анализом плата и пензија у Републици Српској у претходних пет година види се да је просјечна плата са 465 КМ у 2005. години повећана на 779 КМ у октобру 2010. године, што представља повећање од 67,5%, да је просјечна нето плата у образовању 2005. год. је износила 418 КМ, док је у јуну 2010. год. 877 КМ, што представља раст од 109,8%, да је просјечна пензија 2005. год. је износила 185 КМ, док је у октобру 2010. год. 302 КМ, што представља раст од 63,2%, те да је минимална пензија са 90 КМ 2005. год. повећана на 160 КМ у октобру 2010. год, односно да је повећана за 77,8%. На основу дате анализе јасно је да је Влада Републике Српске у претходних пет година значајно побољшала положај запослених и пензионера. И поред тога, политика Владе Републике Српске и у наредном периоду биће да у складу са материјалним могућностима Републике Српске и даље ради на побољшању положаја запослених и пензионера и очувању њихове куповне моћи.

2.8. ИНВЕСТИЦИЈЕ

Јавне инвестиције и РПРС. Динамична развојна политика мора се заснивати на стварним потребама и имати способност реаговања на измјењене околности. Јасно је да су домаће јавне инвестиције највише помогле да суочавање наше економије с негативним коњуктурним кретањима не остави дугорочно штетне посљедице у Српској и тако се мора и наставити. С циљем даљег прилагођавања измјењеним условима привређивања изазваних негативним ефектима економске и финансијске кризе потребан је континуитет интензивне инвестиционе политике у Српској. Јавне инвестиције морају доприносити остварењу општих циљева развојне политике Републике Српске, а циљеви су:

- стварање општих услова који стимулишу развој,
- јачање базичних владиних инвестиција - којима Влада посебну важност придаје јер у претходном периоду су се показале као најбоље средство у борби против кризе,
- циљ је да се олакшају и стимулишу остале инвестиције,
- и на крају циљ је и да се оспособи и организује јавни сектор и доносиоци одлука за повољан развој.

Јавне инвестиције у друштвену и физичку инфраструктуру су значајан ресурс под контролом Владе Републике Српске и средство за остварење свеопштег циља - повећања бруто домаћег производа. Обједињавањем инвестиција из три основна извора финансирања: Развојног програма Републике Српске, Буџета Републике Српске и кредитних аранжмана, њиховим координисањем и усклађивањем приоритета значајно смо повећали инвестициону активност. Као један од највећих финансијских извора, али и најзначајније средство у борби против економске кризе кориштен је Развојни програм Републике Српске.

Када је ријеч о економско-социјалној компоненти Развојног програма Републике Српске на 13 сједница Савјета за развој донесене су одлуке о финансирању 243 пројекта за које је из ЕСК РПРС одобрено укупно 533.628.567 КМ, од чега:

- 96 пројеката из области инфраструктуре у укупном износу од 356.540.608 КМ,
- 132 пројекта из области развоја запослености и људских ресурса у укупном износу од 85.082.802 КМ,
- 13 пројеката из области реформе здравственог система у износу од 48.348.290 КМ,
- 2 пројекта из области реформе пензијског система у вриједности од 43.656.867 КМ и
- 111 пројеката из области образовања у вриједности од 68.516.884 КМ.

Одобреним пројектима обухватили смо све општине у Републици Српској, што је у складу са нашим опредјељем за уравнотежење регионалног развоја Републике Српске. Закључно са 21.10.2010. године плаћено је укупно 370.481.508 КМ по пројектима одобреним за финансирање из ЕСК РПРС. Расположиво за одобравање је преосталих 78,4 мил. КМ, а свака општина у Републици Српској реализују по најмање један пројекат из Развојног програма Републике Српске. Основни принцип ових инвестиција је да оне морају резултирати повећањем вриједности имовине Републике Српске. Сходно томе, ефекти или директне користи од ових 243 пројеката су слиједеће:

- Одобрени инфраструктурни пројекти углавном су из области саобраћајне инфраструктуре и њиховом реализацијом изградиће се (или у мањој мјери ревитализовати) око 403 километра путних праваца, од чега 287 км локалних, 76 км регионалних и 40 км магистралних путева.
- Рјешава се и питање неколико вишедеценијских проблема попут изградње тунела Стамболчић на подручју општине Пале, експропријација земљишта за ауто-пут, рјешавање клизишта Чемерно, као и изградња три обилазнице, 4 кружна раскршћа, и слично (одобрена 52 пројекта у вриједности од 245.217.228 КМ).
- Поред транспортне инфраструктуре, одобрено је и 28 пројеката из области водоводне, канализационе, привредне и технолошке инфраструктуре (укључујући и програм подршке запошљавању повратника и инфраструктуру у

избјегличким и повратничким насељима) у укупној вриједности од 59.052.080 КМ. Двадесет и двије општине ће добити уређену водоводну и канализациону структуру у вриједности од 40.926.600 КМ.

- Пројектима из Развојног програма у 2009. и 2010. години на подручју 44 општине Републике Српске рјешено је стамбено питање за 746 породица погинулих бораца и РВИ.
- Из области образовања одобрено је 111 пројеката у вриједности од 68.516.884 КМ, од чега се гради или реконструише 88 школа у укупној вриједности од 41.027.678 КМ, док 18 пројеката у вриједности од 26.460.000 КМ односи се на област високог образовања.
- За изградњу или завршетак изградње градских спортских дворана, спортско-рекреативних центара и домова омладине одобрено је 13 пројеката у вриједности од 23.537.631 КМ
- Из области науке и културе одобрено је 16 пројеката у вриједности од 8.592.000 КМ (укључујући и археолошка истраживања у Сребреници).
- Из области судства одобрено је 7 пројеката у вриједности од 7.707.587 КМ.
- Кроз 14 пројеката осавремењава се здравствени и болнички систем у Српској, укупна вриједности је 77.348.290 КМ, а треба споменути Клинички центар Бања Лука, Нову болницу Бијељина и велики број домова здравља.
- Из области реформе пензијског система одобрена су два пројекта у укупној вриједности од 43.656.867,00 КМ, од чега је 5.000.000 одобрено за санацију и опремање Дома пензионера у Бањалуци, а други пројекат је од интереса за цијелу Републику Српску и односи се на измирење обавеза за потребе реструктурирања пензијског система у вриједности од 38.656.867 КМ.

Поред пројеката из економско-социјалне компоненте Развојног програма Републике Српске, реализовали смо и бројне пројекте, који су финансирани из страних кредитних средстава. У периоду 2006-2010. година за инфраструктурне пројекте повучено је укупно 363,8 мил. КМ, од чега је у енергетски сектор уложено 87,3 мил. КМ, у жељезнице 27,1 мил. КМ, у комуналне услуге 47,3 мил. КМ, у путеве 192,2 мил. КМ, те у пољопривреду 20,2 мил. КМ. Износи одобрених средстава су много већи, тако да ћемо те изворе моћи користити и у наредном периоду.

Када је ријеч о пројектима у енергетски сектор из страних кредитних средстава акценат смо ставили на пројекте за обнову и реконструкцију електроенергетског система и пројекте за обнову електродистрибуције, чиме смо вршили модернизацију постојећих производних и дистрибутивних капацитета. Значајна средства уложили смо у жељезнице што је имало за циљ модернизацију жељезничке инфраструктуре. Пројектима комуналне инфраструктуре изградил смо системе водоснабдијевања и канализације, те реализовали пројекте управљања чврстим отпадом у више општина у Републици Српској. Извршили смо модернизацију путних праваца кроз пројекте реконструкције и рехабилитације путева, те на тај начин значајно допринијели осавремењавању путне инфраструктуре и повећању безбједности друмског саобраћаја. Пројекат унапређења руралног предузетништва и пројекат пољопривреде и руралног развоја само су доказ наше опредељености да јачамо и унапређујемо пољопривредну производњу у Републици Српској.

Из привредно-развојне компоненте Развојног програма Републике Српске, која се реализује преко Инвестиционо-развојне банке Републике Српске, до краја октобра 2010. године, пласирали смо укупно 636 мил. КМ, од чега 561 мил. КМ путем

кредитних пласмана, односно 75 мил. КМ кроз пласмане у хартије од вриједности (ХоВ). Од укупног износа пласираних средстава на кредитној основи, развој предузећа и предузетништва у РС подржан је са 316 мил. КМ, а средства су коришћена за финансирање модернизације, унапређење и проширење пословних активности и ликвидности постојећих, као и оснивање нових предузећа. Истовремено, у развој домаће пољопривредне производње пласирано је 65 мил. КМ. Важно је подсетити да су то најповољнија кредитна средства, гдје је период отплате до 20 год, каматне стопе су у интервалу од 4,0% до 6,0%, са грејс периодом код појединих кредитних линија и до 36 мјесеци.

Путем кредитне линије за стамбене кредите, ИРБРС је пласирала укупно 144,0 мил. КМ чиме је омогућено стамбено збрињавање 2.569 корисника кредита и чланова њихових породица. Стамбени кредити су намијењени за рјешавање стамбеног питања социјалних група од значаја у РС, а у циљу спречавања негативних ефеката који се огледају у одливу младих високообразованих људи, те смањењу наталитета.

Развијена инфраструктура представља један од основних предуслова за интензивирање економског развоја у цјелини. У том смислу, ИРБРС је посредством кредитне линије за јединице локалне самоуправе подржала реализацију инфраструктурних пројеката у 27 општина РС у укупној вриједност од 36 мил. КМ. Такође, са 35 мил. КМ инвестираних у ХоВ јединица локалне самоуправе (муниципалне обвезнице), Банка је додатно подржала имплементацију конкретних развојних пројеката од локалног значаја.

Кредитним пласманима ИРБРС омогућили смо очување постојећих 26.957, те отварање 4.168 нових радних мјеста. Ова чињеница посебно добија на значају ако имамо у виду глобални тренд раста незапослености као непосредне последице економске кризе. У таквим околностима, више је него очигледно да је ИРБРС, својим концептом контрацикличног дјеловања позитивно утицала на побољшавање ситуације на тржишту рада РС. Својим инвестиционим активностима, ИРБРС је осигурала снажан допринос развоју домаћег тржишта капитала, његовој даљој изградњи и диверзификацији извора финансирања за домаћу привреду.

Анализирајући динамику најављеног опоравка европске економије јасно је да је потребно и наредних неколико година дати позитивни импулс привредном опоравку Републике Српске. У 2011. години акценат ће бити стављен на привредно-развојни програм у оквиру Развојног програма Републике Српске. Својим концептом контрацикличног дјеловања, ИРБРС, преко које се највећим дјелом реализује привредно-развојни програм, наставиће снажно да доприноси одржавању и јачању развојних перспектива РС.

Истовремено, на важност домаћих јавних инвестиција у економско-социјалном програму Развојног програма Републике Српске указује чињеница да је преокупираност потешкоћама у сопственим економијама европских земаља резултовала смањеним интересовањем за улагање у друге земље па и РС. У таквим околностима, домаћа економија могла би остати ускраћена за значајнији прилив страних директних инвестиција и свих позитивних ефеката који исти носи (трансфер технологије, знања и сл).

Планирана капитална потрошња Влада Републике Српске за 2011. годину износи 756,2 мил. КМ из свих извора средстава, од чега се: 300,9 мил. КМ или 39,8% финансира из

домаћих извора, а 455,3 мил. КМ или 60,2% из вањских извора. Највеће учешће у финансирање јавних инвестиција у том периоду имају ино средства (углавном кредити и мањим дијелом грантови) – 60,2%, затим средства Владе (по свим основама) – 13,6%, средства економско-социјалне компоненте Развојног програма Републике Српске – 17,6% и средства из осталих извора – 8,6%.

Поред тога, када се говори о привредно-развојној компоненти Развојног програма Републике Српске, планирана, за сада извјесна, средства која ће ИРБРС пласирати у наредне 4 године износе 402,5 мил. КМ. Од тога, 246,3 мил. КМ се односи на планиране приливе по основу поврата, односно по основу револвинга, 97,8 мил. КМ је аранжман са Европском инвестиционом банком, 37,4 мил. КМ је аранжман са Свјетском банком и 21,0 мил. КМ је планирана докапитализација фондова којим ИРБРС управља. Важно је подсетити да ће износ расположивих средстава бити и већи, у складу са успјешним завршетком преговора о проширењу обима сарадње са постојећим и реализацији сарадње са другим међународним финансијским институцијама. И у наредном периоду, ИРБРС ће редовно пратити потребе економије Републике Српске те, у складу са истима, прилагођавати своје кредитне и инвестиционе производе актуелном стању привреде и расположивим друштвено-економским потенцијалима.

Јавно-приватно партнерство. Поред наведених пројеката посебна пажња ће бити на промоцији и реализацији пројеката из области јавно-приватног партнерства, које би требале представљати доминантан модалитет за пројекте из области инфраструктуре, првенствено енергетике, затим из области образовања и других области. Важно је истаћи да је Република Српска друга у региону, после Хрватске, усвојила Закона о јавно-приватном партнерству. Анализе најновијих свјетских трендова показују обнову интереса у развој јавно-приватних партнерстава који могу успјешно комбиновати најбоље квалитете оба сектора. Искуство показује да ови споразуми најчешће воде редукцији јавне потрошње и представљају најквалитетнији начин прибављања директних страних улагања.

Влада Републике Српске ће у 2011. год. унаприједити функционисање Закона о јавно-приватном партнерству у производној сфери, с обзиром да се до сада показало функционално само у непроизводној сфери.

Стране директне инвестиције. Као и окружењу, тако и у Републици Српској, због посљедице свјетске економске кризе, дошло је до пада директних страних инвестиција. Бечки институт за међународна економска истраживања (WIIW) је процијенио да су директна страна улагања у средњој и источној Европи у 2009. години преполовљена и да су се приближила нивоу из 2005. године. Слично је стање и у земљама југоисточне Европе (у Хрватској и Македонији страна улагања су преполовљена).

Када су у питању СДИ преко 100.000 КМ у РС, за првих шест мјесеци 2010. године,² највише инвестиционих пројеката било је из Србије (13), Словеније (4) и Аустрије (3). Доминантна улагања у Републику Српску у овом периоду су се односила на области: производње (33,1%), осигурања (20,2%), банкарства (14,9%), (трговине 14,6%) и остале дјелатности (17,2%). Највише инвестиционих пројеката било је, такође у секторима: трговине (12), производње (11) и услуга (6).

² Према подацима Министарства спољне трговине и економских односа БиХ.

Акциони план за спровођење Стратегије подстицања и развоја страних улагања у Републици Српској 2009-2012. година (усвојен од стране Владе Републике Српске у октобру 2009. године) дао је преглед потребних активности које имају за циљ повећање износа страних улагања. Ради се о активностима системског и дугорочног карактера, које првенствено имају за циљ стварање повољнијег пословног окружења.

У току 2010. године Влада Републике Српске је реализовала планиране активности поменутог акционог плана (мапиране све институције које се баве страним улагањима у Републици Српској, за ове институције организовано је 6 обука у циљу реализације предвиђеног акционог плана и преузимања добрих искустава, започете активности на унапређењу сарадње Владе Републике Српске и 6 пилот локалних заједница (Бањалука, И. Сарајево, Приједор, Бијељина, Добој, Требиње) у области привлачења страних инвестиција, у процедури је Нацрт Закона о измјенама и допунама Закона о страним улагањима Републике Српске, у завршној фази је израда web сајта за стране инвеститоре, организована трећа регионална конференција „Конкурентност територије у контексту директних страних улагања“, започети преговори са више међународних институција у циљу покретања пројекта оспособљавања и сертификације општине које су пословно пожељне, итд.)

С озбиром на већ помеунуту развојну политику Владе Републике Српске за наредне 4 године, која ће се, између осталог, базирати, и на страним инвестицијама, у току 2011. године активности на стварању услова за стране инвестиције ће се интензивирати:

- наставиће се активности на системском уклањању административних препрека за страна улагања и то, прије свега, на основу анализе докумената „Бијела књига“ Савјета страних инвеститора и Doing Business Свјетске банке,
- наставиће се са подршком Владе Републике Српске у циљу оспособљавања локалних заједница да прихват страних инвестиција,
- биће завршен и представљен веб портал намијењен страним инвеститорима, на коме ће се наћи подаци о инвестиционим приликама у Републици Српској, прописима, процедурама, итд,
- наставиће се активности на што квалитетнијој (деталнијој и конкретнијој) анализи и презентацији секторских потенцијала Републике Српске, те на идентификацији и промоцији конкретних инвестиционих пројеката Републике Српске,
- ојачаће се сарадња министарстава Владе Републике Српске и привредних представништава Републике Српске у иностранству у циљу промоције потенцијала за улагање у Републици Српској,
- биће организована конференција о страним улагањима,
- наставиће се активности на успостављању пословних зона у Републици Српској и
- ојачаће се већ започета сарадња са Агенцијом за страна улагања и промоцију извоза Републике Србије (Serbian Investment and Export Promotion Agency - SIEPA) и сличним агенцијама у циљу јачања капацитета Владе Републике Српске и преузимања добрих пракси.

Према прогнозама Свјетског извјештаја о инвестицијама за 2010. годину (World Investment Report 2010) 2011. година ће бити повољнија за директне стране

инвестиције на свјетском нивоу те се очекује да ће, уз напоре Владе Републике Српске, доћи до поновног раста директних страних инвестиција.

IPA фондови. Финансијска помоћ у оквиру IPA фонда тренутно се налази у надлежности Делегације Европске комисије у БиХ. Још увијек није успостављен децентрализовани систем управљања средствима ЕУ (DIS) који би требао омогућити институцијама у БиХ директну имплементацију средстава ЕУ. У току су активности на проналажењу функционалне структуре DIS-а која ће бити прилагођена унутрашњем уређењу БиХ имајући у виду неопходност да и ентитетске институције морају бити укључене у саму структуру и процес како би могле преузети одговорност за пројекте за које су власници и корисници.

У 2011. години, представници Владе Републике Српске ће наставити активно учешће у дефинисању оперативних структура DIS-а које ће бити усклађене са постојећим надлежностима и овлаштењима, посебно у дијелу који се односи на управљање јавним финансијама.

Европска комисија је у јуну 2010. године усвојила 1. дио Државног програма за Босну и Херцеговину у оквиру Инструмента за предприступну помоћ – компонента Помоћ у транзицији и јачање институција за 2010. годину, те је у оквиру инфраструктурног дијела пакета IPA, усмјереног на помоћ у превазилажењу ефеката економске кризе, одобрила Босни и Херцеговини 40 мил. ЕУР. Од наведеног износа 14,5 мил. ЕУР односи се на инфраструктурне пројекте у Републици Српској и то:

- Обнова и изградња инфраструктуре за водоснабдијевање и отпадне воде у Републици Српској (10 мил. ЕУР) и то:
 - Канализациони системи у општинама: Соколац, Доњи Жабар, Теслић, Власеница и Вукосавље;
 - Водоснабдијевање у општинама: Пале, Котор Варош, Рибник, Требиње, Зворник, Лопаре, Козарска Дубица, Шамац и Трново;
 - Водоснабдијевање и канализација у општинама: Приједор, Брод, Рогатица, Гацко, Градишка, Хан Пијесак, Лакташи, Нови Град, Шековићи и Шипово;
- Проширење депоније Рамићи, Бања Лука (3 мил. ЕУР) и
- Водоснабдијевање и канализација Бања Лука (1,5 мил. ЕУР).

Укупан износ средстава за IPA 2011 Компонента I - Помоћ у транзицији и институционална изградња, износи 102,7 мил. ЕУР. Процес програмирања је у току.

Према томе, инвестиције представљају један од основних стубова на којима ће се заснивати развој Републике Српске. С тога ће одређеност Владе Републике Српске бити усмјерена у правцу да укупне инвестиције јавног и приватног сектора по свакој години не смију бити мање од 20% БДП-а.

2.9. ПРОЈЕКЦИЈЕ МАКРОЕКОНОМСКИХ ПОКАЗАТЕЉА У 2011. ГОДИНИ

На основу кретања макроекономских показатеља Републике Српске у претходном периоду, кретања привредних активности у земљама окружења, препорукама међународних финансијских институција, започетим активностима Владе Републике Српске у претходном периоду и планираним политикама Владе Републике Српске у наредном периоду, извршене су процјене и пројекције кретања макроекономских показатеља Републике Српске за период 2010-2014. година.

Табела 2.10. Процјене макроекономских показатеља за 2010. год. и пројекције за период 2011-2014. година

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
БДП у милионима КМ – номинални (производна метода)	6.544	7.351	8.489	8.223	8.445	8.850	9.355	9.954	10.680
Број становника – у милионима	1,44	1,44	1,44	1,44	1,43	1,43	1,42	1,41	1,41
БДП по становнику у КМ	4.533	5.106	5.906	5.730	5.904	6.210	6.590	7.042	7.589
% раста БДП-а, номинално	13,5%	12,3%	15,5%	-3,1%	2,7%	4,8%	5,7%	6,4%	7,3%
БДП дефлатор (%)	7,1%	5,3%	8,7%	-0,1%	2,1%	2,2%	2,2%	2,3%	2,3%
% раста БДП-а, реално	6,0%	6,7%	6,2%	-3,0%	0,5%	2,5%	3,4%	4,1%	5,0%
Инфлација - просјечна годишња стопа	8,4%	1,1%	7,2%	-0,4%	2,5%	2,3%	2,3%	2,4%	2,4%
Просјечне нето плате у КМ	521	585	755	788	781	814	857	903	955
Увоз у милионима КМ	2.760	3.348	4.147	3.567	4.048	4.205	4.436	4.734	5.126
Раст увоза у %	-6,5%	21,3%	23,9%	-14,0%	13,5%	3,9%	5,5%	6,7%	8,3%
Извоз у милионима КМ	1.540	1.672	1.922	1.673	2.208	2.415	2.711	3.063	3.459
Раст извоза у %	36,2%	8,5%	15,0%	-13,0%	32,0%	9,4%	12,2%	13,0%	12,9%
Покривеност увоза извозом у %	55,8%	49,9%	46,3%	46,9%	54,6%	57,4%	61,1%	64,7%	67,5%
Анкетна стопа незапослености %	28,5%	25,2%	20,5%	21,4%	23,6%	23,2%	22,4%	21,2%	19,8%

Извор: Републички завод за статистику Републике Српске (2006-2009. год.), процјена (2010. год.) и пројекција (2011-2014. год.) Министарства финансија Републике Српске

3. ФИСКАЛНА ПОЛИТИКА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Када је ријеч о буџету и јавним финансијама, током протеклих година Влада Републике Српске је спровела низ буџетских реформи с циљем јачања управљања и планирања у области јавних финансија, у сарадњи са међународним институцијама. Њиховим провођењем ојачани су капацитети за финансијско управљање и планирање свих буџетских корисника. Унапријеђене су и развијене процедуре које доприносе квалитетнијем буџетски процесу. Оно што посебно треба нагласити је квалитет самих докумената као резултат планирања који је подигнут на виши ниво у погледу повезивања употребе средстава са циљевима и политикама.

Спровођењем буџетских реформи омогућено је да се буџетирање у Републици Српској значајно унаприједи, са традиционалног процеса планирања буџета којим су се буџетска средства расподјељивала само по економским категоријама (колико средстава је потребно за плате, колико за материјалне трошкове итд.) ка принципима програмског буџетирања који и даље садржи те информације, али и омогућава да се на

основу дефинисаних програма доносе одлуке о расподјели буџетских средстава које се заснивају на циљевима политика и жељеним резултатима. Принципи програмског буџетирања се примјењују и на ванбуџетске фондове, кроз израду буџетских захтјева у програмском формату. То је почетна фаза, којом је подигнут степен разумјевања важности планирања и расподјеле буџетских ресурса, односно квалитетна основа за њихово потпуно укључивање у буџетски процес.

Паралелно са реформским процесима усмјереним ка квалитетнијој и транспарентнијој алокацији буџетских средстава, још 2007. године започета је реформа фискалног сектора и то реформом директних пореза, с циљем привлачења страних инвестиција и усклађивања нашег законодавства са правом Европске уније, а од 01.01.2009. године настављена је са промјеном начина обрачуна плата са нето на бруто принцип обрачуна.

Наведене активности су имале за резултат вишеструко увећање буџетских средстава, посматрано од 2005. године, што је уз увођење принципа програмског буџетирања створило значајну основу за квалитетнију и транспарентнију расподјелу буџетских средстава. У периоду од 2005. до 2010. године, расположиви оквир буџетских средстава је увећан за 563,8 мил. КМ, са 1.036,2 мил. КМ на 1.600,0 мил. КМ, односно за 54,4%.

Посматрано од 2005. године, расположива средства смо усмјерили на различите пројекте, а најзначајнији су: Доношење закона о платама, којим су увећане плате за запослене у органима државне управе; Повећање пензија и осигурање одрживости пензионог система; Повећање војних и цивилних инвалиднина; Подстицаји привреди кроз суфинансирање извозно оријентисаних предузећа; Обезбјеђење значајних средстава за развој пољопривреде и села; Стварање услова за одрживи повратак избјеглица и расељених лица; Обезбјеђење услова за остваривање права на здравствену заштиту незапослених лица кроз повећање трансфера Фонду здравственог осигурања; Редовно сервисирање унутрашњег и вањског дуга; и Пројекти у области просвјете, културе и спорта.

3.1. ПОЛИТИКА ЈАВНИХ ПРИХОДА

У наредном периоду наставиће се са имплементацијом реформских процеса у фискалном систему. Фискалном политиком на приходовној страни ће се обезбиједити средства неопходна за финансирање јавних потреба, са нагласком на социјални аспект. Истовремено ће се спроводити и веома ригорозне мјере којима ће се смањити избјегавање фискалних обавеза и ширити обухват пореских обвезника, односно повећавати фискална дисциплина. Поред тога, Влада Републике Српске је извршила анализе свих директних и индиректних ефеката смањења пореских стопа код директних пореза у претходном периоду и детаљно провјерила реализацију планираних циљева који су требали да буду остварени наведеним смањењем пореских стопа, те извршила анализу стопа доприноса на бази захтјева ванбуџетских фондова. На основу датих анализа предложене су измјене и допуне Закона о порезу на доходак и Закона о доприносима с циљем даљег јачања економске, фискалне и социјалне стабилности Републике Српске. Предложене корекције и фискална прилагођавања на приходовној страни, требају да смање и неопходна кредитна средства за финансирање јавних потреба у будућем периоду.

У домену пореске политике, једна од битних измјена која се десила у претходном периоду је измјена начина опорезивања дохотка. У периоду од 01.01.2007. године до 31.12.2008. године у примјени је било опорезивање нето плата по стопи од 10% и 15%, док се након тога прелази на обрачун дохотка по бруто принципу и опорезивање по јединственој стопи пореза од 8%. Преласком на бруто принцип обрачуна дохотка, привредни амбијент у Републици Српској је постао упоредив са окружењем. Уколико се упореди стопа пореза на доходак са стопама осталих земаљама у региону, па и у Европи, може се истаћи да смо имали најмању стопу пореза на доходак.

Табела 3.1. Упоредни приказ стопа пореза и доприноса у Републици Српској и земљама окружења

	РС	ФБиХ	Србија	Хрватска	Црна Гора	Македонија
Стопа пореза на доходак	8,0%	10,0%	12,0%	15,0% - 45,0%	9,0%	10,0%
Неопорезиви дио дохотка (у КМ)	250,0	300,0	110,0	488,0	0,0	223,0
Стопа пореза на добит	10,0%	10,0%	10,0%	20,0%	9,0%	15,0%
Стопа ПДВ-а	17,0%	17,0%	18,0% и 8,0%	23,0%, 10,0% и 0,0%	17,0% и 7,0%	18,0% и 5,0%
Збирна стопа доприноса на бруто плату	30,6%	41,5%	35,8%	37,2%	30,0%	-

Извор: Министарство финансија Републике Српске

Приликом преласка на бруто модел обрачуна дохотка, Буџет Републике Српске се одрекао прихода од пореза на доходак у корист прихода фондова, како би оптерећење за привреду остало на истом нивоу. Ово је било од изузетне важности у моменту када се економска криза проширила и на привреду Републике Српске. Поред тога, тежња за стварањем повољног пословног амбијента се наставила у 2010. години, када је омогућено додатно ослобађање од плаћања пореза на доходак кроз ослобађање од плаћања пореза на доходак трошкова припремања топлог оброка у властитим ресторанима код послодавца или топлог оброка испорученог послодавцу од стране лица регистрованих за услуге кетеринга („Catering“), до одређеног износа по запосленом.

Влада Републике Српске ће извршити Измјене и допуне Закона о порезу на доходак, тако што ће укинути неопорезиви дио дохотка, опорезовати исплаћену дивиденду, те увести прогресивне стопе пореза на доходак, и то 10% за нето плате до 1.500 КМ и стопу пореза од 20% на нето плате веће од 1.500 КМ. Досадашња јединствена стопа од 8% на све нивое плата и исти неопорезиви дио сваке плате, како најнижих тако и највиших, није била социјално избалансирана и није произвела очекиване ефекте. Другачије речено, неопорезиви дио дохотка је био исти и за плате од 370 КМ и 5.000 КМ.

Преласком на бруто принцип обрачуна плата и стопе доприноса су постале упоредиве са земљама окружења, што представља још један корак ка усклађивању са европским стандардима. Упоредном анализом стопе доприноса у Републици Српској, која је сада у збирном износу 30,6%, са окружењем, уочљиво је да су у Републици Српској стопе

доприноса једне од најнижих у региони. Због свега наведеног, а имајући у виду и оправдане захтјеве за повећање стопа доприноса у циљу одржавања социјалне политике и статуса социјално угрожених категорија становништва, Влада Републике Српске ће извршити Измјене Закона о доприносима, тако да ће збирна стопа бити 33,0% на бруто плату, од чега ће за пензијско-инвалидско осигурање издвајати 18,0%, за здравствено осигурање 12,5%, за дјечију заштиту 1,5% и за осигурање од незапослености 1,0%. Такође, сви субјекти имаће обавезу да се у Уговору о раду плате са запосленима уговарају у бруто износу.

Основица за обрачун доприноса у 2011. години за запослене у области производње текстила, одјеће, коже и производа од коже у складу са класификацијом дјелатности Републике, износиће 25% просјечне мјесечне бруто плате у Републици, према посљедњем податку Републичког завода за статистику, објављеном у „Службеном гласнику Републике Српске“.

Што се тиче пореза на добит, у Републици Српској се већ дуги низ година опорезивање врши по стопи од 10%. Приход од пореза на добит у буџету је имао константан раст све до ове године, када је по подацима за једанаест мјесеци наплаћено готово 15% мање него за исти период прошле године. Обвезници пореза на добит уплаћују аконтативни порез у текућој години на основу оствареног пословног резултата из претходне године, а подаци АПИФ-а показују да је укупан добитак прије опорезивања за предузећа на подручју Републике Српске у 2009. години мањи за 14,4% у односу на 2008. годину, што је утицало на пад прихода у текућој години. Намјера је да се кроз едукацију пореских службеника постигне ефикаснија контрола обрачуна и наплате свих јавних прихода, а посебно пореза на добит.

Од јануара 2010. године уведен је Јединствени систем за регистрацију, наплату и контролу доприноса, чиме је омогућена: боља и ефикаснија контрола плаћања доприноса, боља претпоставка за поштовање пореских и других закона, као и за ефикаснију наплату пореза и доприноса, поједностављивање поступка регистрације послодаваца, односно обвезника уплате доприноса и запослених, смањење трошкова администрације, као и избјегавање дуплирања законских одредби, пословних функција и процеса везаних за прикупљање и наплату доприноса. Подаци о кретању броја пензионера и запослених у претходном периоду, те урађене процјене за наредни период, су указале да је потребно извршити повећање стопа доприноса за пензијско и инвалидско и здравствено осигурање, како би се одржало финансирање по принципу међугенерациске солидарности, што ће у наредној години бити и урађено.

У овој години је извршена измјена и допуна Закона о играма на срећу. Досадашња примјена закона је показала потребу за додатним регулисањем ове области, па је тако извршено увођење и нових врста кладионичких игара на срећу које се приређују путем СМС-а, боље регулисање процедуралних питања у оквиру инспекцијског надзора, те повећање новчаних казни за учињени прекршај. Очекивања, да ће поменуте измјене имати за резултат раст накнада за приређивање игара на срећу али и износ наплаћених новчаних казни, које су у одређеним случајевима повећане са 1.000 КМ на 5.000 КМ и са 1.500 КМ на 7.500 КМ, су била оправдана, јер је за једанаест мјесеци ове године остварен већи приход за 30,5% у односу на исти период прошле године. Такође се очекује да ће се на основу додјеле концесије за приређивање игара на срећу у казину остварити додатни приход у наредној години.

Примјеном Закона о фискалним касама, којим је предвиђена обавеза регистрација извршеног промета роба и услуга путем фискалних каса, настоји се и даље постићи циљ овог Закона, а то је уређење тржишта у Републици Српској, смањење нелегалних новчаних токова у промету роба и услуга, сузбијање сиве економије и нелојалне конкуренције, повећање фискалне дисциплине и обезбјеђење ефикасније контроле пореских прихода. Ефекти овог Закона су видљиви и у току 2010. године, кроз исказано повећање промета у трговини на мало и кроз повећање крајње потрошње Републике Српске која је исказана на ПДВ пријавама. Процес провођења "фискализације" у наредном периоду ће се усмјерити на контролу издавања фискалних рачуна и поштравање казних одредаби.

Опорезивање непокретности по тржишној вриједности непокретности ће се вршити од 01.01.2012. године, по стопи коју утврде скупштине општина и градова у распону од 0,05-0,5%. До тада се порез на непокретности плаћа по Закону о порезима на имовину, на површину непокретности. Један од разлога пролонгирања примјене новог закона је био да се прије свега привредницима омогући да лакше превазиђу период економске кризе. Новим законом је омогућено умањење пореске основице за све непокретности које представљају пребивалиште домаћинства пореског обвезника, а што је додатно растерећење у односу на садашњи Закон о порезима на имовину. У наредној години ће се водити завршне активности на процесу формирања Фискалног регистра непокретности, успостављању модела за процјену тржишне вриједности непокретности, али и активности на одговарајућем ангажовању општина у циљу веће укључености у опорезивање непокретности.

Репрограмирањем обавеза олакшан је положај предузећа у смислу да доспјеле обавезе могу да плаћају на дужи временски период. На тај начин велики број предузећа успио је да одржи своју производњу и присуство на тржишту. Од марта ове године присутно је и смањење броја незапослених. Са циљем побољшања финансијског положаја пореских обвезника донесен је и Закон о допуни Закона о отпису потраживања ("Службени гласник Републике Српске", број 34/09), којим је било омогућено да порески дужници остваре отпис камате на главни дуг уколико се од дана ступања на снагу поменутог закона 12.05.2009. до 31.12.2009. године измири главни доспјели дуг по основу пореза, а доспјелим пореским обавезама сматрају се обавезе са стањем на дан 31.12.2007.

Осим тога, кроз измјене Закона о Пореској управи Републике Српске неопходно је унаприједити порески поступак и рационализовати сви процеси који су у надлежности Пореске управе Републике Српске. Посебна пажња ће се поклонити процесима принудне наплате, унапријеђењу поступака контроле законитости и правилности код обрачуна и уплате јавних прихода (накнада од концесија, накнада од приређивања игара на срећу, пореза на имовину, и др.), конзистентности пореских евиденција (пореских картица), рационализација поступака за мале пореске обвезнике и мале износе пореских обавеза, благовремено и ажурно евидентирање свих врста пореских пријава са циљем јасног увида у све обавезе сваког пореског обвезника. Везано за унапријеђење ових процеса, у свјетлу реформе јавне управе, неопходно је посветити пажњу правилном и рационалном поступању запослених у овом фискалном органу. Редовност измирења текућих обавеза ће бити услов за исплату подстицаја и субвенционисање привредних субјеката.

3.2. ПОЛИТИКА ЈАВНИХ РАСХОДА

Влада Републике Српске је посебну пажњу посветила анализи расходне стране буџета. Детаљно је анализирана свака појединачна буџетска позиција, провјерена оправданост давања, потребан износ средстава, те посебно ефекти које је наведено трошење имало у претходном периоду. Циљ Владе Републике Српске је био да испита оправданост трошења буџетских средстава појединих буџетских корисника, те да их значајно редукује или потпуно укине уколико не производе користи и позитивне ефекте за привреду или грађане Републике Српске или уколико је престао разлог њиховог увођења. На тај начин ће се осигурати ефикаснија и ефективнија расподелу ограничених буџетских средстава у наредном периоду, која ће бити усмјерена у пројекте који ће максимизирати њихову „употребну вриједност“ и тако допринијети дугорочном развоју Републике Српске.

Буџет Републике Српске за 2011. годину је документ који представља процјену прихода и финансирања, те процјену годишњих расхода и других издатака Републике и планиран је у износу од 1.600 мил. КМ, што је на истом нивоу као и Буџет Републике Српске за 2010. годину.

Средства планирана за расходе за лична примања у 2011. години износе 628,3 мил. КМ. Нова буџетска година доноси значајно умањење оквира буџетских средстава на позицијама текућих расхода, будући да је отплата унутрашњег дуга планирана из редовних буџетских средстава, а не са рачуна посебних намјена као у 2010. години, док је буџетски оквир задржан на нивоу 2010. године. Средства планирана за расходе по основу коришћења роба и услуга у 2011. години износе 97,0 мил. КМ. Приликом рационализације расхода водило се рачуна о обавезама проистеклим из законских и подзаконских аката, потписаних уговора и специфичности послова које обављају поједине институције. Предложеном рационализацијом неће бити угрожено функционисање буџетских корисника као ни извршавање њихових задатака.

Средства планирана за субвенције у 2011. години износе 110,4 мил. КМ. У оквиру ове групе расхода, највише средстава је усмјерено за:

- Субвенције за подстицај развоја пољопривреде и села, у износу од 60,0 мил. КМ,
- Субвенцију предузећу "Железнице Републике Српске", у износу од 25,0 мил. КМ,
- Субвенције за подстицај извоза, у износу од 20,0 мил. КМ,
- Субвенције нефинансијским субјектима у области шумарства, у износу од 6,0 мил. КМ, и
- Субвенције за трансфузијску медицину, у износу од 1,0 милиона КМ.

Средства планирана за грантове у 2011. години износе 28,1 милион КМ. Средства планирана за дознаке на име социјалне заштите у 2011. години износе 230,2 милиона КМ. У оквиру ове групе расхода, највише средстава је усмјерено за:

- Текуће дознаке за породичне инвалидине, у износу 87,5 милиона КМ,
- Текуће дознаке за личне инвалидине, у износу од 67,0 милиона КМ,
- Текуће дознаке за цивилне инвалидине, у износу од 7,1 милион КМ,
- Дознаке Фонду за здравствено осигурање, у износу од 40,0 милиона КМ,
- Програм социјалног збрињавања радника, у износу од 10,2 милиона КМ,

- Дознаке за категорије избјеглих и расељених лица, у износу од 5,6 милиона КМ,

Средства планирана за трансфере између буџетских јединица различитих нивоа власти у 2011. години износе 208,9 милиона КМ. У оквиру ове групе расхода, највише средстава је усмјерено за:

- Трансфер Фонду ПИО, у износу од 200,0 милиона КМ,
- Трансфере неразвијеним општинама, у износу од 3,4 милиона КМ,
- Трансфер Фонду дјечије заштите, у износу од 2,0 милиона КМ,
- Пројекат запошљавања приправника, у износу од 2,0 милиона КМ.

Средства планирана за трансфере између буџетских јединица истог нивоа власти у 2011. години износе 19,8 милиона КМ. У оквиру ове групе расхода, највише средстава је усмјерено за:

- Суфинансирање смјештаја и исхране у студентским и ђачким домовима, у износу од 3,3 милиона КМ,
- Трансфер Главној служби за ревизију јавног сектора Републике Српске, у износу од 3,5 милиона КМ,

Најзначајнија издвајања за отплату унутрашњег дуга у 2011. години односе се на исплату главнице по хартијама од вриједности у износу од 68,7 милиона КМ, камату на хартије од вриједности у износу од 9,6 милиона КМ, исплату по одлукама уставних и осталих судова у износу од 5,0 милиона КМ и за готовинске исплате за стару девизну штедњу у износу од 9,7 милиона КМ.

У 2011. години наставиће се верификација унутрашњег дуга и сукцесивне емисије обвезница по свим врстама унутрашњег дуга. Такође, наставиће се и измирење унутрашњег дуга по усвојеним акционим плановима за обавезе по извршним судским одлукама које се односе на опште неисплаћене обавезе буџета настале до 31. децембра 2002. године и за обавезе по судским одлукама по основу рачуна старе девизне штедње.

4. ЈАВНИ ДУГ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Законом о задуживању, дугу и гаранцијама Републике Српске (Службени гласник Републике Српске, 30/07 и 29/10) је детаљно уређена веома битна област краткорочног и дугорочног задуживања и издавања гаранција Републике Српске и општина, начини и процедуре задуживања, што заједно са постојећим законима из области буџетског система, чини цјеловит правни оквир за унапређење и контролу буџетске дисциплине, те смањење ризика презадужености. Поред тога, успостављањем јасних квантитативних и квалитативних критеријума задуживања створени су предуслови за преузимање одговорности органа и организација, као и њихових старјешина за област задуживања. Поред наведеног, успостављен је правни оквир за задуживање путем емисије дужничких хартија од вриједности, емитованих од стране Републике Српске и општина, што је у пракси већ присутно и представља императив даљег развоја финансијског тржишта.

Доношењем Закона о утврђивању и начину измиревања унутрашњег дуга Републике Српске (Службени гласник Републике Српске, 7/10 - пречишћени текст), Закона о измирењу обавеза по основу рачуна старе девизне штедње (Службени гласник БиХ, 28/06, 76/06 и 72/07) и Закона о условима и начину измирења обавеза по основу рачуна старе девизне штедње емисијом обвезница у Републици Српској (Службени гласник Републике Српске, 1/08), створени су услови за обухватање и ревидирање обавеза из ранијег периода, обезбијеђен је стратешки приступ измирењу истих и самим тим постигнута буџетска стабилност. Уређивањем ове области и сукцесивним измирењем обавеза доприноси се повјерењу, како грађана, тако и инвеститора, бољем пословном амбијенту и повољном кредитном рејтингу.

Табела 4.1. Укупан дуг Републике Српске на дан 31.12.2009. и 30.09.2010. године

Стање дуга	31.12.2009.	30.09.2010.	Индекс
	<i>У милионима КМ</i>		
Спољни дуг - Буџета Републике Српске	1.857,6	2.052,1	110,5
Унутрашњи дуг - Буџета Републике Српске	1.421,9	1.350,2	95,0
Општине и ванбуџетски Фондови	218,0	308,5	141,5
Укупан дуг РС	3.497,5	3.710,8	106,1
	<i>У %</i>		
Спољни дуг - Буџета Републике Српске	53,1%	55,3%	
Унутрашњи дуг - Буџета Републике Српске	40,7%	36,4%	
Општине и ванбуџетски Фондови	6,2%	8,3%	
Укупан дуг РС	100,0%	100,0%	

Извор: Министарство финансија Републике Српске

Управљање јавним дугом и у 2011. години остаје један од важнијих аспеката Владиних приоритетних политика. Политика Владе Републике Српске, захтијева благовремено сервисирање доспјелих обавеза, као и обавеза насталих у ранијем периоду. Имајући у виду да су у протеклом периоду процијењене обавезе по основу унутрашњег дуга верификоване и евидентиране, у 2010. години су се и даље проводиле активности измирења истих путем емисије обвезница. У 2011. години наставиће се политика верификације, евидентирања и измирења дуга. У складу с тим, приоритетно се приступа исплатама обавеза из буџетских средстава, као и са намјенских рачуна средстава приватизације и сукцесије (escrow рачуни).

Сарадња Републике Српске са међународним финансијским институцијама (ММФ, Свјетска банка, ЕБРД, ЕИВ, КfW и др.) је интензивна и наставиће се и у 2011. години.

Спољни дуг се редовно измирује и нема доспјелих, а неплаћених, обавеза. У слиједећој табели је приказан сервис спољног дуга у периоду 2007-2011. године.

Табела 4.2. Сервис спољног дуга у периоду 2007-2011. година

ОПИС	2007	2008	2009	2010	2011
- у милионима КМ -					
Камата	40,4	43,3	38,9	31,0	38,4
Отплата главнице	53,1	47,2	58,1	80,0	76,6
Укупно	93,5	90,5	97,0	111,0	115,0

Извор: Министарство финансија Републике Српске

Унутрашњи дуг Буџета Републике Српске на дан 31.12.2009. године износио је 1.421,9 мил. КМ, а 30.09.2010. године је износио 1.350,2 мил. КМ. У готовини је са 30.09.2010. године измирено укупно 209,3 милиона КМ, а емитовано је обвезница у износу од 488,5 милиона КМ. Поред наведеног износа од 209,3 милиона КМ по доспјелим обвезницама плаћено је 118,2 милиона КМ (главнице 106,1 милиона КМ и камата 12,1 милиона КМ).

У 2011. години наставиће се верификација унутрашњег дуга и сукцесивне емисије обвезница по свим врстама унутрашњег дуга. Такође, у 2011. години наставиће се измирење унутрашњег дуга по усвојеним акционим плановима за обавезе по извршним судским одлукама које се односе на опште неисплаћене обавезе буџета настале до 31.12.2002. године и за обавезе по судским одлукама по основу рачуна старе девизне штедње.

Основни ризик у пројекцијама унутрашњег дуга је:

- могућност промјена у законским одредбама које би регулисале обавезу измирења унутрашњег дуга на начин другачији од постојећих законских рјешења, и на тај начин онемогућиле планирање и контролисање отплате,
- те потенцијалне обавезе које би проистекле из рјешавања проблема реституције, а које би биле обавезе буџета Републике Српске.

Табела 4.3. Сервисирање унутрашњег дуга Буџета Републике Српске

ОПИС	2007	2008	2009	2010	2011
- у милионима КМ -					
Камата и остали трошкови	0,6	5,4	7,5	5,6	7,4
Отплата главнице	70,8	23,4	46,9	56,4	85,6
Укупно	71,4	28,8	54,4	62,0	93,0

Извор: Министарство финансија Републике Српске

У складу са наведеним, у 2011. години биће потребно извршити Генералне мјера везане за пресуду Европског суда за људска права у случају Чолић и други против Босне и Херцеговине, а односе се на израду Акционог плана којим ће се предвијети активности које је потребно извршити ради измирења ратне материјалне и нематеријалне штете, а које не утичу негативно на макроекономску стабилност и фискалну одрживост Републике Српске. Наиме, биће потребно утврдити нови начин измирења ратне штете за извршне судске предмете који се по важећим законским рјешењима измирују путем емисије обвезница.

Унутрашњи дуг Општина и ванбуџетских Фондова на дан 31.12.2009. године износио је 218,0 мил. КМ, а 30.09.2010. године је био 308,5 мил. КМ. Унутрашњи дуг Општина

и ванбюджетских Фондова се односи на дуг настао по основу задужења код комерцијалних банака у земљи и по основу емисије обвезница. У наредној табели приказан је сервис дуга општина и ванбюджетских Фондова за 2011. годину.

Табела 4.4. Сервисирање дуга Општина и ванбюджетских Фондова у 2011. години

ОПИС	2011
<i>- у милионима КМ -</i>	
Камата и остали трошкови	19,4
Отплата главнице	71,8
Укупно	91,2

Извор: Министарство финансија Републике Српске

У циљу анализе одрживости јавног дуга Министарство финансија Републике Српске континуирано врши анализу по слиједећим параметрима: стање дуга, однос стања дуга и БДП-а, сервис дуга у односу на БДП, стање и сервис спољног дуга у односу на извоз итд. За утврђивање висине задужености земље користи се неколико критерија:

- Обично се за утврђивање висине задужености земље користи критериј из Уговора о Европској унији који је потписан у Мастрихту 07.02.1992. године. Овим Уговором одређена је горња граница укупног дуга у односу на БДП у висини од 60%. Посматрајући интегрално степен укупне задужености Буџета Републике Српске (спољни и унутрашњи дуг заједно), проценат односа укупног дуга Републике Српске и БДП-а за период од 2005-2009. године (у 2009. години урачунато и стање дуга општина и Фондова) се знатно снижава (у интервалу од 57,7-42,5%) што је знатно испод горње границе задужености. Уколико у анализу укључимо пројектоване вриједности БДП-а и стања задужености Републике Српске (Буџета РС, општина и Фондова у периоду од 2010-2011. године наведени показатељ се такође креће у прихватљивим оквирима (46,9% у 2010. и 44,5% у 2011. год.).
- С друге стране, према ставовима Међународног монетарног фонда и Свјетске банке (преко 80% БДП-а земља је високо задужена, 48-80% БДП-а - земља је средње задужена, и мање од 48% БДП-а - земља је ниско задужена)³
- Однос сервисирања спољног дуга према извозу од 5,0% у 2010. години (критична вриједност 30%) и даље указује на прихватљиво стање капацитета отплате дуга.
- Према односу спољног дуга и извоза, Република Српска, са учешћем дуга у извозу од 104,4% у 2010. години, спада у категорију ниско задужених економија (преко 220% високо задужена, 132-220% средње задужена и испод 132% ниско задужена).
- Законом о задуживању, дугу и гаранцијама Републике Српске утврђено је ограничење износа дуга тако да обавезе за сервисирање дугорочног дуга (унутрашњег и спољног) у било којој наредној години не прелазе 18% износа редовних прихода остварених у претходној фискалној години. Посматрајући период од 2006-2010. године Република Српска има прихватљиво стање капацитета отплате дуга, будући да се поменути показатељ кретао у интервалу од 8,7% у 2008. до 16,0% у 2006. год, док ће његова вриједност у 2011. год. износити 15,9%.

³ Извор: www.imf.org; Guidelines for Public Debt Management

- У циљу одржавања прихватљивог капацитета отплате дуга, Република Српска ће наставити активно да управља јавним дугом и прати кредитну способност крајњих корисника кредита како се не би угрозила законска ограничења која се односе на сервис дуга.

Табела 4.5. Анализа одрживости јавног дуга Републике Српске

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
БДП	5.763,0	6.544,0	7.351,0	8.489,0	8.223,0	8.445,0	8.850,0
Сервис спољног дуга - Буџета РС	90,0	104,6	93,5	90,5	90,0	111,0	115,0
Сервис унутрашњег дуга - Буџета РС	26,8	57,2	71,4	28,8	54,4	62,0	93,0
Сервис дуга општина и Фондова							91,2
<i>Укупно сервис дуга</i>	116,8	161,8	164,9	119,3	144,4	173,0	299,2
Стање спољног дуга - Буџет РС	1.689,6	1.584,8	1.544,7	1.612,7	1.857,6	2.305,0	2.383,0
Стање унутрашњег дуга - Буџет РС	1.635,4	1.578,8	1.508,0	1.484,6	1.421,9	1.350,2	1.271,4
Стање дуга општина и фондова					218,0	308,5	283,4
Стање укупне задужености	3.325,0	3.163,6	3.052,7	3.097,3	3.497,5	3.963,7	3.937,8
Укупно сервис дуга/БДП	2,0%	2,5%	2,2%	1,4%	1,8%	2,0%	3,4%
Стање укупне задужености/БДП	57,7%	48,3%	41,5%	36,5%	42,5%	46,9%	44,5%
Извоз роба и услуга	1.130,5	1.540,2	1.671,6	1.921,8	1.672,9	2.208,0	2.415,0
Сервис спољног дуга/Извоз	8,0%	6,8%	5,6%	4,7%	5,4%	5,0%	4,8%
Стање спољног дуга/Извоз	149,5%	102,9%	92,4%	83,9%	111,0%	104,4%	98,7%
Остварени редовни приходи	1.011,0	1.202,0	1.364,0	1.507,0	1.319,0	1.312,0	1.351,0
Сервис дуга (унутрашњи и спољни Владин дуг)/остварени редовни приходи у претходној години		16,0%	13,7%	8,7%	9,6%	13,1%	15,9%

Извор: Министарство финансија Републике Српске

У напријед приказаној табели пројектовано стање спољног дуга за 2011. годину, заснива се на износу повучених средстава који је увећан за процијењен износ повлачења кредитних средстава, а умањен за процијењен износ сервиса спољног дуга. Износ повлачења кредитних средстава је добијен уз претпоставку да ће се одобрена кредитна средства већим дијелом повући у предвиђеном року за имплементацију пројеката.

Посматрајући макроекономске показатеље и индикаторе задужености за период 2005-2011. године евидентно је да је одрживост јавног дуга Републике Српске на задовољавајућем нивоу. С друге стране, у условима актуелне свјетске економске кризе, те с тим у вези, имајући у виду могућу стагнацију БДП-а и прихода Буџета Републике Српске, као и то да измирење дугорочних обавеза (проистеклих из међународних уговора, споразума о финансирању, одлука о емисији обвезница,...) као приоритета, може у већем проценту ангажовати буџетска средства, и даље је потребан опрез при будућем задуживању, у смислу уговарања нових задужења по повољнијим условима, прилагођавања распореда отплате обавеза висини очекиваних прихода у наредним годинама, одабира приоритетних пројеката за које би се Република Српска задужила, те избора крајњих корисника који су кредитно способни.

5. ПОЛИТИКЕ ФИНАНСИЈСКОГ СЕКТОРА

У периоду 2006-2010. година Република Српска је извршила значајно унапређење регулаторног оквира финансијског сектора, као једне од основних претпоставки за развој стабилног и здравог финансијског система.

Уређено је пословање небанкарских финансијских организација над којим је успостављена квалитетнија супервизија, повјерена Агенцији за банкарство Републике Српске. Доношењем Закона о микрокредитним организацијама створени су предуслови за оснивање и развој микрокредитних друштава и фондација, као новог облика организовања са већом финансијском снагом и ширим асортиманом кредитних услуга. Усвајањем Закона о штедно-кредитним организацијама, омогућено је оснивање финансијских организација на бази добровољног чланства интересно повезаних лица, ради унапређења њиховог социјалног и економског положаја. Такође, успостављен је одговарајући правни оквир за послове лизинга, чиме су створени услови за здраву конкуренцију на тржишту финансијских услуга, побољшање квалитета производа и производње уопште, а посебно за развој малих и средњих предузећа.

Усвајањем Закона о Инвестиционо-развојној банци Републике Српске и сета закона којим се регулише рад фондова под управљањем ИРБРС створени су услови за консолидовање имовине Републике Српске, њено очување и увећање, те квалитетније управљање, на принципима сигурности, дисперзије ризика и профитабилности. Путем ове банке, у складу са усвојеним Развојним програмом Републике Српске, подржана је кредитна активност банака, финансирани нови инвестициони пројекти у области јавних улагања, инфраструктуре, подршке малим и средњим предузећима и слично. Законска рјешења у 2011. години ће бити мијењана у дијелу који се односе на могућост улагања средстава из портфела фондова у инструменте тржишта капитала који су по својој природи краткорочни.

У циљу јачања сарадње и координације рада надзорних органа и очувања ефикасности и стабилности финансијског сектора Републике Српске, као и обезбјеђења заштите права корисника финансијских услуга донесен је Закон о Комитету за координацију надзора финансијског сектора Републике Српске.

Усвајањем Закона о Гарантном фонду Републике Српске створени су услови за развој и унапређење предузетништва, а посебно за почетне пословне дјелатности, пословне активности младих предузетника, пројекте који доприносе запошљавању, извозно оријентисане пројекте, пројекте у области пољопривреде и друге одрживе пројекте.

У циљу повећања финансијске дисциплине започет је процес системског унапређења унутрашњег платног промета, посебно у дијелу који се односи на принудну наплату и њену ефикасност у поступцима по дужничко-повјерилачким односима између привредних субјеката.

Настављен је процес на системском уређењу тржишта осигурања кроз надоградњу регулаторног оквира, јачање функције надзора, заштиту потрошача и усклађивање са правом Европске уније. Измјенама и допунама прописа из области осигурања отклоњени су у пракси идентификовани недостаци и створене претпоставке за суштински другачији приступ према имовини, капиталу и располагању средствима

друштва за осигурање. Успостављена је Агенција за осигурање Републике Српске, као нови регулатор сектора осигурања, чијим је системским мјерама које се предузимају у циљу уређења, стабилизације и развоја сектора осигурања дата пуна подршка. Материјална подршка обезбијеђена у складу са буџетским могућностима и предузете активности резултирале су растом обрачунате премије, квалитетним помацама у структури премије, повећањем ефикасности у рјешавању и исплати одштетних захтјева и успостављањем првог омбудсмана у осигурању.

Пратећи потребе развоја домаћег тржишта капитала, те испуњавајући обавезе преузете Споразумом о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица и БиХ, осавременењени су прописи из области тржишта капитала доношењем Закона о тржишту хартија од вриједности, Закона о преузимању акционарских друштава и Закона о инвестиционим фондовима. Закон о инвестиционим фондовима у 2011. години ће бити мјењан у дијелу којим се регулишу ограничења везано за структуру улагања и могућност повећања процента учешћа у емисији или власничкој структури појединачних емитената из портфеља фонда. Разлог за ову измјену је отварање могућности фондовима да се активно укључе у реструктурирање привредних друштава из портфеља и побољшање структуре улагања, с намјером да из фазе пасивности пређу у фазу активног учесника на тржишту, али и управљача привредног друштва.

Доношењем прописа којима се уређује рјешавање питања старе девизне штедне и осталих унутрашњих обавеза Републике Српске, створени су правни основи за измирење ових обавеза емисијом хартија од вриједности, чиме су креирани и нови дужнички инструменти неопходни за развој тржишта капитала Републике Српске.

Уређењем начина и услова задуживања и издавања гаранција Републике Српске и општина, створене су правне претпоставке за задуживање Републике и општина путем емисије обвезница на домаћем и страном тржишту капитала, чиме је извршено прикупљање капитала за финансирање текућих потреба и капиталних инвестиција на тржишту капитала Републике Српске.

У циљу развоја тржишта капитала и учешћа у свјетским статистикама свим хартијама од вриједности, регистрованим у Централном регистру хартија од вриједности, додијелене су међународне ознаке у складу са ISO стандардом.

Континуирано унапређење свих сегмената финансијског тржишта, приближавање европским стандардима пословања, као и најбољим међународним праксама надзора и контроле, задаци су и изазови који стоје пред Републиком Српском.

У складу са препорукама међународних финансијских институција, и стварним домаћим потребама, посебна пажња у наредном периоду биће посвећена развоју тржишта капитала, и то његовог сегмента дужничких хартија од вриједности, у првом реду обвезница Републике Српске. Уређено и развијено тржиште капитала представља основу за развој конкурентске привреде, чиме се тржишним учесницима олакшава приступ изворима финансирања и осигурава транспарентност и сигурност у пословању, те послјешује профитабилност, ликвидност и дисперзија ризика.

Даље активности на уређењу тржишта капитала Републике Српске, с обзиром на промјену услова пословања у свјетлу свјетске економске кризе, усмјерене су

првенствено на враћање повјерења инвеститора и морају се проводити кроз више сегмената.

У протеклом периоду исказана је безусловна посвећеност рјешавању питања унутрашњег дуга емисијом обвезница, те фискалном дисциплином благовременог извршавања доспјелих обавеза по овом основу изграђен је висок кредибилитет Републике Српске као емитента. Били су ово само први кораци на осмишљеном путу развоја тржишта обвезница Републике Српске.

Тржиште обвезница Републике Српске представљаће алтернативни модел финансирања буџетских потреба, како текућих издатака, тако и капиталних инвестиција. Намјера је да се домаћа акумулација и штедња стави у функцију развоја Републике Српске, истовремено нудећи учесницима на финансијском тржишту, у првом реду институционалним инвеститорима, сигурне финансијске инструменте прихватљивог приноса. Претпоставке за овакве планове обезбијеђене су дјелимично и оснивањем Инвестиционо-развојне банке Републике Српске, која својом мисијом, пословним плановима и средствима, може да одигра важну улогу у повећању ликвидности, стабилизацији и развоју тржишта капитала. У том смислу очекује се да ће и остали сегменти финансијског тржишта: банкарски сектор и сектор осигурања, препознати нове инвестиционе могућности, те у складу са својим пословним преференцијама и инвестиционом политиком дио својих пословних активности усмјерити ка тржишту капитала.

Развојем тржишта капитала, укључујући и његов сегмент дужничких хартија од вриједности, биће понуђена алтернатива банкарском финансирању, са крајњим циљем ефикасне алокације и смањења цијене капитала. Иако је тржиште акција оптерећено глобалним и локалним привредним поремећајима, дугорочно посматрано радиће се на потпуној примјену стандарда корпоративног управљања, као инструмента за привлачење дугорочно одређених страних и домаћих инвестиција.

Такође, започети процес консолидације сектора осигурања биће настављен даљим инсистирањем на ефикасној супервизији, уз истовремено стварање укупног пословног амбијента повољног за развој нових облика осигурања и заштитет права осигураника.

Влада Републике Српске ће радити на измјени Закона о осигурању за моторна возила и осталим обавезним осигурањима и Закона о заштити од пожара, у правцу увођења обавезног осигурања од основних пожарних ризика за сва привредна друштва и друга правна лица, занатске радње и предузетнике, имајући у виду чињеницу да су код нас обавезна осигурања сведена на минимум.

Инвестиционо-развојна банка Републике Српске. Кредитним пласманима Инвестиционо развојне банке дата је подршка кредитној активности домаћег комерцијалног банакарства, и на тај начин је добијен амортизер негативних ефеката свјетске финансијске кризе на економију Републике Српске. С друге стране, домаћи банкарски систем је показао одрђену интерну отпорност на глобалне шокове, која се даљом ефикасном супервизијом, капиталним јачањем и стварањем услова профитабилног пословања мора одржати и у будуће. Јасно је да сигуран и стабилан финансијски систем представља окосницу стабилног друштва. Политика јавних финансија и привредног опоравка и развоја биће усклађена са финансијском снагом нашег друштва, чинећи све да се минимизирају инвестициони ризици на које Влада

Републике Српске може утицати, али и очекујући и захтијевајући друштвено одговорно понашање домаћих банака.

Када се говори о планираним активностима ИРБРС за наредне 4 године, треба рећи да је изграђена развојна институција са кредибилитетом код међународних финансијских институција. ИРБРС се тренутно налази у завршним фазама за припрему двије нове кредитне линије које су обезбијеђене кроз пројекте са међународним финансијским институцијама. Наиме, у сарадњи са Свјетском банком биће реализован Пројекат унапређења доступности финансијских средстава за мала и средња предузећа, укупне вриједности од око 37 милиона КМ, који је усмјерен на повећавање извоза те очувања постојећих и креирање нових радних мјеста. Кроз Пројекат кредитирања малих и средњих предузећа, ИРБРС је обезбиједила око 98 милиона КМ за финансирање малих и средњих предузећа и инфраструктурних пројеката на подручју РС. Ове кредитне линије допринијеће интензивирању инвестиционе активности домаће привреде, одржавању текуће ликвидности и повећавању запослености.

Поред наведених кредитних линија, ИРБРС преговара и око наставка сарадње и ширења њеног обима са Свјетском банком и Европском инвестиционом банком, а у плану је сарадња и са другим међународним финансијским институцијама, за које би ИРБРС била финансијски посредник на тржишту Републике Српске, креирајући нове кредитне линије, и обезбјеђујући додатне изворе средстава, по веома повољним условима. Такође, ИРБ РС ће помоћи припреме развојних пројеката за изразито неразвијене општине, како би општине биле у могућности припремити квалитетне пројекте на основу којих би аплицирали код ИРБ РС-а за добијање финансијских средстава за развој.

Стабилност, добра капитализованост и ефикасност финансијског система јесу кључне претпоставке за остваривање циљева економског раста и развоја. У том смислу створене су све претпоставке да ИРБРС подржи пројекте капиталног јачања банака и осигуравајућих друштва у РС, кроз куповину емитованих хартија од вриједности, што ће допринијети очувању макроекономске стабилности и обезбјеђивању додатних дугорочних средстава за финансирање домаћег сектора привреде и становништва.

Посебно дизајнираним кредитним линијама, ИРБРС ће настојати да допринесе рјешавању конкретних друштвено-економских проблема у РС. У том смислу, и у наредном периоду, путем зајмова за незапослене демобилисане борце, ИРБРС ће подржавати самозапошљавање борацке популације кроз финансирање пројеката из области пољопривреде, мале привреде и предузетништва.

ИРБРС ће наставити континуиране активности на продаји државног капитала и припреми предузећа за спровођење процеса приватизације, укључујући и финансијско реструктурирање које доприноси повећању атрактивности преостале приватизационе масе. Поред тога, ИРБРС ће активно радити и на реструктурирању и стабилизацији постојећих привредних субјеката. На овај начин, Банка доприноси побољшању привредног амбијента РС, повећању виталности домаће привреде као и развоју укупних економских токова у Републици Српској.

6. ПОЛИТИКЕ ЈАВНОГ СЕКТОРА – ПОЛИТИКЕ ВЛАДЕ

6.1. ОПШТЕ ЈАВНЕ СЛУЖБЕ

6.1.1. Регулаторна реформа

У претходном периоду започет је процес регулаторне реформе, у циљу стварања услова за креирање квалитетне регулативе и унапређења пословног окружења у Републици Српској, које су имале за последицу укидање пословних баријера. Највеће препреке идентификоване у документу „Doing Business 2010” и „Бијела књига“, тичу се дуготрајне и скупе административне процедуре код: регистрације пословања, регистрације власништва, добијања боравишне и радне дозволе за стране држављане, пореза и добијања грађевинских дозвола.

Прва фаза ових активности је била реализација пројекта „гиљотина прописа“ чији је основни циљ био да се преиспитају постојећи прописи, отклоне застарјеле и непримјенљиве одредбе и смање административна оптерећења за привреднике. До сада је успостављен институционални оквир, процедуре, обучено је више десетина службеника и чланова пословне заједнице са модерним приступима анализи ефеката прописа и дошло се до конкретних резултата. Снимиљено је стање у Републици Српској, на републичком нивоу, у погледу дозвола, потврда и других формалности којих је укупно било 351, од чега 335 на нивоу Републике Српске. Након усаглашавања ставова задржано је 186 формалности (56,2%), измијењено 75 (краћи рок, мање документације и мање накнаде – 22,7%) и укинута 70 формалности као непотребне (21,1%). Наведно је иницирало стављање ван снаге 19 прописа и 31 измјену прописа. Снимљено је стање у вези са инспекцијским поступцима и предметима контроле којих је укупан број био 2.474. На основу наведеног прегледа укупан број инспекцијских поступка и предмета контроле свео се на 1.040, што у процентима износи 60,0% елиминисаних као непотребних и предмета контроле који се преклапају. Економска анализа пројекта је показала уштеде за привреднике од 23 милиона КМ (уштеде од 3,3 КМ директних и 19,7 мил. КМ индиректних трошкова). На овоме се није стало када су у питању уштеде, јер је „гиљотина прописа“ интензивно настављена на локалном нивоу. Тако је „гиљотина прописа“ проведена у Бањој Луци, Модричи, Новом Граду и Зворнику, а у току је провођење овог пројекта у Бијељини, Добоју и Вишеграду. Наведене општине су извршиле ригорозан процес поједностављења процедура и побољшања услуга за пословне субјекте и грађане. Провођењем овог пројекта у наведеним општинама, остварене су уштеде у износу од преко 15 милиона КМ на годишњем нивоу. Осим тога, успостављен је Регистар одобрења и инспекцијских поступака и предмета контроле, који се редовно ажурира а који представља базу података о свим формалностима и инспекцијским поступцима и предметима контроле, које издају и проводе републички органи управе. Успостављен је и формално-правни механизам контроле увођења нових формалности које привредним субјектима издају надлежни републички органи управе.

Поред тога, по први пут смо спровели пилот пројекат процјене утицаја прописа на пословно окружење (RIA - Regulatory Impact Assessment), чији је претходник, у складу са праксом ЕУ, "гиљотина прописа". У Републици Српској су успјешно проведена два

пилот-пројекта, процјена утицаја Закона о бањама и Нацрта закона о туристичкој накнади на пословно окружење. Као главни разлог одређивања на увођење методологије RIA у правни систем Републике Српске је, да политика доношења одлука о прописима буде пропраћена аргументацијама и доказима, те да подстакне јавне консултације и транспарентност.

У току је израда Стратегије регулаторне реформе у Републици Српској за период од 2011. до 2015. године у циљу стварања повољнијег привредног амбијента, смањења правне несигурности и повећања конкурентности домаће привреде на европском и свјетском тржишту. Оперативни циљеви стратегије су: уклањање административних препрека и поједностављење процедура потребних за инвестирање и пословање, смањење административних трошкова пословања за 25% до 2014. године и спровођење методологије процјене утицаја прописа, посебно приликом доношења одлука о прописима који могу изазвати значајан негативан утицај на рад малих и средњих предузећа и конкурентност. У завршној фази је израда Акционог плана за спровођење Стратегије регулаторне реформе у Републици Српској за период од 2011. до 2015. године, који садржи мјере, активности и рокове за реализацију стратешких и оперативних циљева, а које се односе на изградњу и јачање капацитета, израду правних аката, те надзор над спровођењем регулаторне реформе.

У циљу стварања што повољнијег окружења за стране инвеститоре, као партнер у овим активностима ће се консултовати и Савјет страних инвеститора, те документ Бијела књига Савјета страних инвеститора. У обзир ће се узети и анализе и препоруке Свјетске банке из документа *Doing Business*.

У стварању позитивног пословног окружења битна је и улога локалних заједница које у свом домену могу поједноставити процедуре и учинити их што транспарентнијим. У овоме је, између осталог, битна двосмјерна комуникација између министарстава и локалних заједница, како би једни другима скренули пажњу на недостатке у регулативи и креирали најповољније пословно окружење. Почетком 2010. године потписан је Меморандум о разумијевању у циљу унапређења амбијента за страна улагања, између 6 пилот градова/општина (Бањалука, И. Сарајево, Приједор, Бијељина, Добој, Требиње) и Министарства за економске односе и регионалну сарадњу. Један од циљева овог Меморандума јесте, између осталог, управо међусобна комуникација Владе РС и поменутих 6 локалних заједница у циљу унапређења пословног окружења. Ове активности ће се посебно интензивирати у 2011. години.

Поред тога, у циљу хармонизације прописа са *acquis communautaire* у 2011. години биће предузети сљедеће активности:

- Јачање административних капацитета у даљем процесу европских интеграција и усклађивању законодавства Републике Српске са правном стечвином Европске Уније у циљу приближавања европским стандардима, као и у циљу пружања помоћи привредницима код увођења поменутих стандарда и
- Активан рад на формирању датотеке која ће садржавати све податке о важећим техничким прописима у Републици Српској као и њиховој усклађености са *acquis communautaire*.

Такође, стимулисаће се увођење стандарда квалитета, те започеће процес едукације, односно припреме привредних субјеката за обавезе које настају као последица

имплементације ЕУ законодавства, као и о начину припреме и подношења апликације за пројекте који се финансирају из фондова Европске Уније.

Влада Републике Српске ће извршити измјене Закона о привредним друштвима, с циљем рационализације органа друштава. Поред тога, измјениће и допунити Закон о јавним предузећима у циљу усклађивања истог са Законом о привредним друштвима и реалним потребама јавних предузећа, као предузећа од општег друштвеног интереса.

Синдикати и послодавци, као социјални партнери, ће бити укључени код свих реформских процеса.

Влада Републике Српске ће инсистирати на измјенама Закона о јавним набавкама БиХ у смислу ослобађања привредних друштава од прибављања поребне документације за учешће на тендерима и другим конкурсима и ту активност усмјерити на прибављање истих по службеној дужности од надлежних институција. У погледу банкарске гаранције, и даље ће се инсистирати на измјенама Закона о царинској политици БиХ у дијелу који се односи на банкарске гаранције, у смислу да се исте замијене са другим средствима обезбјеђења ризика. Такође, инсистираће и на измјени Закона о спољнотрговинској политици и подзаконских аката, са циљем да институције на нивоу БиХ буду више у функцији сервиса привредних субјеката, те иницирати повећање бесцаринских квота за извоз. Влада Републике Српске ће покренути иницијативу и за убрзавање процедуре у вези са повратом путарина које су наплаћене од рудника, термоелектрана и жељезница, а на које се не плаћа путарина по основу Одлуке о количинама дизел горива на које се не плаћа путарина, уколико не дође до побољшања покренуће се процедура у смислу да се не врши поврат, већ да се ослобађање врши при увозу или куповини од произвођача на домаћем тржишту. Такође, инсистираће на измјени Правилника о условима и поступку издавања лиценци за обављање међународног друмског превоза путника, роба и опасних материја.

Размотриће се могућност измјене Закона о заштити од пожара у смислу смањења стопе обрачуна или измјене основице за обрачун. Такође, биће извршена и измјена Закона о агенцијама за одезбјеђење лица и имовине и приватној детективној дјелатности у смислу поједностављења процедуре и услова за стицање овлашћења за обављање ових послова лицима запосленим у предузећима која имају организовану властиту службу обезбјеђења. Поред тога, радиће се на убрзању активности у вези са увођењем ЕКО-ознака, те имплементацији Правилника о еко-ознакама и начину управљања еко-ознакама, како би се омогућио излазак на инострано тржиште.

Такође, Влада Републике Српске ће измјенити Уредбу о одређивању награда и накнада нотарима у Републици Српској у циљу креирања повољнијих и приступачнијих нотарских услуга. Поред тога, предузеће мјера за сузбијање злоупотреба субјеката којима се, одређеним законима, повјеравају јавна овлашћења (слободно формирање енормно високих цијена услуга, нпр. потврде и сагласности државних органа и јавних предузећа, итд.)

Влада Републике Српске ће радити на повећању ефикасности рада државне администрације, како републичке тако и локалне, као и јавних предузећа, те елиминисања нерада и самовоље увођењем казни за одговорна лица кроз казнене одредбе закона којим је уређена предметна материја.

Свакако, Влада Републике Српске ће наставити политику орјентисану на подстицај предузетништва, сталан контакт са послодавцима и инвеститорима и изградњу пословног окружења компетитивног у региону. Министарства у Влади Републике Српске ће имати посебан задатак за разраду нових, једноставнијих и подстицајних процедура за оснивање предузећа, издавање различитих дозвола, скраћивање корака за предузетничке кораке и нова улагања и уклањање непотребних административних баријера. За све ове активности Привредна комора ће нам бити партнер уз чију помоћ ћемо идентификовати процедуре и проблеме који су се јављали, те у наредном периоду спровести свеобухватну реформу, која ће започети почетком 2011. године.

6.1.2. Реформа јавне управе

Започета је и реформа јавне управе с циљем да се створи јавна управа која ће значајно доприносити економској стабилности и ефикасности економских и социјалних реформи. Такође, реформа јавне управе представља предуслов за интеграцију БиХ у Европску унију и има за циљ постизање значајног унапређења јавне управе у БиХ током наредне деценије, која би постала ефикаснија, дјелотворнија и одговорнија, и грађанима пружала боље услуге за мање новца.

Реформа јавне управе треба, прије свега, да створи основу за реформу законодавног оквира, нову организацију јавне управе, стварање квалификованог особља запосленог у јавној управи, јачање контролних механизма, појачане активности у борби против корупције, као и примјену савремених информационих и комуникационих технологија.

За функционисање Републике, као и за процес укључења у Европску унију, битна је добра и професионална јавна управа у служби, како грађана, тако и Владе, те је стога потребно предузети све активности на стварању материјално-техничких претпоставки за реализацију процеса реформе јавне управе. Само „добра управа“ може обезбиједити висок квалитет услуга грађанима и створити јавну управу која ће значајно доприносити економској стабилности и квалитету животног стандарда грађана, што је од пресудног значаја за квалитет и ефикасност економских и социјалних реформи у свакој правно уређеној држави.

У складу са Стратегијом и Акционим планом 1, реформа јавне управе проводи се у шест реформских области и то: развој капацитета за доношење политика и координацију, јавне финансије, управни поступак, управљање људским потенцијалима, информационе технологије и институционалне комуникације.

У току је реализација низа пројеката из области реформе јавне управе у свим реформским областима и то: „Скица развоја централних органа влада у БиХ“, „Унапређење правила и процедура за израду закона, других прописа и општих акта у БиХ“, „Информациони систем управљања буџетом“, „Обука државних службеника за примјену информационих технологија и рад на рачунарима“, „Развој система за управљање учинком у структурама државне службе у БиХ“, „Израда програма за побољшање квалитета управног одлучивања у БиХ“, „Успостава мреже инфо полица“, „Обука службеника за односе с јавношћу“, „Стратешка комуниција“, „Израда и успостављање оквира интероперабилности и стандарда за размјену података“, „Транспоновање ЕУ законодавства у правни систем БиХ“, „Успостављање савремених

одјела за управљање људским потенцијалима у оранима управе у БиХ“, „Публиковање информативног материјала Савјета Министара БиХ, Владе ФБиХ, Владе Републике Српске и Владе БД“.

Процес реформе јавне управе је препознат и праћен усвајањем низа реформских закона чији је предлагач била Влада РС, као што су: Закон о платама запослених у органима управе Републике Српске, којим је први пут на законом уређен начин утврђена плата запослених у министарствима и другим републичким органима управе, затим Закон о Влади, Закон о републичкој управи, Закон о државним службеницима, Закон о управној инспекцији, Закон о матичним књигама, Закон о измјенама и допунама Закона о држављанству и Закон о измјенама и допунама Закона о општем управном поступку. Наведеним системским прописима су организација и рад Владе, као извршног органа власти у Републици Српској, те министарстава и других републичких органа управе, као дијела извршне власти, учињени ефикаснијим и ближим грађанима као крајњим корисницима њихових услуга.

Значајна пажња у процесу реформе јавне управе посвећена је рјешавању личног статуса грађана, односно уписа у матичне књиге, те су донесени: Закон о матичним књигама, Упутство о вођењу матичних књига и Правилник о обрасцима матичних књига, регистра матичних књига и извода и увјерења која се издају на основу матичних књига и начину издавања извода и увјерења. Наведени прописи допринијели су оставарењу значајног напретка у овој области, што се посебно огледа у слиједећем: изводи из матичних књига издају се једнообразно за цијело подручје Републике Српске, изводи из матичних књига немају ограничен рок важења од 01.09.2010.године, омогућено је електронско вођење матичних књига, створене су претпоставке за успостављање централне базе података која ће садржавати податке о држављанима Републике Српске (рођење, вјенчање, смрт), створене су претпоставке да се изводи из матичних књига издају у мјесту предаје захтјева странке без обзира на мјесто њеног рођења у Републици Српској, постигнут је напредак у вези безбједности докумената који се издају на основу матичних књига, јер се обрасци истих не налазе у слободној продаји, а такође, прописани су формално-технички услови које мора испуњавати сваки образац, ријешено је питање дуплих уписа у матичне књиге на подручју БиХ, реализоване су препоруке експертске делегације Европске комисије у вези побољшања регулативе из области вођења матичних књига, испуњене су обавезе из Мапе пута за визну либерализацију визног режима БиХ и слично.

Реформом јавне управе у наредном периоду радиће се на повећању ефикасности, смањујући на тај начин „цијене коштања“ јавне администрације. С тим у вези, у 2011. години потребно је провести слиједеће активности:

- Провести функционалну анализу организације републичких органа управе,
- Извршити реорганизацију републичких органа управе кроз прецизно дефинисање и разграничење њихове надлежности,
- Извршити разграничење надлежности организационих јединица унутар републичких органа управе,
- Извршити анализу у погледу стручне оспособљености и броја запослених у републичким органима управе,
- Израдити прецизан и адекватан опис послова радних мјеста,
- Утврдити профил запослених у државној управи уз јачање нивоа стручности и одговорности,
- Системски ријешити статус нераспоређених лица,

- Кроз Закон о платама и Закон о државним службеницима утврдити нови систем мјерења учинка, мотивације, награђивања и напредовања у служби,
- Вршити перманентну обуку запослених у републичким органима управе у циљу њихове професионалне оспособљености,
- Јачати институционалне комуникације,
- Интензивирати процес увођења информационих технологија у рад републичких органа управе и
- Поједноставити процедуре у раду.

Такође, Влада Републике Српске радиће на реструктурирању јавних предузећа, уштедама и повећању одговорности менаџмента за остварене резултате предузећа.

6.1.3. Инспекторат Републике Српске

Републичка управа за инспекцијске послове (Инспекторат Републике Српске) и инспекције у јединицама локалне самоуправе чине Инспекцијски систем Републике Српске. Након процеса реформе инспекција у Републици Српској (који је текао од 2003-2005. године) републичке инспекције су издвојене из састава надлежних министарстава и прешле су у састав самосталне републичке управне организације – Инспектората Републике Српске.

Инспекторат Републике Српске формиран је Законом о инспекцијама у Републици Српској. Почео је са радом 01.03.2006. године. Инспекторат Републике Српске је успостављен на основу Концепта инспекцијског система у Републици Српској који је усвојила Влада Републике Српске у мају 2006. године. Као једна од најмлађих Владињих управних организација, Инспекторат Републике Српске је стекао статус инспекцијског контролног органа Републике Српске. У саставу Инспектората Републике Српске постоји преко 30 инспекторских звања организованих у 12 републичких инспекција, које инспекцијским надзором покривају све привредне и ванпривредне области у Републици Српској: тржишна, пољопривредна, шумарска, ветеринарска, водна, техничка, саобраћајна, грађевинска, инспекција рада, здравствено-санитарна, просвјетна и инспекција за заштиту од пожара. Новим Законом о инспекцијама у Републици Српској предвиђено је формирање инспекције за храну, која треба да почне са радом 01.01.2012. године.

Најзначајни реализовани пројекти Инспектората Републике Српске у 2010. години били су нови Закон о инспекцијама у Републици Српској и Инспекцијски информациони систем Републике Српске којима ће свакако бити унапређен инспекцијски надзор у Републици Српској. Захваљујући континуираним активностима у оквиру више међународних пројеката Инспекторат Републике Српске је раније постао Члан Међународне асоцијације инспектора рада, Сараднички центар за Републику Српску Међународног информационог центра за сигурност и здравље на раду, те потписао Споразум о сарадњи са Инспекторатом рада Португала и Декларацију о регионалној сарадњи инспекција рада Југоисточне Европе, Азербејџана и Украјине.

У области стварања услова за ефикаснији рад инспекција, након успјешне имплементације Инспекцијског информационог система, Инспекторат Републике Српске ће у 2011. години ући у пројекат увођења система квалитета према стандардима ISO/IEC 9001:2008 (Систем управљања квалитетом), ISO/IEC 17020:1998 (Општи критеријуми за организације које врше инспекцијски надзор) и ISO/IEC 27001:2005 (Безбједност информација), те у припрему програма континуиране обуке инспекција за ефикаснији и превентивни (олакшавање и стимулисање примјене прописа) и репресивни (одлучно репресивно дјеловање у случајевима када је закон значајно и/или тенденциозно повријеђен) инспекцијски надзор.

Ефикаснијим радом контролних органа радиће се на сузбијању сиве економије како би се смањила разлика између анкетне и статистичке стопе незапослености.

Поред тога, Влада Републике Српске ће захтијевати транспарентност у раду Инспектората и мјерљивост њихових резултата, односно инсистираће на потпуној отворености инспекцијског рада, што и јесте крајњи циљ успостављања Инспектората Републике Српске. Влада Републике Српске ће инсистирати на ефикаснијем и транспарентнијем раду контролних органа (провођење планске и свеобухватне, а не кампањске и селективне контроле од стране инспекцијских органа). Увешће обавезност израде планова контрола за сваки од инспекцијских органа и њихово објављивање на интернет страницама органа којем припадају, уз могућност увида у резултате њиховог рада, како се не би вршио селективан приступ у одабиру субјеката контроле док се неки не контролишу годинама.

6.1.4. Рачуноводство и финансијско извјештавање

У области рачуноводства и финансијског извјештавања у јавном сектору, усвојили смо Закон о измјенама и допунама Закона о буџетском систему Републике Српске и Закон о измјенама Закона о трезору, те наставили реформу рачуноводства код буџетских корисника. Потврда квалитетнијег извјештавања види се и кроз већи број позитивних мишљења о финансијским извјештајима корисника прихода буџета датих од стране Главне службе за ревизију јавног сектора Републике Српске.

У наредном периоду наставићемо континуитет раније започете реформе у области рачуноводства и финансијског извјештавања у јавном и приватном сектору у Републици Српској. Измјенама законских и подзаконских прописа наставићемо даље усаглашавање са правом Европске Уније.

Биће извршене Измјене и допуне Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске у правцу редефинисања друштва обухваћених обавезном ревизијом.

Кроз примјену новог Правилника о буџетским класификацијама, садржини рачуна и примјени контног плана и новог Правилника о финансијском извјештавању корисника буџета Републике, општина, градова и фондова од 01.01.2011. године, извјештавање ће у значајној мјери бити усаглашено са захтјевима садржаним у Међународним рачуноводственим стандардима за јавни сектор и „GFS“ методологијом која подразумева примјену тзв. „статистичких основа финансијског извјештавања“

приликом припреме финансијских извјештаја буџетских корисника, а чија примјена је подржана и од стране међународних финансијских институција.

6.1.5. Јавна контрола

Током 2010. године остварен је значајан напредак у успостављању и развоју система интерне финансијске контроле у јавном сектору Републике Српске (Енглески термин – Public Internal Financial Control - PIFC), мјерено индикаторима учинка према којима Делегација Европске Уније прати напредак успостављања система јавне интерне финансијске контроле у земљама потенцијалним кандидатима.

У мају мјесецу 2010. године, Влада Републике Српске је усвојила Стратегију за успостављање и развој интерне финансијске контроле у јавном сектору Републике Српске. Делегација Европске Уније је финансирала техничку помоћ БиХ и Републици Српској, избором Конзорција Консултантских компанија предвођених глобално познатом Консултантском кућом из Уједињеног Краљевства, РКФ (Panell Kerr Forster), који ће пружити помоћ Министарству финансија Републике Српске на успостављању и развоју PIFC система, у складу са концептом Европске комисије. Централна јединица за хармонизацију Министарства финансија Републике Српске (ЦЈХ), која је носилац активности на успостављању и развоју PIFC система за Републику Српску, значајно је попунила људске ресурсе који су били доступни у датом моменту, а који ће бити обучавани у складу са планом активности РКФ Пројекта, да могу преузети значајне активности из подручја PIFC.

У 2010. години, ЦЈХ је ангажовала значајне ресурсе у комуникацијама са кључним експертима РКФ Пројекта, на усклађивању активности које су предвиђене усвојеном Стратегијом PIFC, са активностима РКФ Пројекта. Те активности су резултирале у усвајању Почетног извјештаја РКФ Пројекта од стране Управног одбора Пројекта, чији члан је и представника ЦЈХ Републике Српске. Одлуком Народне скупштине Републике Српске о прихватању задужења Републике Српске према Европској Унији, ЦЈХ Министарства финансија је обавезана да успостави Координациони одбор ЦЈХ свих нивоа власти у БиХ, и да учествује у хармонизацији и одобравању оквирне регулативе из подручја PIFC, која ће бити примјењива у БиХ. Координациони одбор ЦЈХ (КО) је започео са радом у новембру 2010. године.

Независно од обавезе ЦЈХ да учествује у Пројектним активностима и у раду КО ЦЈХ, током 2010. године су извршене значајне активности на успостављању одговарајућег информационог система као основе за израду прописа из подручја PIFC. РКФ Пројекат је започео са обуком интерних ревизора Републике Српске који су тренутно запослени. Уз помоћ краткорочних експерата из функције интерне ревизије, ангажованих од стране РКФ Пројекта, извршене су обуке из почетног нивоа и из подручја информација и комуникација.

Активности ЦЈХ Републике Српске у комуникацијама са Главном службом за ревизију јавног сектора Републике Српске, која је нисилац активности екстерне ревизије као друге компоненте система јавне контроле, резултирала је свеобухватним текстом о функционисању система интерне контроле у јавном сектору Републике Српске. Наведени текст је садржан у Извјештају о ревизији Консолидованог финансијског

извјештаја Буџета Републике Српске за период 01.01. до 31.12.2009 године. Прихватање концепта Европске комисије за успостављање РКФ система од стране Главне службе за ревизију, представља додатну гаранцију да ће се PIFC систем у Републици Српској успостављати равномјерно, на нивоу свих институција јавног сектора, у складу са јединственим принципима и стандардима.

У 2011. години, активност ЦЈХ ће бити усмјерена на неколико подручја. У комуникацијама са РКФ пројектом, осигураће се да се наставе обуке интерних ревизора и створе услови за сертификацију и лиценцирање интерних ревизора јавног сектора Републике Српске. У погледу успостављања и развоја финансијског управљања и контроле, као дијела РКФ система, радиће се на стварању регулаторних и институционалних услова за увођење система управљања и контроле у јавни сектор Републике Српске, у складу са захтјеваним принципима и стандардима који су међународно признати. Обавезан рад у КО ЦЈХ, ће омогућити да се испуне захтјеви ЕК када је у питању хармонизација регулативе за PIFC на нивоу цијеле БиХ. Праћење имплементације активности РКФ Пројекта кроз учешће у раду УО Пројекта, омогућиће ЦЈХ да прати кретање пројектних активности у будућем периоду, и да усклади своје активности са активностима Пројекта које је могуће примјенити у институцијама јавног сектора Републике Српске.

6.1.6. Равноправност полова

Принципи и стандарди равноправности полова обавеза су за све области из надлежности Владе Републике Српске, према домаћим и међународним нормативно-правним документима. Равноправност полова није само пуко бројчано разврставање мушкараца и жена, нити само питање социјалних права, већ лежи у коријену родне подјеле рада и сегрегације тржишта рада и експлоатације радне снаге у домену тржишне економије и економије бриге, што заузврат утиче на бројне неједнакости и сиромаштво великог броја различитих друштвених група, те успорава и усложњава све развојне процесе.

Кључне активности које је Џендер центар спровео у 2010. години су: Почетак спровођења и координације на нивоу Републике Српске Гендер акционог плана као петогодишње стратегије за равноправност полова у свим областима друштвеног живота; Координација активности, израда и подношење Приједлога Стратегије за борбу против насиља у породици у Републици Српској 2009-2013, Влади Републике Српске на усвајање и упућивање у даљу процедуру; Координација активности, израда и подношење Приједлога Акционог плана за унапређење положаја жена на селу Влади Републике Српске на усвајање и упућивање у даљу процедуру; Анализа равноправности полова у областима: рада и запошљавања, политичког и јавног живота, рада локалних заједница на примјени стандарда за равноправност полова, са препорукама за дјеловање у наведеним областима; Израда Извјештаја о равноправности полова у Републици Српској у свим областима, на основу УН Конвенције о укидању свих облика дискриминације жена/CEDAW, са приједлогом мјера, који је подлога за извјештај Босне и Херцеговине CEDAW комитету; Припрема и спровођење кампање „Бирај равноправно!“ у циљу подизања свијести о важности већег учешћа жена у политичком и јавном животу и на мјестима одлучивања; Планирање, припрема и спровођење камање „100 година за равноправност“ у циљу

обиљежавања стогодишњице борбе за женска људска права; Планирање, припрема и наставак кампање „Породица без насиља“ са акцентом на обиљежавање „16 дана активизма – дани људских права (25. новембар – 10. децембар 2010. године)“ у Републици Српској; Наставак активности увођења родно одговорног буџетирања у Републици Српској. Циљ овог процеса је интегрисање принципа једнакости и равноправности полова у процес планирања, извршења и контроле јавних буџета у Републици Српској. Главни партнер и институција која ће у будућности преузети водећу улогу у овом процесу је Министарство финансија Републике Српске; и Планирање, припрема и наставак кампање РАВНОПРАВНО! за жене на селу и обиљежавање међународног дана жена на селу.

Приоритети Гендер центра за 2011. годину су: Наставак спровођења Гендер акционог плана, који ће кроз приоритетне области, допринијети бољем квалитету живота крајњих корисника жена и мушкараца путем специфичних пројеката чији је главни циљ унапређење равноправног приступа образовању, раду, запошљавању и економским ресурсима, здравственим и социјалним услугама, учешћу у политичком и јавном животу; Координација и спровођење Стратегије за борбу против насиља у породици у Републици Српској 2009-2013; Координација и спровођење Акционог плана за унапређење положаја жена на селу у Републици Српској, која ће бити дио операционализације Стратегије Руралног развоја Републике Српске у сарадњи са Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде у Републици Српској; Наставак процеса увођења родно одговорног буџетирања у процесу реформе буџета; Израда Анализе о примјени стандарда равноправности полова у области образовања са закључцима и препорукама за дјеловање; Наставак рада на подршци примјени стандарда равноправности полова на локалном нивоу власти у сарадњи са савезом општина и градова и Министарством управе и локалне самоуправе; Наставак редовних и припрема тематских камања у циљу подизања свијести о равноправности полова у циљаним областима друштвеног живота; Наставак рада на унапређењу равноправности полова у области рада, запошљавања и приступа ресурсима и Наставак рада на унапређењу прикупљања и разврставања по полу статистичких и других података и административних евиденција, социо-економских анализа по полу и употребе ових података за пројектовање и планирање развојних мјера.

6.2. ЈАВНИ РЕД И СИГУРНОСТ

6.2.1. Полиција

У 2010. години Министарство унутрашњих послова Републике Српске је са расположивим ресурсима успјешно реализовало дефинисане циљеве. Реализовани су програмима утврђени послови и задаци, што потврђују основни показатељи реализованих активности, те чињеница да је добра откривеност сложенијих облика криминала, у цијелини задовољавајуће стање јавног реда и мира, уз значајна побољшања стања безбједности саобраћаја на путевима.

Нагласак у смислу приоритета стављен је на спречавање и откривање организованог криминала, без обзира на област, кријумчарење и злоупотребе опојних дрога, кријумчарења роба, организоване крађе и легализацију крадених возила, неријешена

убиства и друге тешке облике кривичних дјела, као и остале облике насилног угрожавања који могу стварати привид о незаштићености грађана и њихове имовине. Захваљујући таквој оријентацији у овом периоду је откривено и разбијено више организованих криминалних група на подручју Републике.

Остварено је значајније стабилизовање стања и кретања у области општег криминалитета. Ако се има у виду да се број ових кривичних дјела посљедњих година стално смањивао и да је такав тренд настављен и у 2010. год, евидентно је да су позитивни трендови одржани, што упућује и на оцјену да се у РС постепено ствара једно стабилније и безбједније окружење за грађане и њихову имовину. Забиљежен је и значајнији пораст ефикасности на откривању кривичних дијела. Имовински деликти су у паду за 16%, крађе возила биљеже пад чак за 35%, тешке крађе за 16%, а крађе су у опадању за 9%. Разбојништва су у опадању за 31% уз знатан пораст ефикасности на откривању; у опадању су и кривична дјела против живота и тијела, за 16% и тд. Слични трендови се биљеже и код осталих група овог вида криминала.

Један од сталних приоритета је откривање кривичних дјела у вези са злоупотребама опојних дрога. Изведено је више оперативних акција и организоване криминалне групе су откривене на подручју цијеле Републике. Те активности, али исто тако и сарадња не само са полицијама у БиХ и земаља у окружењу, већ и шире, имале су за резултат значајне заплане наркотика. Треба указати да је само у претходне три године заплијењено близу 40 килограма хероина, више него у 10 претходних година укупно.

Гледано у цјелини, стање јавног реда и мира је повољније и има сталан тренд побољшања. На то указују и подаци да је број нарушавања јавног реда смањен и да је сваке године у континуитету опадао, што је настављено и у овој години, да су у паду и нарушавања у већем обиму итд. Успјешно су проведене акције обезбјеђења бројних скупова, посебно оних са повишеним безбједносним ризиком.

Безбједност саобраћаја на путевима више година није била на нивоу који би се могао сматрати задовољавајућим. Узроци таквог стања могу се наћи и у тзв. саобраћајном окружењу, односно условима у којима се одвија саобраћај, али је МУП овом сегменту свог рада приступао крајње озбиљно, организовано и плански и то је довело до значајних побољшања са аспекта броја несрећа и посљедица у 2009, а нарочито у 2010. год.

Пројекти који су у току и представљају стварну промјену и реформу у раду полиције су: Спречавање и борба против корупције, Рад полиције у заједници, Развој интегралног информационог система МУП-а (умрежавање свих организационих јединица, умрежене су 94 од 95 постојећих, остала једна због техничких немогућности), Евиденција дневних догађаја, увођење „GPRS data service“ у рад полиције, пројекат биометријских путних исправа, који је био један од кључних предуслова за придруживање ЕУ и ослобађања од визног режима, и др.

Реализују се и бројни други послови и задаци из области рјешавања захтјева грађана у управном поступку, те кадрова, нормативе, школовања и стручног оспособљавања. Постигнут је напредак у погледу рационализације трошкова, обезбјеђен функционалнији смјештај појединих јединица МУП, знатно смањени трошкови закупа, повећана улагања на изградњи нових и реконструкцији постојећих објеката, обновљен и рационализован возни парк, сукцесивно се обнавља и униформа, неопходна опрема

за рад полиције и криминалистичке полиције, информатичка, телекомуникациона и друга опрема. Посебне активности су се водиле у области издавања личних докумената, у смислу стварања бољих услова за рад, а посебно за грађане, уз истовремену рационализацију, елиминисањем трошкова закупа, тако што се сви ови послови поново враћају у објекте МУП-а.

Укључивањем Републичке управе цивилне заштите у оквир МУП-а РС учињен је важан корак ка унапређењу стања у овој области, а програмске и планске активности се доносе у складу са потребном динамиком.

Активности у наредном периоду детерминисане су и одређеним околностима које су производ укупних кретања у текућој години. Министарство унутрашњих послова Републике Српске намјерава у току 2011. године предузимати слиједеће активности:

- Утврдити и донијети Стратегију развоја МУП-а РС за период 2011 – 2015. година.
- Свеобухватније захватати криминал са обиљежјима организованости. У том контексту, кадровски и технички се јачати и оспособљавати у складу са оперативним потребама и стањем безбједности.
- Појачати активности на истраживању, обради, превенцији и заштити од унутрашњег и тероризма са инокомпонентом.
- Појачати активности на откривању, криминалистичкој обради и документовању кривичних дјела привредног криминалитета са обиљежјима организованости и већим материјалним штетама, од чега је приоритетан рад по предметима са обиљежјима корупције. Извршити анализу провођења Стратегије и Акционог плана за борбу против корупције, те иновирати документе у складу са анализом.
- Спречавати и сузбијати теже облике општег криминалитета, као што су убиства, тежи облици разбојништава, кријумчарења, трговина људима и нелегалне миграције, трговина и злоупотребе ватреног оружја и експлозивних средстава, организоване крађе моторних возила, преваре и сл.
- Сагледати и утврдити приоритете у циљу боље материјално-техничке опремљености са посебним акцентом на замјену службених моторних возила, набавку опреме за крим. полицију и друге специфичне потребе.
- Прикупљати, комплетирати и обрадити документацију о почињеним ратним злочинима.
- Реализовати активности из Акционог плана на спречавању кривичних дјела у вези са моторним возилима, Акционог плана Владе РС за спречавање насиља у породици, Стратегије малољетничке делинквенције у БиХ.
- Спречавати и онемогућавати експанзију кријумчарења, нелегалне производње, растурања и злоупотреба опојних дрога. Учествовати у оперативним акцијама, развијати се на регионалном нивоу. Реализовати активности из Акционог плана за спровођење Стратегије надзора над опојним дрогама и сузбијање злоупотреба опојних дрога.
- Наставити едукацију и развијање капацитета за спречавање компјутерског криминала, израду и имплементацију пројеката у сарадњи са ЕК.
- Унапређивати систем криминалистичко-обавјештајних анализа, реализовати обуке за примјену посебних оперативних активности и криминалистичко-

техничких вјештачења и метода, размјену информација и сарадњу са страним полицијама преко Интерпола.

- Одржавати повољан и стабилан јавни ред и мир са акцентом на организацију обезбјеђења јавних скупова.
- Јачати степен безбједности повратника и лица несрпске националности уопште, њихове имовине и вјерских објеката.
- Појачати превентивне, репресивне и контролне активности у области безбједности саобраћаја на путевима. У складу са могућностима, стварати услове за ширу примјену ИТ у области саобраћаја, као и иницирати поштравање висине запређених санкција за прекршаје у области саобраћаја, а у контексту постизања веће сигурности у саобраћају.
- Сагледати организационо и функционално организовање полицијских станица, уз кадровско јачање, ефикасније сузбијање корупције и елиминисање оних који не остварују потребне резултате и чије понашање није спојиво са моралним кодексом професије.
- Интензивирати активности на реализацији пројекта Рад полиције у заједници у циљу стварања већег повјерења код грађана.
- У циљу подизања веће ефикасности укупног система сагледати и утврдити правце веће оптимизације функционисања и организације, те у том контексту предложити и донијети одговарајуће измјене законских и подзаконских аката. Предложити доношење новог Закона о унутрашњим пословима.
- Проводити управне поступке у првом и другом степену из домена унутрашњих послова и благовремено омогућити остваривање права грађана на лична документа и рјешавања одређених статусних питања. Створити услове за пресељење преосталих локација за издавање докумената из пошта у објекте МУП-а, прилагођавањем постојећих и изградњом нових просторних капацитета.
- Редизајнирати регионалну рачунарску мрежу за пренос података, слике и говора, извршити информатизацију Писарнице и увођење електронске архиве, укључујући и обуку корисника, израду апликација на основу захтјева корисника. Извршити одабир локације и израду пројекта централне архиве МУП-а РС. Отпочети са реализацијом Пројекта информатичке обуке за све припаднике МУП-а.
- Сагледати и утврдити мјере и активности на побољшању квалитета рада Управе за полицијско образовање, са посебним акцентом на подизање квалитета рада на Високој школи унутрашњих послова у складу са свјетским стандардима, посебно у правцу већег степена специјализације, а у складу са процјењеним потребама.
- Наставити активности у контексту европских интеграција: кориштење ТАИЕХ помоћи и фондова ЕУ, у првом реду ИРА; као и на хармонизацији законодавног оквира са ЕУ правном тековином; јачати кадрoвске капацитете у том контексту.

Поступати по представкама грађана за незаконита и непрофесионална понашања радника МУП-а. Јачати углед полиције, одговорности и дисциплине, културе у опхођењу са грађанима, посебно са аспекта законитог поступања и поштивања људских права и спречавања корупције у полицији.

6.2.2. Правосуђе

Реформа правосудног система у Републици Српској је неопходна у циљу успостављања ефикасног, професионалног, самосталног, независног, стручног и модерног система који ће на истим основама функционисати на цијелој територији. Реформа правосуђа је истовремено и приоритет на путу према Европској Унији.

У 2010. години је реализован пројекат Привредних судова и од 01.05.2010.године су са радом почели привредни судови и то Виши привредни суд и 5 окружних привредних судова и то у: Бањој Луци, Бијељини, Добоју, Источном Сарајеву и Требињу. Ови судови су опремљени неопходном опремом за редовно обављање дјелатности. За потребе Вишег привредног суда и Окружног привредног суда у Бањој Луци набављен је пословни простор који се финансира из буџетских средстава и у 2010.години је плаћен 2.461.066 КМ.

У току 2010. године су завршени пројекти из програма „Развојни програм Републике Српске 2007-2010“. У 2010. години је пуштено у рад Посебно одјељење са максималном заштитом у КПЗ Фоча које је финансирано преко рачуна посебне намјене Министарства правде Републике Српске. Поред тога, стављен је у функцију надограђени простор у КПЗ Бања Лука чија реализација је вршена преко рачуна посебне намјене Министарства правде, а чија је вриједност износила 950.000 КМ.

У 2011. години се настављају процеси реформи који резултирају: ефикаснијим рјешавањем предмета у тужилаштвима и судовима, завршава се имплементација Закона о земљишним књигама у циљу успостављања евиденције о власништву и другим стварним правима, примјена Закона о стварним правима Републике Српске којим су изједначени носиоци права власништва без обзира на титулара, Закона о извршењу кривичних санкција, Закона о заштити и поступању са дјецом и малолетницимау кривичном поступку и Закон о измјенама и допунама Закона о стечајном поступку.

Такође, у 2011. години планирана су улагања у адаптације и проширење капацитета у КПЗ: Бања Лука, Бијељина, Добој, Источно Сарајево и Требиње у укупном износу од 2.000.000 КМ.

6.3. ЕКОНОМСКИ ПОСЛОВИ

6.3.1. Тржиште рада

Како је незапосленост највећи економски и социјални проблем, Влада Републике Српске ће у 2011. години дати приоритет у рјешавању тог проблема, јер свака земља која жели да има дугорочно успјешну привреду мора да води рачуна о ефикасном кориштењу свих својих потенцијала, међу којима је радна снага најзначајнија. У току 2010. године настављено је провођење бројних, како нормативних, тако и практичних мјера у провођењу утврђених мјера Економске политике за 2010. годину. Нормативне

активности се односе на усвајање и ступање на снагу новог Закона о посредовању у запошљавању и правима незапослених лица. Сви претходни закони, као горе наведени, урађени су у процесу социјалног дијалога са репрезентативним синдикатом и удружењем послодаваца организованим на нивоу Републике Српске и одговарају потреби за уређењем односа из области рада и запошљавања. Прописи у области рада су дјелимично усклађени са правом Европске уније. Овдје, прије свега мислимо на област заштите на раду.

Поред тога, Формирана је Радна група за процјену утицаја различитих опција у области рада и радних односа, чији је задатак спровођење процедуре процјене утицаја прописа, а која се односи на процјену тренутне ситуације, циљеве и потребу доношења новог закона, алтернативне опције које су на располагању за постизање циља, са посебним освртом на буџет Републике Српске, запошљавање, плаћање рада, отпуштање, отпремнине, радно вријеме, те друга права и обавезе радника и послодаваца, одржавање консултација и јавних расправа са заинтересованим странама, учешће у изради економске анализе и завршног извјештаја.

У току су активности на изради завршног извјештаја о процјени утицаја различитих опција у области рада и радних односа са економском анализом трошкова и користи предложених рјешења проблема у предметној области са компаративном анализом опција и препоруком за избор најповољнијег рјешења.

У току 2010. године интересорна радна група састављена од представника већег броја министарстава, социјалних партнера и представника цивилног друштва је наставила израду средњорочне Стратегије запошљавања Републике Српске, као оквирног стратешког документа којим ће се одредити циљеви и правци за период 2010-2014. година. Након усвајања ове стратегије доносиће се Акциони планови за сваку наредну годину путем којих ће се проводити иста.

У току 2010. године проведене су и слиједеће мјере за смањење незапослености у РС:

- наставак Пројекта запошљавања приправника високе стручне спреме из 2009. и усвајање новог Пројекта за 2010. годину, којим се омогућава обављања приправничког стажа за 1500 лица;
- реализација пројекта запошљавања Рома у оквиру Акционог плана за рјешавање проблема Рома у БиХ у области запошљавања, здравственог осигурања и становања. Ови ће се пројекти проводити највећим дијелом у току 2011. године;
- провођен је Програм подршке запошљавању повратника за чију реализацију је издвојено 1.000.000 КМ, а пошто нису утрошена сва средства и овај пројекат се наставља у 2011 години.

За 2011. годину дефинисани су слиједећи циљеви и активности економске политике у овој области, за које очекујемо да ће допринијети очувању запослености у Републици Српској:

- усвајање Стратегије запошљавања Републике Српске за период 2011-2015.;
- промовисање система мирног рјешавања радних спорова кроз подизање капацитета Агенције за мирно рјешавање радних спорова;
- израда коначне анализе утицаја Закона о раду на пословно окружење Републике Српске (RIA);

- разматрање и усвајање Анализе утицаја Закона о раду те предузимање одговарајућих мјера и активности на припремама измјена или израде новог Закона о раду;
- имплементација подзаконских аката у циљу што квалитетније примјене Закона о посредовању у запошљавању и правима незапослених лица;
- наставак реализације Пројекта запошљавања приправника са високом стручном спремом са намјером да ова дјелатност буде континуираног карактера, првенствено у привреду;
- анализирање постигнутих резултата и предлагање и провођење нових пројеката за запошљавање младих;
- припремање и реализација циљаних пројеката запошљавања незапослених лица из рањивих категорија становништва (демобилисани борци, лица са инвалидитетом, Роми, лица старија од 45 година и сл.)
- запошљавањем инвалида путем Фонда за професионалну рехабилитацију наставиће се економска подршка најугроженијим инвалидима, као и финансијска подршка за одржавање нивоа запослености инвалида путем рефундирања доприноса али и додјелом новчаног стимуланса.

На основу анализа утицаја прописа RIA на Закон о раду, Влада Републике Српске ће предложити доношење новог Закона о раду, са основним циљем заштите права радника и јасним одвајањем «рада» и «нерада». До новог законског рјешења доћи ће се уз сагласност свих социјалних партнера. Такође, Влада Републике Српске ће измјенити Закон о заштити на раду и Правилник о висини трошкова поступка утврђивања испуњености услова у области заштите и здравља на раду у циљу смањења додатних намета који су се појавили кроз обавезу израде акта о процјени ризика радног мјеста. С тим у вези, извршиће се и усклађивање терминологије, као и значење појединих термина у Закону о заштити на раду и Закону о раду, ради лакше примјене ових и подзаконских прописа који из њих произилазе.

Влада Републике Српске ће радити на реформи Завода за запошљавање и досљедном провођењу Закона о посредовању у запошљавању и правима незапослених лица, укључујући и формирање органа Завода.

6.3.2. Пољопривреда, шумарство, лов и риболов

Пољопривреда. Пољопривреда заузима значајно мјесто у привредном развоју Републике Српске. Осим значајног учешћа у структури БДП-а, пољопривредна производња је примарни аспект исхране становништва као и основ за развој прехранбене индустрије и сеоских подручја.

Развој пољопривреде и сеоских подручја у 2010. години одвијао се у складу са Законом о пољопривреди, Стратегијом развоја пољопривреде и Стратегијом руралног развоја Републике Српске до 2015. године.

Средства за подстицање развоја пољопривреде и сеоских подручја обезбјеђују се из буџета на основу Закона о обезбјеђењу и усмјеравању средстава за подстицање развоја

пољопривреде и села. У 2010. години за подстицање развоја пољопривреде и сеоских подручја издвојен је износ од 80 мил. КМ. Средства се реализују у складу са Планом расподјеле средстава за подстицање развоја пољопривреде и сеоских подручја у оквиру три главне групе мјера и то мјере за директну подршку производњи и дохотку, мјере за рурални развој и интервентне мјере на тржишту и ванредне потребе у омјеру 50:48:2.

Извршиће се измјене и допуне Закона о обезбјеђењу и усмјеравању средстава за подстицање развоја пољопривреде и села у смислу одређивања најбитнијих елемената новчаних подстицаја. Биће одређена доња и горња граница подстицаја по јединици производа, а према учешћу подстицаја у цијени производа. Биће раздвојени економски од социјалних подстицаја с тенденцијом веће подршке економским подстицајима, те унутар њих јачаће подстицаји робних произвођача и постепено везивање подстицаја за профитабилност производње. У структури подстицаја за рурални развој радиће се на повећању учешћа директних подстицаја за развој производње. Задржаће се суфинансирање осигурања пољопривредних газдинстава, те размотриће се потреба обавезног минималног осигурања.

У оквиру међународних пројеката за развој пољопривреде и сеоских подручја, који се реализују на бази кредита и домаћег учешћа, у развој пољопривреде и сеоских подручја уложено је око 7.000.000 КМ. Путем кредитне линије у оквиру Партнер фонда одобрен је износ од 1.400.000 КМ.

У складу са одлуком Владе Републике Српске за потребе прољетне сјетве за 21.691 пољопривредних газдинстава обезбјеђено 24.445 тоне минералног ђубрива и 9.713 тона нафте. Финансирани су у цијелости из буџета, у првом реду, због санирања посљедица поплава и других временских непогода у 2010. години.

У циљу побољшања стања у пољопривреди у 2010. години су предузете бројне мјере, што се првенствено огледа у доношењу бројних законских и подзаконских аката.

У фебруару 2010. год. усвојен је Стратешки план руралног развоја Републике Српске за период 2010-2015. и Акциони план за његову реализацију, а у децембру мјесецу усвојен је нацрт Средњорочне стратегије развоја пољопривредног савјетодавства у Републици Српској.

Агенција за аграрна плаћања, постала је оперативна и кључни је дио институционалног система за спровођење текуће пољопривредне политике као и дијела Заједничке пољопривредне политике ЕУ. У првом реду задатак Агенције је да усмјерава домаћа буџетска средства за подстицање развоја пољопривреде и сеоских подручја, а предвиђено је да буде дио система за трансфер ЕУ средстава из пете компоненту предприступне помоћи – IPARD, према корисницима у РС.

У 2010. години Министарство је сарађивало на пројектима ЕУ и институцијама на ентитетском и нивоу заједничких институција на испуњавању обавеза из Привременог Споразума. Конкретан резултат ових активности је успостављање регистра са 58.829 пољопривредних газдинстава регистрованих у Републици Српској. У фази успостављања су слиједећи регистри: регистар клијената – садржава све кориснике новчаних подстицаја за развој пољопривреде и села; регистар земљишних парцела – садржава све земљишне парцеле, систем идентификације земљишних парцела (LPIS), успостављање пољопривредно-тржишног информационог система. Сви поменути

регистри ће унаприједити амбијент за развој пољопривреде и омогућити ефикасније планирање, спровођење и контролу подстицаја за развој пољопривреде и села, те обезбједити услове за праћење ефеката подстицајних мјера, реализацију пољопривредне политике и политике развоја сеоских подручја али су уједно и један од услова за кориштење предприсупних фондова ЕУ.

У циљу повећања производње млијека и заштите произвођача у току 2010. године по основу Правилника о квалитету свјежег сировог млијека дефинисане су класе млијека и повећана је премија за екстра класу млијека са 0,20 на 0,22 КМ. Након 9 мјесеци спровођења Правилника утврђено је да од укупне произведене и откупљене количине млијека 20% припада екстра класи, од I - III класе налази се 35% и 45% у IV и ван класе.

У функцији регулисања тржишта меса, на бази захтјева пољопривредних произвођача, у првој половини године завршен је откуп тржишних вишкова товних свиња и у сарадњи са месопрерађивачима спријечен је пад цијена живе стоке и створен простор за обнављање новог циклуса и увођење нових грла у тов. Слична мјера је урађена и за подршку откупу и извозу живе јунади и откупу тржишних вишкова меркантилне пшенице за потребе робних резерви.

У складу са Стратегијом руралног развоја у оквиру прве осе мјера, дата је значајна подршка капиталним инвестицијама на пољопривредним газдинствима на бази суфинансирања куповине нове пољопривредне механизације, изградње објеката-штала, стакленика, пластеника, система за наводњавање, подизања вишегодишњих засада и опреме и објеката у прехранбеној индустрији.

Такође, релизоване су бројне мјере из друге и треће осе које се односе на: рационално газдовање природним ресурсима, суфинансирање противградне превентиве, премије осигурања пољопривредне производње, побољшање услова живота на селу, ревитализацију и изградњу сеоске инфраструктуре, мјере код остваривања прихода у сеоској економији и мјере за институционалну подршку.

Са произвођачима трактора из Републике Србије: ИМТ, ИМР и Металопрерада потписани су уговори о испоруци трактора пољопривредницима у Републици Српској, по субвенционисаним цијенама, чиме је унапријеђена реализација Споразума о привредној сарадњи Републике Српске и Србије. Споразумом је регулисана испорука 1.500 трактора од чега је реализована набавка преко 500 трактора.

Обим пољопривредне производње и поред свих мјера, не задовољава домаће потребе, па се значајне количине хране увозе. Одатле произилази и потреба сталног усклађивања услова привређивања у пољопривреди са земљама из окружења и јачање подршке и конкурентности укупног сектора.

У 2011. години наставиће се са:

- спровођењем усвојених стратешких докумената (Стратегија развоја пољопривреде и Стратегија руралног развоја Републике Српске) и Акционим плановима за њихову реализацију,
- усмјеравањем планираних средстава у износу од 60 мил. КМ, која ће бити распоређена, у складу са Планом расподеле средстава за подстицање развоја пољопривреде и сеоских подручја, у оквиру три главне групе мјера и то: мјере

за директну подршку производњи и дохотку, мјере за рурални развој и интервентне мјере. Највећа подршка ће бити и даље за производњу млијека. Пошто се велики дио произвођача млијека још увијек налази у четвртој класи и ван класе, они би били обухваћени са мјерама за некомерцијална газдинства.

- Подршком за сјетву ће бити дефинисана по јединици сјетвене површине тј. по ха засијане површине,
- дефинисањем подршке за комерцијална и некомерцијална пољопривредна газдинства, која ће бити разврстана примјеном новог софтвера за регистар пољопривредних газдинстава,
- преузимањем права Европске уније,
- јачањем институција за спровођење обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању и Привременог споразума о трговини и трговинским питањима између Европске заједнице, с једне стране и Босне и Херцеговине, с друге стране,
- реализацијом, како текућих тако и нових пројеката који су потписани са међународним финансијским институцијама (СБ, ИФАД и др.),
- израда недостајућих стратешких докумената,
- даљом изградњом капацитета који ће омогућити ефикасније и ефективније коришћење подстицајних средстава, у првом реду наставак јачања капацитета Агенције за аграрна плаћања, како би били испуњени услови за акредитацију који су дефинисани регулативама ЕК,
- активно учешће у дефинисању и изградњи IPRD оперативне структуре која ће омогућити коришћење фондова из пете компоненте предприсупних фондова ЕУ,
- наставаком хармонизације мјера подршке за развој пољопривреде и села како унутар БиХ тако са Заједничком пољопривредном политиком ЕУ,
- спровођење мјера заштите и уређења пољопривредног земљишта и рјешавање питања концесија и закупа на пољопривредно земљиште у својини Републике Српске;
- јачањем задругарства и стављањем у функцију задружне имовине као и других организација пољопривредних произвођача,
- изградњом и јачањем пољопривредног савјетодавства и услуга у погледу узгојно селекцијског рада у сточарству, као важних полуга за реализацију пољопривредне и политике руралног развоја,
- јачањем сарадње и координације између свих образовних, стручних и научних институција у области пољопривреде,
- изградњи ефикасног система заштите пољопривредне производње у сарадњи са институцијама БиХ од нелојалне конкуренције из увоза, која угрожава или пријети да угрози домаћу производњу, и
- обезбјеђивање услова за организован откуп пољопривредних производа и подизање капацитета лабораторија за контролу квалитета, као и њихово оспособљавање за акредитацију.

Поред тога, Влада Републике Српске ће обезбједити суфинансирање текућих међународних пројеката у области пољопривреде и руралног развоја али ће и сагледати могућности за добијање нових кредитних средства од стране Свјетске банке за пројекат у припреми, за изградњу система за наводњавање и ИФАД-а за наставак активности за припрему новог пројекта који би се односио на сиромашна сеоска подручја у РС.

Наставак финасирања сектора из кредитних линија ИРБ-а и Партнер фонда омогући ће нове инвестиције на пољопривредним газдинствима у области пољопривреде али и прехрамбене индустрије, које су биле у значајном порасту у односу на 2009. годину, са посебним нагласком за инвестиције за савремене и напредне технологије са високим степеном аутоматизације, које подижу конкурентност домаће производње.

Због свага наведеног, појачаће се напори за планско искориштавање природних ресурса у првом реду пољопривредног земљишта, како обрадивих површина тако и пашњака, при чему ће бити наглашена примјена препорука стручних и научних институција из области пољопривреде.

Даље јачање капацитета министарства и успостављених Агенција у његовом саставу допринијеће бољој реализацији утврђене пољопривредне политике и политике руралног развоја, те ефективнијем и ефикаснијем усмјеравању средстава подстицаја према крајњим корисницима.

Поред тога, Влада Републике Српске ће обезбједити кредитна средства за реализацију пројекта изградње иригационог система Републике Српске. Такође, инфраструктура из мјера руралног развоја ће у највећој мјери бити пребачена на јединице локалне управе, што ће Влади Републике Српске обезбједити простор да пажљиво и подстицаје усмјери искључиво на повећање обима, квалитета и ефикасности пољопривредне производње, због чега ће у 2011. години бити издвојено 60 мил. КМ.

Због свага наведеног, стратешко искориштавање природних ресурса треба радити плански. Успостављање Агенције за аграрна плаћања допринијеће транспарентним и ефикасним политикама додјеле средстава подстицаја. Влада Републике Српске ће идентификовати стратешке производе, који су компаративна предност Републике Српске и који ће бити примарно подржани премијама, субвенцијама и олакшицама. Водиће се рационална политика намјенске додјеле субвенција за пољопривредно земљиште која треба да обезбједи дугорочну и савремену пољопривредну производњу. Мали посједи, ниска индивидуална пољопривредна производња и неорганизован наступ на домаћем, а нарочито на вањском тржишту представљају озбиљне изазове, за које треба обезбједити још квалитетнији законски оквир, институционалну организацију, те научну и стручну подршку развоју пољопривреде. Пољопривреда има велику извозну шансу, за коју ће Влада Републике Српске обезбједити подршку организованом приступу у домаћој производњи и откупу и продаји на страном тржишту.

Због неефикасног рада Управе за индиректно опорезивање и Државне граничне службе, евидентан је нелегалан увоз и шверц сјемена, пестицида и садног материјала преко границе, те ће фитосанитарна инспекција Републике Српске радити појачане контроле граница у овом подручју, како би се ова врста увоза свела на најмању могућу мјеру. Такође, појачаће контролу при увозу хране, како са становишта квалитета хране (свјеже воће, поврће, месо и прерађевине и др.), тако и са становишта врсте производа, цијена и количине, јер се у пракси дешава да се увози храна сумњивог квалитета, те се лажним приказивањем врста, количина и цијена производа, ствара нелојална конкуренција домаћој производњи и у коначности наносеће озбиљне штете.

Када је ријеч о воћарима и расадничарима, Влада Републике Српске ће уврстити у Правилник о подстицајима мјеру регресирања каматне стопе на кредите

пољопривредних произвођача; Продужиће рокове за предају захтјева за подстицаје до краја године; Увешће подстицаје за ускладиштено воће у регистрованим хладњачама, а на основу улазног блока – као подврста подстицаја за произведено и продато воће; Подстицаће подизања противградних мрежа, увешће подстицај за подизање елитних матичних (вишегодишњих) засада и производних објеката за производњу сертификованог садног материјала, као и набавку система за наводњавање истих; Правилник о подстицајима ће се донијети за вишегодишњи период, због потребе планирања производње.

Прехрамбена индустрија, индустрије сточне хране и индустрије пића.

Ресор прехрамбене индустрије, индустрије сточне хране и индустрије пића регулише и унапређује производњу квалитетне и здравствено - безбједне хране креирањем и спровођењем јавних политика у циљу обезбјеђења заштите потрошача, промоције домаћих производа и стварању конкурентности на тржишту.

Производња хране је стратешки интерес сваке државе, што је и претпоставка за Републику Српску. Организовање произвођача хране и заступање њихових интереса има посебну важност у ланцу обезбјеђења редовне производње и уређењу тржишта хране.

У 2010. години ресор прехрамбене индустрије, индустрије сточне хране и индустрије пића радио је на промоцији донесених закона и подзаконских аката из ове области, како би привредна друштва уредила своје пословне активности чиме би се у Републици Српској омогућила ефикаснија производња и промет здраве хране, са основним циљем заштите интереса потрошача.

На основу стратешких докумената и важећих законских и подзаконских аката (Закон о храни, Закон о вину и ракији) везаних за прехрамбену индустрију стимулишу се привредни субјекти на увођењу нових технологија и производа, обезбјеђују раст продуктивности, висок ниво квалитета и здравствено исправних производа уз потпуну заштиту околине, усаглашених са принципима ЕУ.

Програмом подршке Инвестиционо-развојне банке РС развоју индустријског сектора у Републици Српској наставља се континуирано финансирање пројеката у сектору прехрамбене индустрије.

Основне активности у наредном периоду везане су за примјену Правилника о условима и начинима остваривања новчаних подстицаја за развој пољопривреде и села на основу кога привредна субјекти користе право на располагање финансијских средстава за унапређење сопствене производње, уз активно укључивање привредника при изради правилника.

У 2011. години предвиђено је:

- Наставак активности на хармонизацији прописа из области прехрамбене индустрије са директивама ЕУ,
- Обезбјеђење услова за изградњу овлаштених испитних лабораторија за контролу квалитета прехрамбених производа,
- Стварање услова за увођење стандарда у прехрамбеној индустрији (ISSO, HACCP),
- Стварање услова за модернизацију технолошки поступака и увођење нових технологија, и

- Дефинисање кључних пољопривредних производа неопходних за прехранбену индустрију.

Ветеринарски сектор. Ветеринарски сектор има пресудан значај у превенцији, детекцији и мониторингу болести животиња, што омогућава ефикаснију заштиту здравља животиња и производњу здравствено безбједних намирница животињског поријекла. Тиме се посредно утиче на здравље људи и стварају предуслови за одржавање здраве и производне популације домаћих животиња, што има велики економски и социјални утицај.

У циљу побољшања здравственог стања домаћих животиња, смањења губитака, побољшања економског статуса произвођача и стварања бољих и квалитетнијих предуслова за производњу у 2010. години спроведене су слиједеће активности: на основу Закона о ветеринарству и Стратегији сузбијања бруцелозе на подручју Републике Српске вршена је интензивна активност систематске вакцинације малих преживара против бруцелозе на читавој територији Републике Српске; настављена је симултана и перманентна акција вакцинације свиња против класичне куге свиња, са паралелним спровођењем епидемиолошке студије о овој болести код домаће и дивље популације свиња; до краја 2010. године планирано је спровођење и реализација системске мјере сузбијања и искорјењивања инфективне анемије копитара; спремно је дочекана делегација инспекцијског тима ФВО-а која доноси препоруке за уврштавање на листу оних земаља које могу извозити намирнице анималног поријекла у ЕУ, што би умногоме побољшало позиције домаћих произвођача.

У току 2011. године предвиђене су бројне активности: да се настави дугорочна и континуирана активност на сузбијању и ерадикацији бруцелозе на основу Стратегије сузбијања бруцелозе на подручју Републике Српске; Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске од 2011. године објавиће престанак имунизације свиња против ове болести, јер постоје ограничења везана за трговину у оним регионима гдје се вакцина примјењује, што би нашим произвођачима омогућило стављење у повољнији положај по питању извоза живих животиња и производа са већом конкурентности на иностраном тржишту; наставиће се са спровођењем профилактичких и других потребних мјера у сузбијању и искорјењивању болести животиња и зооноза; посебна пажња ће се посветити подизању и изградњи капацитета ветеринарских лабораторија путем акредитација и добијања ISO стандарда; наставиће се са изградњом система идентификације и обиљежавања животиња путем доградње софтвера за евидентирање животиња и система управљања са укључивањем идентификације малих преживара у постојећи систем; формирање информационог система ветеринарске службе Републике Српске са свеобухватним унапређењем и повећањем ефикасности и транспарентности рада; и појачана гранична контрола при увозу стоке.

Шумарство. Шумарство заузима значајно мјесто у привредном развоју Републике Српске, а заштита, унапређење интергралног коришћења и управљања шумама и шумским земљиштем и другим њиховим потенцијалима остварују се на начин утврђен Законом о шумама. У циљу побољшања стања у области шумарства и ловства у 2010. години су предузете одређене активности, од којих се издвајају: урађен је нацрт Стратегије развоја шумарства Републике Српске 2010-2020. године са Акционим планом за њено провођење, завршени су теренски радови на инвентури шума на великим површинама и у току је провођење тендерске процедуре за избор експертског

тима за обраду података инвентуре, урађени су шумско-привредни основи за два шумско-привредна подручја.

Производња и реализација шумских дрвних сортимената као најважнији дио дјелатности у шумарству, посматрано са економског становишта, без које нема претпоставки за било каква улагања у остале дијелове дјелатности и испуњавање обавеза по основу Закона о шумама, односно биолошку репродукцију и унапређење шума, заштиту шума, инвестициона улагања и сва друга улагања која захтјевају одређена финансијска средства, се одвијала у специфичним временским, тржишним и законским условима. Плански задаци производње шумских дрвних сортимената су у знатном подбачају: сјеча и израда су остварени са 78%, привлачење 77% и реализација 75%.

У току 2011. године ће се: усвојити Стратегија развоја шумарства и Акциони план за њену реализацију; завршити обрада теренских података инвентуре шума на великим површинама; урадити Шумарски програм (2011-2031); урадити Програм утврђивања граница шума и шумског земљишта у својини Републике Српске; урадити Програм очувања генетичких ресурса шумског биља, урадити Програм коришћења осталих шумских производа, донијети Правилник о мониторингу здравственог стања шума, подстицати изградња друштвене свијести о значају шумских ресурса и веће улоге грађана у заштити и коришћењу шума; радити на реализацији пројеката везаних за заштићена шумска подручја и успоставити јединствен информациони систем у шумарству и веб страницу; радити на унапређењу квалитета шума, посебно високих и коришћењу шумског земљишта; наставити изградња примарне и секундарне мреже шумских комуникација; радити на обнови и одрживом коришћењу основног ловног фонда; радити на повећању висине прихода те побољшању њихове структуре; повећати транспарентност расхода те унаприједити ефикасност и профитабилност.

Поред тога, стратешки циљ у области шумарства у наредном периоду јесте реструктурирање и јачање ЈП Шуме Републике Српске. Неће бити приватизације сектора шумарства, али је ће се радити на обезбјеђењу развоја шумарства, те нових производних капацитета у фазама више прераде, нарочито у подручјима у којима је шумарство стратешка или чак једина производна грана. Такође, Влада Републике Српске ће обезбједити довољне количине сировина за дрвопрерађиваче и помоћи ће, извозно оријентисано, функционисање постојећих дрвопрерађивачких капацитета. Приоритет ће бити на рјешавању проблема снабдијевања, квантитативно и квалитативно, домаћих дрвопрерађивача с посебним освртом на финалне дрвопрерађиваче. Другачије речено, инсистираће да се благовремено закључе уговори о снабдијевању, како на годишњем новоу, тако и на трогодишњем нивоу за она привредна друштва која испуњавају утврђене услове, уз уважавање тржишних принципа одређивањем валутних рокова плаћања у трајању од 30 до 90 дана, зависно од степена финализације, према достављеном прегледу од стране Министарства индустрије, енергетике и рударства РС и Привредне коморе Републике Српске. Приоритет код расподјеле сировина биће дат предузећима која поштују радничка и синдикална права и досљедно примјењују колективне уговоре.

Водопривреда, водоснабдијевање и водозаштита. Рализација мјера у сектору вода је дугорочног карактера и њихова реализација је текла и током 2010. године у складу са економским могућностима. Од појединачних конкретних мјера, које су успјешно реализоване, може се истаћи: успостава Агенција за воде за слив ријеке Требишњице;

завршени преговори са ЕИВ-ом и обезбјеђена кредитна линија за инвестициону активност у комуналну инфраструктуру у општина у износу од 50.000.000 €, уз обавезу да локалне заједнице обезбиједе 50.000.000 € као властито учешће. Као помоћ локалним заједницама при обезбјеђењу властитог учешћа обезбјеђена су и бесповратна средства из ИПА фонда у износу од 10.000.000 €; покренута је имплементација пројекта Управљање Неретвом и Требишњицом (грант GEF TF091969, укупна вриједност радова за Републику Српску 6.000.000 КМ, а од тога је 50% грант средстава); реализован је дио Студије изводљивости за изградњу система за наводњавање које би се финансирало из средстава кредита Свјетске банке у прве двије године (2011. и 2012); започети преговори са ЕИВ-ом око коришћења повољног кредита почетком 2011. године од 50.000.000 € за санацију штета од поплава на инфраструктури (водопривредни објекти и локална путна мрежа) које су задесиле Републику Српску у 2010. години.

Активности у сектору вода одвијају се у складу са Оквирним планом развоја водопривреде Републике Српске и Акционим планом за спровођење усвојеног Оквирног плана за период од 2007-2016. године. Такође, сачињена је Студија одрживог развоја иригационих система у 2008. години са Акционим планом за њену реализацију. Током 2010. године усвојен је и Акциони план за одрживо управљање поплавним ризиком у сливу ријеке Дунав са апликацијама на подслив ријеке Саве за период 2010-2021. година.

У складу са Законом о водама и Оквирним планом развоја водопривреде Републике Српске и усвојеним Акционим плановима за поједине подсекторе, предвиђено је да се изврши:

- израда Студије интегралног управљања водама која ће се припремати током 2011, а усвојити у 2012. години;
- заштита од штетног дејства вода (ревитализација постојећих система и уређење ријечних корита) кроз реализацију кредита од ЕИВ-а од 50.000.000 € за санацију штета од поплава на инфраструктури (водопривредни објекти и локална путна мрежа) које су задесиле Републику Српску у 2010. години;
- кориштење вода (водоснабјевање кредитни аражмане Европске инвестиционе банке од 50.000.000 €, наводњавање пољопривредних земљишта кредитни аранжман са Свјетском банком у припреми, проширење пловидбене инфраструктуре, туризам и рибарство);
- заштита вода (канализациони системи, рјешавање концентрисаних загађивача) такође представља дугорочну активност и он се реализује кроз одобрену кредитну линију са ЕИВ-а и кроз реализацију пројекта Управљање Неретвом и Требишњицом;
- економска анализа по сливним подручјима, која је у току, планира се окончати 2011. године;
- мониторинг квалитета је у току (постављање мониторинг станица и мјерење квалитета на постојећим станицама) – дугорочна и стална активност; и
- усклађивање водопривредних рјешења са рјешењима из ове области која се примјењују у окружењу.

Поред тога, Влада Републике Српске ће уз стратешки план водоснабдијевања и водозаштите наставити са капиталним пројектима у области водоснабдијевања, водовода и канализације у већини општина у Републици Српској, за шта ће бити потребно и суфинансирање од стране локалних заједница, Републике и страних

кредитних средстава. Искуство са видљивим климатским промјенама и честим непогодама, захтијева хитну израду приоритетних пројеката и изналагање финансирања у заштити од поплава, комбинованих са другим корисницима вода, водоснабдијевањем, наводњавањем и енергетским кориштењем вода. Такође, у 2011. години, с обзиром на актуелну ситуацију у области вода, континуирано ће се радити на већој едукацији кадрова. У контексту права Европске уније, обуке ће се ослањати на Директиву о водама и Директиву о поплавама.

6.3.3. Електроенергетика, енергенти, рударство, индустрија и МСП

Електроенергетика. Општи циљ у електроенергетици је обезбјеђење потребне количине енергије према економски одрживим цијенама и повећање ефикасност њене производње, транспорта, дистрибуције и потрошње, уз постепено стварање услова за отварање енергетског тржишта и улагање у електроенергетски сектор. Важан подциљ је развијање обновљивих извора енергије, енергетске ефикасности, те усклађивање законодавства са стандардима Европске уније. Јасно је и да политика цијена, иако се тежи ка тржишним цијенама, мора још једно вријеме бити социјално сензибилна, односно постепена. Многе одговоре на ова питања требала би дати Стратегија развоја енергетике Републике Српске, која се налази у нацрту.

Када говоримо о започетим активностима у области електроенергетике и плановима за 2011. годину, планирано је извршење слиједећих активности:

- Усвајање приједлога Стратегије развоја енергетике Републике Српске до 2030. год.(усвојен Нацрт Стратегије у Народној скупштини Републике Српске);
- Ревидовање Акционог плана Стратегије развоја енергетике Републике Српске до 2030. год, како би била убрзана динамика радова око изградње енергетских објеката;
- Ревидовање датих концесија за изградњу МХЕ, укључујући могућност раскида уговора уколико реализација није извјесна;
- Очекује се завршетак Студије коришћења вјетропотенцијала након мјерења вјетра на дефинисаним потенцијалним локацијама. Такође, очекује се израда документације за реализацију једног парка вјетрењача до 40 MW, за који је интерес исказала Електропривреда Републике Српске, а који ће финансирати KfW, што је дефинисано Меморандумом о разумијевању са Савезном Републиком Њемачком за 2010. годину.
- Наставак активности на изради Акционог плана за коришћење биомасе према Студији о процјени потенцијала биомасе и могућности кориштења биомасе за производњу топлотне и електричне енергије;
- Наставак активности на припремама за изградњу ТЕ Станари инсталисане снаге 300 MW умјесто планираних 410 MW, а у току су припремни радови на изградњи;
- Реализација уговора о концесији за изградњу МХЕ Цијевна 1 и МХЕ Цијевна 2 компаније „Technorenergy AS“ на ријечи Босни одвија се задовољавајућом динамиком. У току су завршни преговори са извођачима радова и преговори са банкама. Очекује се почетак припремних радњи на терену до краја 2010. год. Нешто споријом динамиком реализује се и уговор о концесији за изградњу МХЕ Цијевна 3 концесионара Електро-Добој;
- За хидроелектране на ријечи Бистрици добијене су грађевинске дозволе и приводе се активности на обезбјеђењу финансијских средстава. У току је израда пројектне

документације и рјешавање имовинских односа за двије МХЕ на ријечи Прачи. У 2011. години очекује се наставак активности на реализацији ових уговора и ХЕ Улог на ријечи Неретви;

- Наставак активности на избору консултанта за реализацију Пројекта одсумпоравања димних гасова у ТЕ Угљевик, који је финансиран кредитним средствима Владе Јапана, а избор извођача радова се очекује у наредној години;
- Отварање новог копа угља ПК Гацко;
- Влада Републике Српске је расписала јавни позив у циљу избора стратешког партнера за изградњу ХЕС Горња Дрина (укључујући ХЕ Бук Бијела, ХЕ Фоча, ХЕ Паунци и ХЕ Сутјеска);
- Донијети Правилник о подстицању производње енергије кориштењем обновљивих извора енергије и когенерације.
- Донијети Закон о обновљивим изворима енергије у циљу бољег уређења области обновљивих извора енергије.

Поред наведених активности посебно је потребно обратити пажњу на сљедеће сегменте и то:

- Енергетска ефикасност: У складу са Уговором о успостављању Енергетске заједнице Југоисточне Европе и релевантним директивама ЕУ, планира се системски уредити ова област енергетике. Уштеде у буџетима јавних установа и јавних услуга могу бити значајне и трајне ако се адекватне едукације и техничко – технолошке мјере примјене у управи, јавним установама, јавном саобраћају и др. Процес развоја енергетске ефикасности отвара могућности за развој низа услуга и предузетничких дјелатности које прате њен развој, те у сваком погледу (очување животне средине, повећање сигурности снабдијевања, смањење енергетске зависности, економско-финансијске уштеде, развој конкурентности, покретање нових производних програма и услуга, те отварање нових радних мјеста) чини прогресиван дио економске политике Владе.
- Смањење дистрибутивних губитака електричне енергије: У склопу програма за повећање енергетске ефикасности, потребно је уложити додатне напоре у „Електропривреди РС“ за системско смањење дистрибутивних губитака на прихватљив (оправдан) ниво. Уважавајући чињеницу да дистрибутивни губици директно утичу на губитак прихода дистрибутивних компанија, јасно је да смањење дистрибутивних губитака спада међу најпрофитабилнија улагања у електроенергетском сектору, па отклањање узрока губитака електричне енергије треба да буде приоритетан задатак електродистрибуција.
- Инвестициона улагања у МХ „Електропривреда Републике Српске“: Укупно планирана улагања МХ „ЕРС“ за 2011. годину износе 297 милиона КМ, а највећи дио инвестиција односиће се на планиране реконструкције, ревитализације и модернизације постојећих објеката, те инвестиције планиране за изградњу нових електроенергетских објеката.
- Компанија „Електропренос БиХ“: Република Српска ће својим активностима настојати да заштити свој капитал у заједничкој Компанији за пренос електричне енергије која је установљена Законом на нивоу БиХ. Деблокадом рада Компаније стављају се у функцију значајна финансијска средства и отварају могућности за нова значајна инвестициона улагања.

Обзиром да су нафта и гас један од битних фактора успјешне реализације развојне стратегије и јачања економије Републике Српске и БиХ, Економском политиком за 2010. годину је предвиђен низ активности којима је циљ даљи развој ове области, а које

су већином реализоване или је њихова реализација у току. С обзиром да Република Српска нема производње сирове нафте и природног гаса планирано је, у циљу повећања енергетске сигурности и диверсификације извора снабдијевања енергентима, давање подршке пројектима производње сирове нафте и гаса. С тим у вези у наредној години водиће се активности ради додјелјивања концесије, и анимирања стратешког партнера који ће отпочети са реализацијом ових пројеката.

Нафта. Током 2010. године настављена су улагања у реконструкцију и модернизацију Рафинерије нафте Брод како би се повећао капацитет прераде, постигао квалитет производа Еуро 5 и 6 у складу са европским стандардима, са аспекта екологије. Такође су пуштене у рад модернизоване бензинске пумпне станице новог визуелног идентитета „НЕСТРО“. Расположиви подаци указују да се тржиште Републике Српске скоро у потпуности снабдијева горивом из домаће производње, али и на чињеницу да се тржиште БиХ у цјелости може покрити производима из Рафинерије Брод. Производња ће и даље расти и у наредним годинама достићи пројектовани капацитет од 4,2 милиона тона годишње.

У оваквим условима већ самим повећањем производње у нафтном сектору обезбијеђени су позитивни економски ефекти, који се првенствено испољавају у ангажовању већег броја запослених радника, значајном повећењу профита из ове области, повећању буџетских прихода по основу уплата пореза, доприноса и других буџетских обавеза. Осим тога домаћа производња обезбјеђује боље, уредније, и сигурније снабдијевање домаћег тржишта дериватима нафте провјереног квалитета.

Природни гас. Регулација обављања дјелатности везаних за природни гас наставила се и у 2010. години. Воде се активности везане за развој гасне инфраструктуре. Припремљен је Уговор о уређењу имовинско-правних односа, статусно-правних питања и улагања капитала у Акционарско друштво за увоз, снабдијевање и транспорт природног гаса „Гас промет“ Пале, а који ће створити претпоставке за даљи развој овог предузећа и ријешити имовинско-правне односе између овог предузећа и ЈП „Србијагас“. Наведени Уговор је прослијеђен ЈП „Србијагас“ на разматрање и усаглашавање текста. Овим активностима Република Српска, не само да извршава међународне обавезе, већ и ствара неопходне предуслове за даљи развој гасне мреже у Републици Српској. Воде се активности у циљу припреме за реализацију прве фазе гасификације Републике Српске, односно изградње дистрибутивне гасне мреже у Општини Бијељина.

У складу са захтјевима Европске Уније, везаним за кориштење обновљивих извора енергије и подстицање пројеката производње биогорива и биогаса за потребе саобраћаја и производњу топлотне енергије, током 2010. године пружана је подршка овим пројектима. Отпочела је производња биодизела у општинама Србац и Брчко. За развој ове области потребно је обезбиједити подстицаје, као и већу сарадњу инвеститора са локалним заједницама и осталим институцијама.

Током 2010. године је израђен Правилник о обавези енергетских субјеката за достављање података о садржају, цијени и промету деривата нафте. У току је израда подзаконског акта о начину, количинама, мјесту и динамици формирања обавезних резерви деривата нафте, организацији њиховог складиштења и утврђивању правних лица, која ће се сматрати обавезницама држања оперативних резерви.

Формирана је Комисија за ревизију Одлуке о квалитету течних нафтних горива, по питањима контроле квалитета горива које се увози у складу са стандардима БАС ЕН 590 и 228, припремљен приједлог Одлуке и упућен у даљу процедуру.

У августу 2010. године је поднесен захтјев за добијање концесије за изградњу дистрибутивне мреже гаса у општини Бијељина од стране предузећа „Бијељина гас“.

У току су активности на преузимању техничких правила ЕУ из области гаса, као и окончање пројекта „Хармонизација регулативе и техничких стандарда у гасном сектору земаља Југоисточне Европе“. Такође, у току је и транспоноване Директиве о заједничким правилима за унутрашње тржиште природног гаса, 2003/55/ЕЗ и Уредбе о оснивању Агенције за сарадњу енергетских регулатора, 713/ЕС/2009.

Воде се активности на изради Студије развоја гасног сектора Републике Српске као и активности на изради и доношењу подзаконских аката из области течног нафтног гаса, по питањима обављања дјелатности складиштења, претакања, снабдијевања, увоза и квалитета течног нафтног гаса.

Што се тиче активности у 2011. години планирана је даља подршка реализацији инвестиција у модернизацију и ревитализацију производних капацитета у Рафинерији нафте Брод, Рафинерији уља Модрича и Петролу ради што успјешнијег пословања датих предузећа и достизања пуних капацитета. Планиран је наставак рада на изради подзаконских аката из области природног гаса како би се потпуно уредила ова област те доношење подзаконских аката из области течног нафтног гаса у складу са директивама и захтјевима ЕУ. Планирана је израда Студије развоја гасног сектора Републике Српске и вођење активности на гасификацији појединих дијелова Републике Српске. Планиран је и наставак подршке пројектима из области обновљивих извора енергије у складу са захтјевима Европске Уније и рад на стварању повољнијег пословног амбијента за инвеститоре из ове области. Такође, рјешавање имовинских односа и инвестиција у модернизацију и реконструкцију складишних терминала у „Брезичанима“ код Приједора и „Врбањи“ код Бањалуке укупног капацитета од око 38 хиљада тона, за потребе складиштења нафтних деривата биће завршено почетком 2011. године.

Рударство. Сектор рударства, као један од значајнијих носилаца привредних активности у Републици Српској је, у односу на 2009. годину када је забиљежен пад производње од 13%, у 2010. години забиљежио раст од 8,7%. У октобру 2010. године у односу на октобар 2009. године забиљежен је раст од 9,1%. Највећи раст производње забиљежен је у производњи руда метала гдје је за првих 10 мјесеци 2010. године у односу на исти период 2009. године забиљежен раст од 67,2%. Највеће смањење производње забиљежено је у сектору производње техничког грађевинског камена због смањене потрошње овог материјала у грађевинској индустрији.

У сектору рударства у 2010. години уочени су слиједећи трендови:

- Број запослених је повећан и у октобру је износио 4.118 што је повећање за 116 радника у односу на јануар 2010. године. У јануару 2009. године број запослених у овој области износио је 3.884;
- Обезбјеђене су довољне количине енергетских минералних сировина, за сигурно снабдијевање постојећих термоенергетских објеката, неопходних за несметан рад - производња у рудницима угља, који су у саставу

"Електропривреде" Републике Српске, одвијала се по плану и по усвојеном енергетском билансу Републике Српске;

- Просјечна плата у рударству у октобру 2010. године износила је 945 КМ, док је у септембру износила 929 КМ што је повећање 1,7%. У односу на просјечну плату у 2009. години дошло је до повећања за 5,8%. Просјечна плата у рударству у 2010. години већа је за од просјечне плате у Републици Српској 21,0%;
- Послије вишегодишњег застоја покренута је производња у Новом руднику мрког угља "Миљевина" а.д Миљевина. Нови рудник мрког угља "Миљевина" је Акционарско друштво са основним капиталом у 100%-тном власништву Републике Српске прошло је власничку трансформацију тј. приватизовано је дана 18.08.2010. године, продајом акција предузећу „Павгорд“ д.о.о. Фоча. Уговором о продаји акција купац је преузео обавезу инвестирати у акционарско друштво 10.125.000 КМ кроз три године. Такође, обезбједио је у корист Републике Српске банкарску гаранцију за извршење уговорних обавеза у износу од 500.000 КМ;
- Настављена је активност око додјеле концесија за истраживање и експлоатацију минералних ресурса и до краја 2010. године планирана је додјела укупно 20 концесија, а што је за пет концесија више у односу на 2009. годину;
- врши се ревизија до сада датих концесија;
- у Руднику Гацко је због изузетно лоше хидролошке ситуације (највише кишних дана од када се врше мјерења) дошло до пролонгирања рокова за завршетак радова на измјештање корита ријеке Грачанице; и
- Донесени су законски акти који су били планирани за 2010. годину. Закон о измјенама и допунама Закона о рударству и Закон о измјенама и допунама закона о геолошким истраживањима.

У 2011. години, у сектору рударства планира се спровођење слиједећих активности:

- Праћење обезбјеђења довољних количина енергетских минералних сировина за сигурно снабдијевање постојећих термоенергетских објеката;
- На површинском копу "Грачаница" у Гацку у 2009. години произведено је 2.119.642 т угља. На основу производње у првих 11 мјесеци и процјене до краја године планирана производња угља износи 2.160.000 т. Планом за 2010. годину предвиђено је да се откопа 2.159.450 т. За 2011. годину планира се откопати 2.268.690 т угља. Завршетак радова на измјештање корита ријеке Грачанице и завршетак израде пројектне документације за отварање новог ПК;
- У руднику угља у Угљевику за потребе ТЕ Угљевик у 2009. години произведено је 1.928.626 т угља. У 2010. године за потребе ТЕ "Угљевик" планирано је да се откопа 1.479.220 т. У првих 11 мјесеци ове године и процјене до краја године планирана производња угља износиће 1.426.000 т. Планом за 2011. годину предвиђено је да се откопа 1.841.151 т угља. У овом руднику ушло се у последњу фазу и постојећи површински коп "Богутово село" може снабдијевати термоелектрану угљем још највише пет година. У наредном периоду потребно је израдити план активности за отварање новог ПК како би се створиле претпоставке за континуиран рад термоелектране Угљевик;
- у Руднику "Станари" у 2009. години откопано је 713.949 т угља што је за 84.000 т више од планираног. Планом за 2010. годину предвиђено је да се откопа 650.000 тона угља. У првих 11 мјесеци ове године и процјене до краја године планирана производња угља износиће 750.000 т. Планом за 2011. годину

планирана производња угља износи 720.000 т. Након изградње ТЕ Станари и њеног пуштања у рад планирано је да се експлоатише око 3.000.000 т угља годишње;

- У Новом руднику мрког угља Миљевина до краја 2010. године очекује се производња од 20.000 т угља. Планом производње за 2011. годину предвиђено је да се откопа 60.000 т угља;
- У "Боксит" а.д. Милићи планом производње за 2010. годину предвиђена је експлоатација 400.000 т руде боксита. У првих десет мјесеци ове године произведено је 406.517 т руде боксита и 1.134.708 m³ откривке. До краја године планирано је да се откопа још 200.000 m³ откривке. У односу на исти период 2009. године забиљежен је пораст производње руде за 61,0% и откривке за 31,0%. Ради се на концепту да се у наредних 25 година обезбиједи минимална производња од 400.000 тона боксита годишње. Прошле године од укупног прихода компаније рударство је чинило 44,0%. Током 2011. планира се отварање новог ПК кварцног пијеска "Бијела стијена" са производњом од 40.000 т кварцног пијеска са погоном сепарације и сушаре чиме престаје потреба за увозом ове врсте минералне сировине за потребе ливарске и стакларске индустрије. За 2011. планирана производња боксита је 400.000 т и откривке 2.000.000 m³ што је за 600.000 m³ више него у 2010. години. Планиран је раст укупног прихода за 25,0% и раст инвестиција за 15,0%;
- Експлоатација олова и цинка обавља се у Руднику "Сасе". Концесију за експлоатацију има предузеће "ГРОСС" д.о.о. Градишка. У прва 4 мјесеца 2009. године због губитка тржишта није било експлоатација руде олова и цинка а до краја године произведено је 110.612 т. У првих девет мјесеци 2010. године остварена је производња од 122.108 т. План за овај период износио је 116.800 т. Планом за 2011. годину предвиђено је да се откопа 220.000 т руде олова и цинка;
- Експлоатација жељезне руде на лежишту "Омарска" од стране "ArcelorMittal" д.о.о. Приједор у првих 10 мјесеци ове године износила је 1.419.175 т што је у односу на исти период прошле године повећање за 26,0%. План производње жељезних руда за 2011. годину предвиђа да се откопа 2.600.000 т равне руде и 10.000.000 т жаловине;
- Министарство индустрије, енергетике и рударства заједно са Републичким геолошким заводом је израдило документ "Могућност проналажења геотермалне енергије у Републици Српској" који представља основу за даља истраживања и могућност искоришћења овог ресурса. Програмом рада Републичког завода за геолошка истраживања планирана је израда Геотермалног атласа Републике Српске. Поред овог документа планирана је израда програма за израду катастра клизишта, хидрогеолошке карте, катастар извора Републике Српске, студија економске оправданости за додјелу концесија и др;
- Активирати истраживања и експлоатације сирове нафте и гаса. На основу досадашњих геолошких истраживања утврђено је да постоје потенцијални извори нафте у сјеверо-источном дијелу Републике Српске која износи од 50 – 350 милиона барела. Такође геофизичка истраживања у подручју Херцеговине која су рађена током 1990. године дала су позитивне резултате. У складу са Законом о геолошким истраживањима који је био на снази до 2004. године, Нафтној индустрији Републике Српске сада Рафинерији нафте Брод одобрена су геолошка истраживања нафте и гаса на цијелом подручју Републике Српске до 2011. године. До истека овог рока потребно је провести процедуре и закључити

концесиони уговор за истраживање и експлоатацију нафте и гаса у складу са Законом о концесијама, Законом о рударству и Законом о геолошким истраживањима;

- Наставити са започетим активностима у додјели концесија за истраживање и експлоатацију минералних ресурса. Кроз давање концесија за истраживање и експлоатацију минералних ресурса стварају се услови за проналажење нових лежишта минералних сировина и за запошљавање додатног броја радника; и
- Израда подзаконских аката предвиђених измјенама и допунама Закона о геолошким истраживањима и Закона о рударству.

Индустрија. Секторске стратегије развоја индустрије Републике Српске за период 2009 -2013. година усвојила је Влада Републике Српске средином 2009. године. На основу приједлога краткорочних и дугорочних мјера и активности у оквиру десет стратешко развојних циљева предвиђених наведеном стратегијом израђен је Акциони план за имплементацију, а који је Влада Републике Српске усвојила почетком 2010. године. Акционим планом детаљно су разрађене активности надлежних министарстава и институција Републике Српске за период до 2013. године, а које доприносе развоју индустрије. Министарство индустрије, енергетике и рударства задужено је да координира активности око реализације Акционог плана и једном годишње обавјештава Владу Републике Српске о оствареном напретку. С тим у вези, реализацију активности планираних Акционом планом у 2010. години Влада Републике Српске разматраће почетком 2011. године.

У складу са Економском политиком РС за 2010. годину реализована је активност “давање подстицајних средстава извозним привредним субјектима“, а која је планирана у дијелу прерађивачке индустрије. Подстицајна средства су намјењена извозним привредним субјектима за изградњу нових, адаптацију или доградњу постојећих производних хала , увођење савремених технологија, савремене опреме и know-how, развој нових производа и материјала, производних процеса или услуга, с циљем постизања производње веће додане вриједности и производње базиране на иновацијама, и слично, с тим да су у 2010. години, због утицаја свјетске економске кризе, ова средства у знатној мјери кориштена за одржавање процеса производње и броја запослених.

По основу подстицаја извозним привредним субјектима у 2010. год. је 240 привредних субјеката добило подстицајна средства планирана буџетом од 15.000.000 КМ. Поменути привредни субјекти запошљавају укупно 21.291 радника, и у току 2009. год. остварили су извоз својих производа у вриједности од 610.390.793 КМ, а што је 36% од оствареног извоза Републике Српске. У оквиру Акционог плана Секторске стратегије развоја индустрије као стратешки циљ утврђено је Повећање и подстицај извоза, док је једна од активности у оквиру наведеног циља провођење Јавног позива за додјелу средстава по основу суфинансирања подстицаја извоза. Поменута активност се спроводи континуирано од 2006. године, а остварени ефекти су слиједећи:

- укупна вриједност подстицаја (2006: 2.200.000 КМ; 2007: 2.300.000 КМ; 2008: 5.870.000 КМ; 2009: 10.000.000 КМ; 2010: 15.000.000 КМ; што укупно износи: 35.370.000 КМ);
- број извозника (2006: 37 корисника; 2007: 85; 2008: 189; 2009: 215; 2010: 229);
- вриједност подстицаја по кориснику константно се повећавала (у 2007. најмањи износ додјелених средстава је био 2.980 КМ, а највећи 34.980 КМ, док у 2010. год. најмањи износ је био 10.000 КМ, док је највећи 130.100 КМ);

- корисници средстава у 2010. години ће доставити министарству до марта 2011. извјештаје о намјенском кориштењу средстава и финансијске извјештаје по завршном рачуну за 2010. годину тако да ће се тада моћи конкретније анализирати ефекти добијених средстава за 2010. год.

Подстицајна средства извозним привредним субјектима наставиће се додјелјивати у и 2011. години.

У потпуности ће се реализовати дио Секторске стратегије развоја индустрије РС, који се односи на Секторску стратегију развоја дрвне индустрије Републике Српске за период 2009. до 2013. године, те усвојити и имплементирати Акциони план реализације Секторске стратегије развоја дрвне индустрије РС по свим стратешко - развојним циљевима. Средства за подстицај извоза за дрвопрерађиваче ће бити расподјелјена намјенски, на основу прописане процедуре и утврђених критеријума.

МСП. Активности Министарства из области МСП и предузетништва, усклађене су са Европском повељом за мала предузећа и Актом ЕУ о малим и средњим предузећима, а односе се: на креирање новог стратешког оквира за МСП и занатско-предузетничку дјелатност, подршку планирању и јачању предузетничке инфраструктуре, јачање институционалне подршке за МСП и занатско-предузетничку дјелатност, хоризонталну и вертикалну сарадњу са свим институцијама чија дјелатност има утицај на развој МСП и предузетништва, организовање радионица, семинара и конференција за МСП и надлежне институције, учешће у припреми и имплементацији пројеката из ове области, обезбјеђење подстицајних средстава за МСП те извештавање о постигнутом напретку у овој области.

Остваривању улоге Министарства у овој области доприноси мрежа локалних развојних агенција и одјелења за привреду, чији рад практично координише Републичка агенција за развој малих и средњих предузећа.

У поступку усвајања је и друга по реду Стратегија развоја МСП и предузетништва у Републици Српској за период 2011-2013. Циљеви нове Стратегије су да у посматраном периоду Република Српска има водећу улогу у стварању предузетничког амбијента са брзо растућим, добро умреженим, конкурентним и иновативним малим и средњим предузећима, која обезбјеђују квалитетно запошљавање.

Активности министарства из области МСП и предузетништва у 2010. год. су биле:

- Реструктурирање занатско-предузетничког коморског система,
- Припремне активности за имплементацију ЕУ акта за МСП,
- Дјеловање Савјета за развој МСП и предузетништва Републике Српске,
- Информације везано за развој кластера,
- Стање и активности у области МСП и предузетништва кроз Годишњи извјештај о МСП,
- Припрема нове Стратегије развоја МСП и предузетништва у Републици Српској за период 2011-2013. година,
- ИРА програмирање за област МСП,
- Подстицаји за МСП и радње.

Предвиђене активности у овој области у 2011. год. су:

- Израда новог закона о занатско предузетничкој дјелатности,
- Измјена Закона о подстицању развоја малих и средњих предузећа,
- Реструктурирање институција и Савјета за развој МСП и предузетништва,
- Наставак подршке развоју занатско-предузетничког коморског система,

- Израда Студије очувања старих заната у Републици Српској,
- Извјештавање Европске комисије о имплементацији ЕУ акта за МСП,
- Подршка локалним управама у изградњи пословних зона,
- Подршка за учешће МСП у обукама и на сајамским манифестацијама,
- Подршка за увођење система квалитета у МСП.

6.3.4. Грађевинарство и стамбено-комуналне дјелатности

Економска криза и смањена инвестициона активност ограничавају жељени привредни раст грађевинског сектора у Републици Српској. И даље остаје основни циљ у грађевинарству – отварање инфраструктурних радова уз ангажовање домаће оперативе и активније укључивање домаће грађевинске оперативе у инвестиционе радове у земљама окружења, односно добијање послова на међународном тржишту, тим прије што, поред природних ресурса, грађевинарство користи ресурсе индустрије, саобраћаја, шумарства, занатства, трговине и других привредних грана, због чега се сматра да је оно генератор развоја привреде уопште.

Дугорочна криза праћена недостатком обртних средстава, ниским нивом кориштења капацитета и застарјеле опреме у производњи, високе задужености између предузећа, рестрикцијом инвестиција, неефикасности менаџмента у предузимању адекватних мјера, довела је многа предузећа из ове области у изузетно тешку ситуацију, а за многа предузећа је и сам опстанак доведен у питање. Нека предузећа су се тешко прилагодила тржишним условима пословања, а недостатак инвестиција, нарочито изградње већих грађевинских објеката, још више је отежало услове пословања.

Генерално се може констатовати да су постојећи капацитети у грађевинарству изнад реално потребних за наше тржиште. Стање у погледу обезбјеђености послова до краја године, као и уговарање нових послова није задовољавајуће. Само мали број већих предузећа успјева уговорити значајније послове и обезбиједити континуитет у раду, док се већина мањих предузећа углавном бави кампањском изградњом, од случаја до случаја, за послове које најчешће добију по цијенама испод реалних због чега на крају остварују негативне резултате у пословању и не измирују обавезе за ангазоване раднике.

Процес власничке трансформације у области грађевинарства, као и прелазак на тржишни начин пословања, резултирао је наглим порастом броја уситњених предузећа у области високоградње, пројектовање, извођења завршних и инсталатерских радова. Број регистрованих предузећа, према подацима Агенције за пословне, информатичке и финансијске послове – АПИФ, достигао је цифру од 600 правних лица.

У овом моменту тешко да би се могло рећи да имамо грађевинско предузеће које може самостално изводити комплексне објекте на вањском тржишту, те ће се стога у 2011. години у сарадњи са Привредном комором Републике Српске, настојати да се створи амбијент за удруживање мањих привредних субјеката из ове области ради заједничког наступа на ино-тржишту.

Билатералним Споразумом између Владе СР Њемачке и БиХ регулисана је пословна сарадња и наступ предузећа из БиХ на тржишту СР Њемачке. У детаљманској 2010/2011 години Републици Српској су додијелене 633 дозволе за рад и то 232 из

области грађевине и 401 из осталих дјелатности (монтажа). За наведену деташманску годину 29 предузећа је добило деташман, од чега 23 предузећа учествују у реализацији деташмана. Поједина предузећа су кроз закључене уговоре обезбиједила послове у континуитету, све до краја деташманске године и чак прелазе у наредну годину, али ипак већина предузећа послове обезбјеђује периодично са мањим или већим прекидима у раду. Треба напоменути да је присутно и удруживање деташмана ради заједничког наступа на иностраном тржишту, првенствено ради обезбјеђивања послова и међусобне размјене или уступања слободних капацитета.

У области грађевинарства традиционално се ангажују сезонски радници, а њихово непријављивање знатно утиче на статистичке показатеље што врло често даје нереалну слику о општем стању у овој области. Због опште привредне кризе и великог броја радника који су остали без посла, суочени смо са чињеницом да су у овој области у великој мјери ангажовани и радници других занимања тако да имамо честе ситуације да радници са средњом или чак вишом или високом стручном спремом обављају послове неквалификованих или полуквалификованих радника.

Ниске плате у области грађевинарства су последица лоше квалификационе структуре запослених и тешких услова пословања, али и одувијек присутног добијања послова под тржишним условима у јакој и врло често и нелојалној конкуренцији која обара цијене коштања „дампинг“ понудама, те додатно погоршава и онако лоше услове рада и пословања.

И даље, у 2011. години, остаје основни циљ у грађевинарству – отварање инфраструктурних радова уз ангажовање домаће оперативе и активније укључивање домаће грађевинске оперативе у инвестиционе радове у земљама окружења, односно добијање послова на међународном тржишту. Да би се повећала динамика привредне активности предузећа из сектора грађевинарства, у 2011. години наставиће се примјеном слиједећих мјера: наставити процес усаглашавања стандарда у области грађевинарства и производње грађевинских материјала, ради преласка на Евро-кодове, што је неопходан услов за излазак на европско тржиште; отварање већих јавних радова (саобраћајнице, енергетски објекти) како би се створили услови за ангажовање капацитета грађевинске оперативе; заштитити домаће произвођаче грађевинских материјала ангажовањем надлежних контролних органа, ради утврђивања стварног квалитета грађевинских материјала који се увозе, како би се провјерило да ли исти испуњавају прописане стандарде и нормативе; оспособљавање у техничком, технолошком, интелектуалном и материјалном сектору установе за испитивање материјала и конструкција, за увођење европских стандарда (евро-кодова), те набавку уређаја неопходних за испитивање грађевинских материјала и конструкција; строжија инспекцијска контрола квалитета и атеста грађевинских предузећа, како би се заштитио квалитет градње; и обезбиједити досљедну примјену важећих прописа и максимално ангажовање контролних органа ради сузбијања и санкционисања "рада на црно".

Предузећима и другим правним лицима издато је укупно 890 рјешења о испуњености услова за обављање дјелатности у области израде просторно-планске документације, техничке документације и грађења објеката, односно извођења радова одговарајуће врсте и намјене (лиценце). У складу са Законом о уређењу простора и грађењу, у оквиру Министарства су формиране комисије за полагање стручних испита из архитектонске, грађевинске, машинске и електро струке, на основу чега се остварују

значајни буџетски приходи. У 2011. години, стручни испити ће се обављати, поред наведених, и у оквиру саобраћајне струке и просторног планирања.

У области стамбено-комуналних дјелатности, усвајањем Закона о измјенама и допунама Закона о приватизацији пословних зграда, пословних просторија и гаража и Уредбе о измјенама Уредбе о поступку јавне продаје пословних зграда, пословних просторија и гаража у државној својини, ријешени су досадашњи проблеми са примјеном овог закона, што ће донијети значајне финансијке ефекте, прије свега, јединицама локалне самоуправе. Током 2010. године, Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију је, у оквиру својих надлежности, пружало финансијску помоћ комуналним предузећима.

На основу члана 11. став 3. и 4. Уредбе о предлагању, одабиру и реализацији пројеката из економско-социјалне компоненте Развојног програма Републике Српске 2007 – 2010, а на основу потписаних меморандума, Министарство обавља праћење ефеката реализације ових пројеката, као и преглед, контролу и овјеравање финансијске документације по основу реализације пројеката. На основу задатака из надлежности Министарства, до сада се у току имплементације налази 26 пројеката за комуналну инфраструктуру (систем водоснабдијевања и канализационе мреже) на подручјима општина у Републици Српској. Представници Министарства активно учествују и у припремању тендерске документације и евалуације приспјелих понуда по пројектима из Развојног програма Републике Српске.

Поред тога, биће покренуте активности на успостављању система јединствене наплате комуналних услуга. Такође, биће јасно дефинисан начин формирања цијена комуналних услуга кроз израду јединствене методологије утврђивања цијена комуналних услуга, а биће извршене и измјене и допуне Закона о комуналним дјелатностима, којим би се регулисао јединствени систем наплате комуналних услуга свих ЈКП, увођење накнада за присилну наплату, увођење законске хипотеке за неплаћене рачуне на комуналне услуге, успостављање Регистра корисника комуналних услуга и увођење солидарне одговорности за све чланове домаћинства.

Извршиће се измјене и допуне Закона о облигационим односима у правцу утврђивања рока застаријевања у трајању од три године за пружене комуналне услуге, а у циљу смањења броја предмета на судовима и повећања наплате дуговања од стране комуналних предузећа. Размотриће се и могућност да се у купопродајним уговорима наведе одредба којом би се дефинисало ко је обавезан да изврши плаћање обавезе за утрошену воду, приликом преноса права власништва прикључка за воду, са ранијег на новог власника. Такође, утврдиће се могућност да се доспјеле обавезе комуналних предузећа према Републици Српској могу конверзијом, путем акција, претворити у улог државе у истом предузећу.

6.3.5. Транспорт

Друмски саобраћај. Друмски саобраћај је најзаступљенији вид саобраћаја у Републици Српској са 80% учешћа у укупном саобраћају у Републици Српској. Основни циљ у овој области је унапријеђење постојеће и изградња нове друмске инфраструктуре у складу са транс-европским коридорима и модернизација

транспортних средстава према важећим техничким и безбједносним стандардима, како би друмски саобраћај био безбједан и ефикасан и како би повећали конкурентску способност. У наредном периоду тежиће се унапређењу стања у области превоза ствари и путника, досљедном примјеном прописа који су у највећој могућој мјери усклађени са прописима Европске Уније. Када је у питању друмска инфраструктура наставиће се са изградњом нових и рехабилитацијом и модернизацијом постојеће путне мреже.

Од зацртаних циљева Економске политике за 2010. годину реализовано је слиједеће:

- Измјењен је Закон о превозу у друмском саобраћају Републике Српске и Закон о јавним путевима Републике Српске;
- Досљедно се проводи Стратегија и Програм безбједности саобраћаја Републике Српске 2009-2013. год. кроз бројне активности; с тим у вези усвојен је и Нацрт Закона о безбједности саобраћаја на путевима Републике Српске и у току је израда Приједлога овог закона;
- Пројекат рехабилитације магистралне и регионалне путне мреже се континуирано реализује уз одређене потешкоће по питању кашњења приликом извођења радова и израде пројектне документације. Пројекат се финансира из слиједећих извора и то: ЕИБ са 78.233.200 КМ (40.000.000 ЕУР), ЕБРД 58.674.900 КМ (30.000.000 ЕУР), Свјетска банка - WB - IDA 13.105.259 КМ (8.200.000 SDR) и Влада Републике Српске са 9.524.253 КМ, што укупно износи 159.537.612 КМ;
- У току су активности око прибављања употребне дозволе за прву фазу аутопута Бања Лука – Градишка, дионица Гламочани – Маховљани у вриједности 132.814.095 КМ, а финансирање је из средстава ГСМ лиценце 87.814.095 КМ и Влада Републике Српске – средства од приватизације и сукцесије у износу 45.000.000 КМ;
- У току су завршни радови на изградњи друге фазе аутопута Бања Лука – Градишка, дионица Маховљани – Градишка у чијем финансирању учествују ЕИБ 127.128.950 КМ (65.000.000 ЕУР); ЕБРД 61.428.513 КМ (31.407.900 ЕУР); италијанска заклада 782.332 КМ (400.000 ЕУР) и Влада Републике Српске - средства ГСМ лиценце 67.476.135 КМ или 34.500.000 ЕУР, што укупно износи 256.815.930 КМ или 131.307.900 ЕУР. У оквиру овог пројекта обезбијеђена су и средства за изградњу моста на ријечи Сави код Градишке у износу од 15.000.000 ЕУР.
- У току је изградња Петље Маховљани, на споју аутопутева Градишка – Бања Лука и Бања Лука – Добој. Изградња се финансира из кредитних средстава Европске банке за обнову и развој (ЕБРД): 41.072.430 КМ (21.000.000 ЕУР), грантом Европске комисије (ЕЦ): 9.779.150 КМ (5.000.000 ЕУР) и Влада Републике Српске 55.851.580 КМ (28.556.459 ЕУР). Рок завршетка извођења радова је средином 2012. године;
- Рјешавање имовинско правних односа на траси аутопута Бања Лука – Добој је завршено око 95%. Дужина аутопута је 72 км, урађен је главни пројекат и у току је ревизија истог. Процјењена вриједност извођења радова износи 470.000.000 ЕУР од чега Влада Републике Српске учествује са 75.000.000 КМ за рјешавање имовинско-правних односа трасе пута, док је учешће концесионара 840.338.440 КМ;
- Реализација пројекта „Трајно рјешење клизишта Чемерно на магистралном путу М-20 Фоча – Гацко“ је у току. Завршетак радова је планиран за септембар 2011. године, вриједност пројекта је 73.153.651 КМ. Пројекат се

финансира из средстава Развојног програма Републике Српске. Радови су почели 09.09.2008. и изводе се на четири дионице пута, укупне дужине 3,3 км;

- Реализација радова на изградњи тунела Стамболчић (928 метара дужине) је у току. Уговорена вриједност радова је 13.453.007 КМ. До сада је реализовано пројекат у вриједности 9.608.731 КМ;
- Изградња приступних путева мосту преко ријеке Саве у Рачи у склопу завршетка прве фазе реконструкције моста на ријеци Сави – „Сремска Рача“ је завршена. У току су активности око техничког пријема приступних радова на саобраћајници на десној обали ријеке Саве – Република Српска. Вриједност уговорених радова за овај дио пројекта је 459.910 ЕУР. До сада је вриједност плаћених радова 415.877 ЕУР;
- У току су активности око израде и потписивања Споразума између Републике Хрватске и БиХ око изградње моста на ријеци Сави код Градишке и израда пројектне документације. Процијењена вриједност радова на овом пројекту који финансира Република Српска износи сса 30.000.000 КМ (15.000.000 ЕУР). Мост на ријеци Сави код Градишке представља повезивање Републике Српске са Републиком Хрватском, односно са Европом који ће омогућити знатно мање задржавање возила у односу на постојеће. У 2011. години очекује се завршетак израде пројектне документације и расписивање јавног тендера за извођача радова, а почетак радова очекује се 2012. године.

Циљеви Економске политике за 2011. годину у области друмског саобраћаја су слиједећи:

- Израда подзаконских аката из области безбједности саобраћаја и измјена и допуна постојећих законских и подзаконских аката из области друмског саобраћаја;
- Провођење Стратегије и Програма безбједности саобраћаја Републике Српске 2009-2013. године;
- Завршетак пројекта „Рехабилитација магистралне и регионалне путне мреже Републике Српске“ извођењем радова на преосталим дионицама;
- Рехабилитација магистране и регионалне путне мреже у Републици Српској, санација опасних мјеста;
- Завршетак аутопута Бања Лука – Градишка;
- Завршетак радова на пројекту „Трајно рјешење клизишта Чемерно на магистралном путу М-20 Фоча – Гацко“;
- Почетак радова изградње моста на ријеци Сави код Градишке;
- Извођење радова на изградњи Петље Маховљани, на споју аутопутева Градишка – Бања Лука и Бања Лука – Добој. Рок извођења радова је средином 2012. године;
- Почетак радова на изградњи аутопута Бања Лука – Добој дужине 72 км;
- Наставак активности на преговорима и дефинисање услова концесионог уговора на изградњи аутопута Бања Лука – Гламоч;
- Завршетак пројектовања трасе аутопута на коридору Vc који пролази кроз Републику Српску и рјешавање имовинских односа на наведеном путном правцу;
- Вођење активности око проналажење финансијских средстава за пројектовање и изградњу пута Брод на Дрини – Шћепан Поље;

- Почетак изградње моста на ријеци Врбас у Карановцу (Бања Лука) и
- Завршетак изградње аутопута Бањалука-Клашнице.

Жељезнички саобраћај. Жељезнице Републике Српске се тешко носе са конкуренцијом осталих видова саобраћаја због немогућности да се ослободи наслеђених проблема из ранијег периода, али и због недовољних сопствених прихода који не могу покрити текуће трошкове пословања. Такође жељезнички саобраћај се споро прилагођава промјенама у саобраћајном тржишту и споро се прилагођава новој законској регулативи која се намеће кроз приступање БиХ европској заједници.

У првој половини 2010. године је донесен Закон о уговорима о превозу у жељезничком саобраћају који је усклађен са међународном конвенцијом COTIF о превозима у међународном жељезничком саобраћају.

У првих 6 мјесеци 2010. године забиљежено је значајно повећање превоза у жељезничком теретном саобраћају и то повећање износи око 72% у односу на исти период претходне године, уз остварених 54% више нето тонских километара, што је допринијело повећању прихода за 71%. У истом периоду превезено је 10% мање путника него у предходној години.

Програм сукцесивне докапитализације ЖРС-а требао је да се започне 2009. године, али због рада на испуњавању законских услова почетак докапитализације пренесен је у 2010. годину. Вриједност прве докапитализације једнака је вриједности годишњег ануитета за кредитна задужења за које је РС задужена или била гарант као и за пројекте који су имплементирани као што су кредитни уговори ЕБРД 949, ЕИБ 21127 и Португалски кредит за набавку теретних вагона.

Урађена је Студија изводљивости програма модернизације жељезничког саобраћаја у Републици Српској на основу које је предвиђена обимнија реконструкција жељезничког коридора Нови Град – Добој – Зворник који је главни коридор у Републици Српској. У међувремену се ради на обезбјеђењу извора финансирања цијелокупног пројекта модернизације овог жељезничког коридора чија вриједност је процјењена на 225 мил. евра.

У 2011. години у жељезничком саобраћају очекује се већи степен имплементације пројеката из кредитног програма Жељезнице II БиХ који се финансирају кредитним уговорима ЕБРД 35148 и ЕИБ 2006/0628. Главни радови из овог програма се односе на ремонт жељезничке пруге на дионици Јошавка – Српска Костајница код Добоја (у дужини до 70 км). Такође се у 2011. години планира почетак имплементације првих пројеката из Програма модернизације жељезничке инфраструктуре која се односи на коридору Нови Град (Добрљин) - Добој - Зворник.

Због старосне доби жељезничког возног парка планирана је набавка до 900 нових четворо осовинских отворених теретних кола (серије Еанс) кроз везане кредитне уговоре које обезбјеђују земље које производе жељезничка возила. Почетком 2010. године Република Српска је потписала Споразум о кредитном задужењу са Републиком Пољском о финансирању набавке 210 теретних вагона пољске производње на основу кога ће се први вагони бити испоручени Републици Српској почетком 2011. године.

Реализација кредитног програма Шпанске Владе којим ће се финансирати набавка четири нове путничке гарнитура нагибне конструкције, за коју су потписани Уговори о испоруци у вриједности до 32 милиона евра је требала почети крајем 2009. године, а сагласност се очекује да ће бити дата до краја 2010. године.

Наставиће се са реструктуирањем Жељезница Републике Српске ради усклађивања са ЕУ прописима и испуњавања преузетих обавеза из Меморандума о разумијевању о развоју основне транспортне мреже у Југоисточној Европи (Западном Балкану) и Споразума о стабилизацији и придруживању ЕУ и БиХ. У 2011. години Жељезнице Републике Српске треба да на основу донесене Стратегије развоја израде Програм развоја који треба да одреди приоритете и начин њиховог рјешавања у наредних пет година. Поред тога, извршиће се финансијско реструктурирање, те рационализација путничког и теретног саобраћаја у циљу обезбјеђења дугорочне одрживости предузећа.

Ваздушни саобраћај. У досадашњем периоду ваздушни саобраћај није довољно развијан из објективних разлога. Иако је одржавана постојећа саобраћајна инфраструктура на Међународном аеродрому Бањалука, стране авио компаније до сада нису показале довољан интерес за отварање редовних линија из којих разлога је Влада основала домаћу авио компанију „Sky Srpska“, која је у току 2010. године покренула одређене активности у циљу бржег развоја ове гране саобраћаја. Потписивање споразума о пословној сарадњи између домаће авио компаније „Sky Srpska“ са словеначком компанијом «Adria Airways» у другој половини ове године, као и отварање редовне линије између Бања Луке и Љубљане, ствара почетне претпоставке за развој авио саобраћаја, јер аеродром у Љубљани има директне везе са свим већим центрима у Европи. Реализација безвизног режима са земљама Европске Уније и очекивано укључивање у процесе европских интеграција, као и постојећи захтјеви за стварање услова за повећање страних улагања у Републику Српску и општи захтјеви за развој извоза, приоритетно налажу и захтјевају потребу брзог развоја међународног, редовног, ваздушног саобраћаја у складу са интересима Републике Српске. Само планским развојем домаће авио компаније континуирано се могу остварити директне, редовне, квалитетне и ефикасне авио линије према великим саобраћајним центрима у Европи.

И даље се ради на развоју аеродромске инфраструктуре. На аеродрому Бања Лука је планирано проширење са источне стране ПСС сигурносне зоне за 75 метара, проширење путничког терминала до капацитета који омогућује прихват до 100 путника истовремено и реконструкција свјетлосне линије. На аеродрому Требиње су у завршној фази активности на изради локацијске документације, а у току је израда Плана парцелације и припрема захтјева за дефинисање урбанистичко-техничких услова за аеродром Требиње.

У току је процес реорганизације ваздухопловних управних институција у РС и БиХ и модернизација средстава за контролу ваздушног саобраћаја која се у БиХ проводи на основу Стратегије развоја система за управљање ваздушним саобраћајем у БиХ, Закона о ваздухопловству БиХ и Закона о агенцији за пружање услуга у ваздушној пловидби БиХ. У складу са наведеним процесом врши се трансформација Републичке дирекције за цивилну ваздушну пловидбу Републике Српске и изградња оперативног центра на аеродрому Бања Лука за послове контроле ваздушног саобраћаја у БиХ.

Водни саобраћај. Водни саобраћај у Републици Српској одвија се на ријеци Сави, која је проглашена за међународни пловни пут, те Дрини од 0 гкм до 15 гкм, Босни од 0 гкм до 5 гкм, Врбасу од 0 гкм до 3 гкм и Уни од 0 гкм до 15 гкм. Пловидба на ријеци Сави, као међународном пловном путу, регулисана је Оквирним споразумом о сливу ријеке Саве који је потписан 2004. године, а чији потписници су БиХ, Србија, Хрватска и Словенија, и на основу кога је успостављена Савска комисија, као и Уговором закљученим између БиХ и Републике Хрватске о пловидби пловним путевима унутрашњих вода и њиховом обиљежавању и одржавању.

У Републици Српској за саобраћај су отворени Лука Шамац и пристан у Броду (Рафинерија Брод), а у припреми је и изградња Луке у Градишци, за коју је већ урађена пројектна документација. Лука Шамац је приватизована и у првој половини 2010. године и претоварено је око 4.927 тона робе, што је 40% више терета у односу на исти период прошле године. У луци је запослено око 50 радника, што је недовољно с обзиром на послове који се обављају у Луци. Укупан БДП Луке износи преко 3 милиона КМ. Дио претоварних капацитета и транспортних путева је обновљен, а у току је поступак реконструкције претоварних дизалица. У Броду је за потребе претовара нафте и нафтних деривата, Рафинерија Брод у 2009. години, отворила пристан намијењен за претовар опасних и запаљивих материја. У првој половини 2010. године претоварено је укупно 17.289 т нафте и нафтних деривата, што је два и по пута више у односу на исти период прошле године.

На подручју Републике Српске тренутно има укупно 8 товаришта, а за чије отварање је дата сагласност Капетаније пристаништа Брчко, која је Подручна јединица Министарства саобраћаја и веза, смјештена у Брчком и обавља послове надзора пловидбе пловних објеката и постављања и премјештања плутајућих објеката, надзора над објектима безбједности пловидбе, послове вођења уписа и брисања пловних и плутајућих објеката, вођења бродских исправа и књига, послове утврђивања стручне оспособљености за управљање чамцима, одржавања реда у лукама, пристаништима и осталим објектима безбједности. У Уписник бродова, који води Капетанија, тренутно је уписано 26 бродова, од којих 11 бродова припада ВП „Сава“ из Градишке, која се бави одржавањем водопривредних објеката, пловног пута и експлоатацијом шљунка, а остали бродови уписани у Уписник користе се углавном за експлоатацију шљунка.

Успоставу регистра чамаца и издавање пловидбених дозвола обављају административне службе општина, за чамце чији власници имају пребивалиште, односно сједиште, на њиховом подручју. Од 2007. године до 31.01.2010. године у регистре је уписано укупно 426 чамаца.

Иако је превоз робе водним путем знатно повољнији од свих других начина транспорта робе, неуређен и запуштен пловни пут ријеке Саве представља проблем за пловидбу, а самим тим и за пословање, те је неопходно извршити обнову и модернизацију истог, чиме би се омогућила безбједна и сигурна вожњу овом ријеком.

Пројектом “Уређење савског пловног пута и одређивање регулацијске линије Саве од Рачиноваца до Сиска“ пловни пут ријеке Сава ће се довести у вишу категорију пловности, чиме би Сава постала дио европске мреже пловних путева. У оквиру наведеног пројекта парафиран је Споразум између БиХ и Хрватске о начину финансирања и израде главног пројекта, те вођења управних поступака за процјену

утицаја на околину, прибављање локацијских дозвола, сагласности и грађевинских дозвола. Овим Споразумом Хрватска се обавезала да ће изградити главни пројект за радове на обнови и модернизацији водног пута ријеке Саве на дионици од Брчког до Сиска од гкм 234 до гкм 594, по захтјевима IV класе пловности, а БиХ да ће изградити главни пројект за радове на дионици од Брчког до Рачиноваца од гкм 234 до гкм 211, по захтјевима Va класе. За реализацији овог пројекта користиће се средства из ИПА фондова за 2009. годину, што се односи на Хрватску, док Босна и Херцеговина рачуна на средства ИПА фондова за 2010. годину у износу од 1,4 милиона ЕУР-а. Такође, треба напоменути да је за програм деминирања овог пловног пута на дионици од Раче (178 гкм) до Јасеновца (508 гкм) предвиђено из ИПА фондова 4,0 милиона ЕУР-а. У 2011. години се очекује да ће Свјетска банка обезбиједити средства за финансирање обнове и реконструкције пловног пута од Београда (ушће ријеке Саве) до Сиска.

6.3.6. Комуникације

Поштански саобраћај. Највећи дио поштанског саобраћа Републике Српске обавља се преко Предузећа за поштански саобраћај Републике Српске а.д. Бања Лука, са сједиштем у Бањој Луци. Поред Јавног поштанског оператора који пружа унверзалне поштанске услуге у Републици Српској регистрована су још три поштанска оператора који пружају курирске услуге у унутрашњем и међународном саобраћају, а чије је сједиште на подручју РС.

Економском политиком за 2010. год. планирана су два велика пројекта из властитих средстава и то: оснивање Пост банке (7.500.000 КМ) и пројекат Back bone (3.510.000 КМ). Улагања из осталих извора су предвиђена за набавку и уградњу информационих система, поштанске опреме (сортинг центар), транспортних и других средстава, као и реконструкцију и адаптацију грађевинских објеката. Од предвиђеног плана пројекат Back bone прва фаза реализован је у потпуности и налази се у фази тестирања. Предвиђено улагање у Пост банку није извршено из разлога што се још увијек тражи стратешки партнер, док се средства предвиђена за то налазе на рачуну Предузећа.

Стратешки циљеви, програми и оперативни циљеви односно активности за 2011 годину суслиједећи и углавном представљају наставак планираних активности из 2010. год, који још увијек нису завршене: пројекат Back bone II фаза (5.850.000 КМ, предвиђена вриједност инвестиције 8.582.500 КМ), набавка машине за сортирање пошилака (4.387.500 КМ, предвиђена вриједност инвестиције 8.775.000 КМ), надоградња и реконструкција објекта Управе предузећа (3.510.000 КМ, предвиђена вриједност инвестиције 5.561.500 КМ), и надоградња и реконструкција објекта ПСЦ Бања Лука (2.000.000 КМ, предвиђена вриједност инвестиције 4.100.000 КМ). Инвестиционе активности надоградње и реконструкције објекта ПСЦ-а и набавке машине за сортирање су уско везане јер се надоградњом објекта стварају предуслови за формирање сортин центра - смјештање машине за сортирање. За све наведене активности средства су планирана из осталих извора, тако да и њихова реализација зависи од обезбјеђења извора.

Осим претходно наведених инвестиционих активности, главне активности ће се водити на добијању ИПРС кода (како би постигли равноправан статус у односу на друге Јавне

поштанске оператере унутар БиХ), развијању нових услуга кориштењем савремених информационих технологија, сталној контроли квалитета услуга увођењем независног система мјерења квалитета, модернизацији и рационализацији поштанске мреже, примјени Закона о посредовању у осигурању.

Уважавајући тенденцију кретања услуга у протеклом периоду (2008. године 10% и 2009. године 11%) физички обим услуга у 2010. год. планиран је у обиму 44.869.198 јединица, што представља повећање у односу на предходни период од 7%, а планирано повећање у 2011. години износи 5%. Кретање физичког обима услуга условило је и раст планираних прихода у 2010. у износу од 3%.

Телекомуникације. Тржиште телекомуникација у Републици Српској не заостаје за развијеним тржиштима са аспекта развоја и увођења нових телекомуникационих услуга и технологија. Кључни носилац развоја у овоме контексту је Телеком Српске, како у контексту развоја инфраструктуре, тако и увођења нових услуга и технологија, али и унапређења постојећих. Споменуто је посебно изражено у периоду од 2008. године, након промјене власничке структуре Телекома Српске и успостављањем нове управљачке структуре, која је својим проактивним дјеловањем у потпуности у позитивном смислу промјенила тржишно стање телекомуникационог сектора у БиХ и Републици Српској, утицало на његов даљи развој, али и позиционирало компанију као тржишног лидера, који досљедно игра своју улогу по том основу. Ово је посебно значајно уколико исто ставимо у контекст бенефита за крајње кориснике телекомуникационих услуга, како са цјеновног аспекта, тако и квалитета услуга, али и унапређења укупне понуде на тржишту, као резултат интензивирања конкурентских односа на подручју читаве БиХ. У складу са констатацијом о лидерској позицији Телекома Српске, а посматрано појединим врстама услуга, тржишно учешће Телекома Српске на нивоу БиХ је 31.12.2009. године износило:

У складу са наведеним циљевима у Економској политици, Телеком Српске је у сегменту мобилне телефоније у 2009. години и првој половини 2010. године практично обезбиједио пуну покривеност, како територије, тако и становништва Босне и Херцеговине и Републике Српске сигналом мобилне телефоније, уз истовремену покривеност свих градова 3G мрежом.

Табела 6.1. Учешће Телекома Српске на нивоу БиХ на дан 31.12.2009. год.

Учешће Телекома Српске (u %)	2007	2008	2009
Фиксна телефонија	36,1	34,9	35,5
Мобилна телефонија (PostPaid, PrePaid)	35,9	37,6	38,6
Мобилна телефонија (PostPaid)	30,7	37,8	43,7
Мобилна телефонија (PrePaid)	36,6	37,6	37,9
Интернет услуге (DialUp, xDSL)	12,0	19,2	23,7
Интернет услуге (xDSL)	8,2	12,6	18,5

Извор: Министарство саобраћај и веза

Активности, посматрано са аспекта либерализације тржишта, које ће обиљежити крај 2010. године, као и 2011. годину на тржишту телекомуникација у Босни и Херцеговини су:

- Према одредбама РАК Правила 16/02 сва три оператора са значајном тржишном снагом у БиХ су у фази израде Референтне интерконекијске понуде за мобилну мрежу (РИПмоб), за коју се очекује да ће ступити на снагу 2010. године. Наведеном интерконекијом ће бити створени услови за улазак на тржиште нових, мобилних виртуелних мрежних оператора (MVNO), при чему треба истаћи да политика сектора телекомуникација БиХ за период 2008-2012, предвиђа да ће РАК са постојећим мобилним операторима усагласити РИПмоб до краја 2010. године, те дефинисати начин лиценцирања за нове операторе,
- Развезана локална петља (LLU),
- Према РАК правилу 35/2008 оператори са значајном тржишном вриједношћу (СМП оператори) су израдили Референтне понуде за приступ издвојеној локалној петљи, које су на снази од јануара 2010. године,
- Преносивост телефонских бројева (Number Portability),
- Сагласно РАК Правилу 32/2008 СМП оператори су у обавези да до краја 2010. године имплементирају услугу преносивости телефонских бројева у фиксној и мобилној мрежи.
- Ребаланс тарифа говорних услуга у фиксној телефонији, који би требао бити завршен 2011. године,
- Велепродаја изнајмљених линија.

Сходно тржишном стању, трендовима, те наведеним активностима иницираним од стране Регулаторне за комуникације у контексту либерализације тржишта, стратешки циљ Телекома Српске у другој половини 2010. године и у 2011. години се односи на одбрану, али и унапређење постојеће тржишне, лидерске, позиције на тржишту БиХ телекомуникација. Под овим се подразумева даљи проактиван тржишни однос у контексту унапређења постојеће и развоја нове понуде, засноване на потребама и преференцијама корисника, те провођење низа стратешких иницијатива, од којих посебно треба истаћи:

- Даља реализација пројекта преласка на NGN платформу, као дио интенције преласка на ALL IP мрежу,
- Подизање степена пенетрације, односно раст броја корисника 3G услуга у мобилној телефонији, те наставак ширења 3G мреже на подручју читаве БиХ,
- Даљи раст корисничке базе у сегменту мобилне телефоније и стицање лидерске позиције у овој сегменту и са аспекта тржишног учешћа,
- Раст броја корисника IPTV услуге, кроз тзв. „bundle“ понуду, са посебним акцентом на омоућавање услуге потенцијалним корисницима у руралним подручјима РС,
- Даља изградња инфраструктуре и по том основу обезбјеђење раста броја ADSL претплатника на читавом подручју РС, те стварања предуслова за жељени ниво пенетрације IPTV услуге,
- Унапређење учешћа PostPaid претплатника у укупном броју корисника мобилне телефоније, са намјером приближавања важећим релативним односима по овој основу у земљама окружења и ЕУ.

Радио-телевизија Републике Српске. Радио-телевизија Републике Српске је у 2010. години наставила са улагањем у објекте који омоућавају већу покривеност сигналом РТРС на цијелој територији Републике Српске. Из властитих средстава и средстава

Владе Републике Српске, изграђени су нови радио релејни објекти и опремљени постојећи, чиме је постигнута покривеност сигналом РТРС територије Републике Српске преко 94%. У априлу 2010. године завршена је изградња новог РТВ Дома у Бања Луци. За потпуно техничко опремање РТВ Дома, које ће обезбиједити све технолошке функције, с обзиром да се ради о савременој и скупој техничкој опреми, биће неопходно обезбиједити значајна финансијска средства. И у 2010. години значајно је поменути подршку и додјелу помоћи медијима у Републици Српској у износу од 5 милиона КМ, што је допринијело бољем информисању грађана Републике Српске, као и заштиту радних мјеста. У 2010. години усвојена је измјена и допуна Закона о РТРС у циљу заштите имовине РТРС односно Републике Српске.

Регионалним споразумом (RRC 06, Женева) дефинисан је 17.06.2015. године као крајњи рок за увођење дигиталне и потпуно гашење аналогне телевизије у Европи, Африци и дијелу Азије, што обавезује и БиХ као и Републику Српску. У Стратегији преласка са аналогне на дигиталну земаљску радио дифузију у БиХ одређен је рок најкасније 01.12. 2011. године.

У 2011. години, најважнији задаци и циљеви РТРС-а су даљи рад на реализацији Стратегије дигитализације у Републици Српској, као и потпуно техничко опремање РТВ Дома, са одговарајућом опремом, те оспособљавање кадрова за нове технологије.

Влада Републике Српске ће инсистирати на измјени Закона о јавном радио-телевизијском систему БиХ на начин да хотели плаћају 10% од укупне претплате за све инсталиране пријемнике.

6.3.7. Трговина, туризам и угоститељство

Трговина. Трговински сектор Републике Српске је један од најдинамичнијих сектора. Његова динамичност се огледа у његовом учешћу у укупном бруто домаћем производу, стопама реалног раста трговинског сектора у претходном периоду, које су у неким годинама биле више од стопе реалног раста бруто домаћег производа, његовом учешћу у запослености и оствареним инвестицијама, те је због тога и претрпио и највећи удар у години утицаја свјетске економске кризе.

Сектор трговине је у фази повећања ефикасности, ефективности и продуктивности пословања, што даје допринос стварању квалитетније услуге за крајњег потрошача. Повећање ефикасности и ефективности трговинског сектора је шанса за домаће произвођаче да се афирмишу на домаћем тржишту. Трговински сектор Републике Српске је у последњој деценији доживио својеврсну трансформацију у погледу развоја капацитета кроз модернизацију трговинских техника и веће учешће трговинских центара, хипермаркета, супермаркета, трговачких ланаца и других облика савремене дистрибуције. Примјетан је тренд инвестиција у модерне облике veleпродаје и малопродаје.

Као једно од најосјетљивијих и најсложенијих подручја транзиције привреде Републике Српске јесте подручје изградње модерне структуре тржишта и тржишних институција. Однос према тржишту и трговини мора бити промијењен. Потребно је да тај однос има пресудну улогу у будућем развоју и укључивању у европске интеграционе токове. Потребно је градити и развијати стратегију и политику отварања

домаћег тржишта и његовог повезивања са тржиштем сусједних земаља и земаља Европске Уније. У поменутиим процесима, трговина може да одигра значајну улогу.

Постоје позитивни и охрабрујући знаци да Република Српска може искористити свој развојни потенцијал у наредних десет година и тако остварити снажан привредни раст који ће дати допринос унапређењу стандарда живота свих грађана, истовремено претварајући се у конкуретну и функционалну тржишну економију.

Спољнотрговинско пословање Републике Српске у 2010. години одликује повећање вриједности спољнотрговинске размјене и знатно већа вриједност увоза у односу на вриједност извоза. Спољнотрговински биланс је слика конкурентске способности привреде Републике Српске на свјетском тржишту. Смањење спољнотрговинског дефицита могуће је само утицањем на смањење увоза, односно супституцијом увоза са домаћом производњом и повећањем вриједности извоза, за што је предуслов повећање конкурентности домаће производње. Многе транзиционе земље, међу којима је и Република Српска, настоје да спољнотрговински дебаланс ријеше већим искориштавањем сопствених извора конкурентских предности. Данас, највећи извоз се остварује пласманом сировина и полупроизвода, односно производа ниже вриједности. Са друге стране, у структури увоза доминирају финални производи високе вриједности.

Израда пројекта „Стратегија развоја трговине Републике Српске за период до 2015. год“ резултат је стратешког одређења Владе Републике Српске да створи услове за одрживи развој тржишта Републике Српске, повећање извоза из Републике Српске и да регулише активности трговинске дјелатности на одговарајући начин. Стратегија развоја трговине Републике Српске за период до 2015. год. заснована је на четири стратешка циља, и то: Повећање квалитета, обима и разноврсности домаће производње; Унапређење и развој конкурентности домаћих производа; Развој трговачке мреже и трговинске структуре Републике Српске; и Успостављање ефикасног институционално-правног оквира за развој трговине Републике Српске.

Све активности планиране Економском политиком за 2010. годину се одвијају према предвиђеном плану рада Министарства трговине и туризма и до сада су реализоване слиједеће: Усвојена је Стратегија развоја трговине Републике Српске за период до 2015. године и Акциони план за имплементацију Стратегије развоја трговине Републике Српске за период до 2015. године; Нацрт Закона о измјенама и допунама Закона о трговини и подзаконски акти из области трговине; Нацрт закона о заштити потрошача у Републици Српској налази се у радном материјалу и припрема га Радна група за израду Нацрта Закона о заштити потрошача у Републици Српској, коју је именovala Влада Републике Српске и која се састоји од представника ресорних министарстава.

Планиране активности у 2011. години су:

- доношење Одлуке о листи производа и услуга од посебног значаја за заштиту стандарда становништва,
- усвајање Приједлога Закона о измјенама и допунама Закона о трговини,
- усвајање Закона о заштити потрошача у Републици Српској,
- правна регулатива трговинске дјелатности - доношење Законских и Подзаконских аката који регулишу област трговине, усклађивање домаћег законодавства са законодавством Европске Уније у области трговине,

- регулисање заштите потрошача,
- имплементација Стратегије развоја трговине Републике Српске до 2015. године,
- формирање Одсјека за планирање и развој трговине Републике Српске,
- формирање Савјета за развој трговине Републике Српске,
- формирање локалних канцеларија за планирање и развој трговине на локалном нивоу и имплементација акционог плана на локалном нивоу,
- канцеларију за заштиту потрошача трансформисати у Одјељење за заштиту потрошача при Министарству трговине и туризма Републике Српске,
- брендирање домаће производње,
- повећање квалитета, обима и разноврсности индустријске производње, и пољопривредне производње и здраве хране,
- развој научно-истраживачког рада и развоја производа,
- сертификација домаће производње,
- повећање броја страних инвеститора у Републици Српској,
- промоција извоза,
- примјена механизма и активности економске дипломатије,
- унапређење конкурентности и развијање мреже посредника,
- увезивање произвођача и трговине,
- развој електронске трговине,
- развој информационог модела - јединственог портала трговине Републике Српске,
- имплементација маркетинг концепта у развоју трговине Републике Српске,
- изградња и развој инфраструктуре потребне за развој трговине,
- повећање могућности приступа, расположивости и избора за потрошаче,
- унапређење инвестиционе и пословне климе у трговинској дјелатности,
- развој трговинског предузетништва, и
- увезивање домаћих произвођача и трговинских објеката.

Туризам и угоститељство. На основу података Републичког завода за статистику РС у периоду јануар – октобар 2010. год. остварени доласци у односу на исти период претходне године биљеже повећање за 2,4% док туристичка активност мјерена оствареним бројем ноћења у првих десет мјесеци 2010 год. биљежи раст, од 6,0% у односу на исти период 2009. год. Највећа стопа раста примјећена је у бањским мјестима и то долазака за 38,0% (од тога страних за 41,0%, а домаћих за 37,1%) и ноћења за 14,5%. С обзиром на ефекте свјетске економске кризе и на свјетски просјек пада туристичког промета резултати које имамо су бољи од очекиваних.

У 2010. години су у Министарству трговине и туризма до сада реализоване активности: Закон о угоститељству; Закон о јавним скијалиштима; Нацрт Закона о туризму и Нацрт закона о боравишној такси - усвојен; Подзаконски акти из области угоститељства, а до краја 2010. године се очекује: Усвајање Нацрта Стратегије развоја туризма; четири нова подзаконска акта; реализација Акционог плана обнове националних паркова; категоризација нових угоститељских објеката; наставак издавања лиценци туроператорима; промоција туристичких потенцијала РС, те реализација додјеле малих грантова за развој појединих облика туризма и промоција туристичког потенцијала у износу од 1.560.000 КМ, планираних у буџету Министарства трговине и туризма за 2010. годину.

Планиране активности у 2011. години су:

- Доношење новог Закона о туризму и Закона о боравишној такси те Стратегије о развоју туризма као и низа подзаконских аката,
- Додјела подстицајних средстава за развој туризма и промоција туристичког потенцијала;
- Едукације;
- Координација имплементације Мастер плана за подручје Јахорине за период 2006–2016. година, те иницирање тражење стратешких партнера за инвестициона улагања у остале крупније пројекте;
- Континуирана категоризација нових угоститељских објеката за смјештај и лицензирање туристичких водича;
- Додјела концесија из области туризма (fly fishing, изградња туристичке инфраструктуре и супраструктуре); и
- Активнија сарадња са UNWTO и укључивање РС у програме подршке земљама чланицама.

Активности које ће Министарство трговине и туризма координирати и реализовати средствима доступним путем најављене подршке ЕУ фондова и осталих међународних донатора су:

- увођење интегративног информационог система за праћење кретања у области туризма,
- појачане активности на брендирању Републике Српске и њеном позиционирању на свјетском туристичком тржишту путем глобалних медијских мрежа,
- израда мастер планова за развој туризма регија и дестинација,
- јачање капацитета туристичког сектора кроз увођење нових знања и трендова свјетске туристичке индустрије,
- унапријеђење туристичког производа кроз подршку пројектима прекограничне сарадње,
- привлачење инвестиција у одрживи туризам,
- подршка развоју туризма кроз финансирање већих пројеката унапређења недостајућих смјештајних капацитета у Републици Српској и
- подршка мањим пројектима, односно малом породчном бизнису (унапређење инфраструктурних потенцијала пружалаца туристичких услуга руралног туризма).

Републичка дирекција за робне резерве. Републичка дирекција за робне резерве је управна организација у саставу Министарства трговине и туризма. Дирекција обавља стручне и друге послове који се односе на формирање, размјештај, набављање, чување и кориштење роба робних резерви.

На основу анализе могућег правног статуса и начина пословања Републичких робних резерви, функционисање система робних резерви у Републици Српској, укључујући и обезбјеђивање неопходних извора финансирања, биће уређено на слиједећи начин:

- Оснивање и пословање робних резерви ће бити уређено посебним Законом о републичким робним резервама;
- Робне резерве ће имати статус посебног правног лица које послује по тржишним принципима с тим да ће постојећа, Републичка дирекција за робне резерве изгубити статус Републичке управне организације која се налази у оквиру

Министарства трговине и туризма и прерасти у посебно правно лице под директном контролом Владе Републике Српске;

- Извори финансирања робних резерви као правног лица организованог у форми једночланог акционарског друштва у 100%-тном власништву Републике, поред осталих, могу бити обезбијеђени кроз емисију, како власничких, тако и дужничких хартија од вриједности;
- Купац власничких ХОВ у 100%-тном износу била би Република као оснивач и једини власник робних резерви. У том правцу планирамо и активности на доношењу новог Закона о робним резервама Републике Српске у 2011. години.

Поред тога, континуирано ће се радити на повећању ефикасности робних резерви у смислу благовременог реаговања на цикличне поремећаје на тржишту понуде и тражње. Већа ефикасност ће се постићи одређивањем мањег броја производа на које ће се реаговати. Такође, у наредном периоду обезбједиће се репроматеријали уз одгођено плаћање или уз натуралну размјену за пшеницу или кукуруз.

6.4.ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ И ЕКОЛОГИЈА

Усвајањем Просторног плана Републике Српске до 2015. године створене су правне претпоставке за формирање јединственог информационо-документационог система о простору Републике Српске. У току је формирање информационо-документационе основе о простору, која је неопходна основа за правилно планирање и управљање простором. У току је имплементација Пројекта Урбане инфраструктуре- формирање јединственог информационог система о простору РС (ГИС). Пројекат се финансира из кредита Свјетске банке у износу од 400.000 УСД и средстава Владе РС у износу од цца 125.000 КМ. Завршетак Пројекта је планиран 30.06.2011.године.

Од зацртаних циљева Економске политике за 2010. год. реализовано је слиједеће:

- усвојен је Закон о уређењу простора и грађењу,
- усвојени су подзаконски акти и још неки чекају на усвајање,
- реализован је Акциони план за помоћ општинама у изради просторно - планске документације,
- реализована је помоћ за обнову и рехабилитацију културно - историјских споменика.

У области просторног планирања у 2011. години ће се довршити, наставити или започети слиједеће активности:

- поступак легализације бесправно изграђених објеката;
- активности на имплементацији Просторног плана Републике Српске;
- израда подзаконских аката у складу са Законом о уређењу простора и грађењу;
- спровођење Акционог плана за израду просторно планске документације у општинама и градовима, и
- Активности на реализацији помоћи за обнову и рехабилитацију културно - историјских споменика.

Влада Републике Српске дала је подршку унапређењу биодиверзитета, промовисању управљања еко системом и унапређењу кориштења заштићених области, и донијела Одлуку о прихватању грант средстава Глобалног фонда за заштиту животне средине –

GEF. Потписан је Споразум са Свјетском банком о GEF, грант средствима за Пројекат „Шумска и планинска заштићена подручја“ у износу од 1,7 милиона УСД и сса 1,25 мил. УСД средстава суфинансирања од стране Владе РС (национални паркови и резервати). Овим пројектом се даје подршка рјешавању пријетњи по биодиверзитет, промовисању управљања еко системима и унапређује се кориштење заштићених области у туризму. Имплементација пројекта је у току, а активности се одвијају према плану. Министарство од ове године издваја дио средстава и за помоћ у функционисању Националних паркова „Сутјеска“ и „Козара“ у складу са расположивим средствима из Буџет, и то на мјесечном нивоу.

Влада Републике Српске је 2009. године дало једнократну помоћ Националним парковима у укупном износу 450.000 КМ. У 2010. години донесен је Закон о националним парковима, на основу чега слиједи израда подзаконских аката.

Средства за финансирање Пројекта „Управљање чврстим отпадом“ су обезбијеђена из кредита Свјетске банке у износу од 18 милиона USD, на основу чега се врши суфинансирање у износу од 1,575 милиона USD. Од ових средстава се изграђују регионалне депоније за опдлагање комуналног отпада (Приједор, Зворник, Дервента, Бања Лука и друге потенцијалне регије). У току су активности у вези са избором консултаната за израду Студија, процедуре за набавку опреме за депоније у регијама Зворник и Приједор, израда пројектног задатка за главни пројекат у Приједору и Зворнику, пројекат за воду, струју и ограду за Приједор, детаљно геодетско испитивање терена у Зворнику, активности на припреми пројекта за снабдијевање водом и хидрантске мреже за депонију у Бања Луци, затим снабдијевање струјом и изградња трафостанције као и израда идејног пројекта и реконструкција постојећих ћелија и за изградњу нове санитарне ћелије у Бања Луци. У Републици Српској треба да се раде студије за избор локације за регионалне санитарне депоније у Дервенти и Требињу. Пројектним документима је предвиђено да се Пројекат заврши у току 2014. године.

Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију активно се укључило у процес европских интеграција, кандидујући приоритетне пројекте из области заштите животне средине према Европској комисији за добијање средстава из ИПА-програма.

Народна скупштина Републике Српске је усвојила у нацрту Стратегију заштите ваздуха и Стратегију заштите природе. Реализацијом приједлога мјера у стратегијама, које се односе на рјешавање специфичних проблема у контексту остваривања наведених дефинисаних циљева са аспекта заједничке међусекторске сарадње, створиће се услови за заштиту ваздуха као и заштиту природе.

Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију, именовано од стране Владе Републике Српске да спроводи УН Оквирну конвенцију о климатским промјенама у име БиХ, учествовало је у изради и усвајању Првог националног извјештаја БиХ у складу са Оквирном конвенцијом УН о климатским промјенама. Овај документ је успјешно завршен и верификован од надлежних органа, чиме су се створили услови за GEF (Глобални фонд за заштиту животне средине) да осигура даљњу финансијску помоћ за БиХ за припрему и доношење Другог националног извјештаја.

У току 2010. године вођене су активности на успостављању Овлаштеног тијела (Designated National Authority – DNA) у Републици Српској и Босни и Херцеговини. С обзиром на то да је БиХ ратификовала Кјото протокол и Оквирну конвенцију УН о промјени климе, као земља у развоју има право на финансијску подршку из намјенских фондова успостављених у оквиру Конвенције преко Глобалног фонда за заштиту животне средине - GEF. Поред тога предвиђена је могућност да развијене земље пружају финансијску подршку земљама у развоју путем билатералних или мултилатералних аранжмана, а могућност за реализацију пројеката са индустријски развијеним земљама је путем Механизма чистог развоја. Овај механизам омогућује да се увођењем нових технологија у земљама у развоју утиче на смањење емисија, при чему сертификовани износ редукације емисије генерисане таквим пројектом, индустријска земља може приписати испуњавању својих обавеза из Кјото протокола. Услов за учешће земаља у развоју у CDM (Clean Development Mechanism) механизму је успостављање институционалног и законског оквира за процјену и одобравање CDM пројеката - односно успостављање DNA тијела.

Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију учествује у реализацији Пројекта под називом „Пројекат запошљавања и сигурног снабдијевања енергијом кориштењем биомасе у регији Сребреница“. Овај пројекат ће омогућити да се у регији Сребреница у основним школама инсталирају котлови на биомасу чиме ће се смањити емисија стакленичких гасова у атмосферу. Пројекат се финансира и реализује од стране UNDP-а.

У 2011. години, наставиће се са реализацијом свих пројеката који су у току, а који ће допринијети заштити животне средине, енергетској ефикасности, одрживом развоју и укључивање у европске интеграције. У креирању и спровођењу политика заштите животне средине своје мјесто морају имати како ресорно министарство и Фонд за заштиту животне средине, локалне заједнице, привредни субјекти и невладин сектор који се бави заштитом животне средине.

С циљем свеобухватне заштите животне средине и повећања економских ефеката у овој области, осим наведених пројеката, у 2011. години планиране су сlijедеће активности:

- Усклађивање домаћег законодавства са европским стандардима, кроз израду Закона о заштити животне средине, Закона о Фонду за заштиту животне средине, Закона о заштити ваздуха, те подзаконских аката и
- Подзаконски акти на основу Закона о националним парковима.

6.5.3 ДРАВСТВЕНИ СИСТЕМ И СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Здравствена заштита. Здравствена политика у 2010. години је била усмјерена на реализацију бројних активности које се односе на доношење закона и подзаконских аката, реализацију капиталних инвестиција, те обезбјеђење сигурних извора финансирања.

У 2010. години усвојена је Стратегија унапређења друштвеног положаја лица са инвалидитетом у Републици Српској 2010-2015. година, а до краја године планира се и

завршетак Стратегија за сексуално и репродуктивно здравље и права у Републици Српској.

Планом за 2011. годину планира се израда Средњорочне стратегије развоја здравственог система Републике Српске, Стратегија управљања медицинским отпадом у Републици Српској, те Измјене и допуне Стратегије сигурне крви у Републици Српској до 2015. године.

Што се законских прописа тиче, у 2010. години донесен је Закон о предметима опште употребе и подзаконска акта, а у 2011. години се планира усвајање Закона о здравственом осигурању, усклађивање других закона и доношење подзаконских аката.

У 2010. год. урађен је Програм унапређења менталног здравља у Републици Српској, а до краја 2010. године је планирано да се заврши и Програм сертификације здравствених установа, Програм мјера за спречавање и сузбијање, елиминацију и ерадикацију заразних болести за наредну годину, те Стандарди за сертификацију здравствених установа и Акредитациони стандарди.

У 2011. години планирано је да се уради План људских ресурса за здравствени систем Републике Српске, у циљу прецизнијег, дугорочног планирања броја запослених и образовања кадрова за здравствени систем, Акциони план развоја здравственог система Републике Српске и Акциони план (2010-2012) за реализацију Стратегије надзора и борбе против злоупотребе опојних дрога у РС (2008-2012).

Када је ријеч о капиталним инвестицијама у здравственом сектору Републике Српске за 2010. годину започела је реализација или су реализовани слиједећи пројекти:

- Реконструкција и опремање КЦ Бања Лука (3.000.000 КМ),
- Проширење капацитета Опште болнице Градишка (9.295.572 КМ),
- Пројекат Кореја II – Модернизација опреме болничког сектора Републике Српске (35.134.000 КМ),
- Изградња и опремање Центра за радиотерапију (30.000.000 КМ),
- Реконструкција и опремање Клиничког центра Источно Сарајево - КБС Касиндо - објекат Србија (2.921.000 КМ),
- Изградња „Нове болнице“ Бијељина (23.103.242 КМ),
- Санација и адаптација војне болнице „Подроманија“ Соколац за потребе Специјалне болнице за форензичку психијатрију (3.250.000 КМ),
- Опремање нове Опште болнице Невесиње (4.680.000 КМ),
- Набавка анестезиолошке опреме за болнице у РС (6.712.067 КМ),
- Унапређење услова рада здравствених установа (1.770.000 КМ),
- Изградња центра за хемодијализу у Приједору (4.900.000 КМ),
- Изградња центра за хемодијализу у Градишци (420.000 КМ),
- Пројекат увођења система менаџмента и система квалитета у болнички сектор Републике Српске (1.423.280 КМ),
- Пројекат јачања здравственог сектора (ХСЕП) - реконструкција, санација и опремање амбуланти породичне медицине (6.706.447 КМ),
- Пројекат увођења информационог система у примарној здравственој заштити (1.179.534 КМ),
- Набавка санитарских возила (4.923.609 КМ),
- Реновирање Дома здравља Власеница и теренских амбуланти (350.000 КМ), и

- Пројекат обезбјеђење услова за примјену модела породичне медицине (2.966.117 КМ).

Према томе, укупне инвестиције у здравствени сектор РС у 2010. години износе 142.734.868 КМ.

Планиране инвестиције у 2011. години износе 347.958.758 КМ:

- Реконструкција и опремање КЦ Бања Лука (200.000.000 КМ),
- Изградња „Нове болнице“ Бијељина (59.276.758 КМ),
- Пројекат Кореја III - Изградња јужног крила Клиничког центра Бања Лука (46.200.000 КМ),
- Инсталација информационог система базичних евиденција установама јавног здравства у Републици Српској (5.000.000 КМ),
- Реконструкција и опремање Клиничког центра Источно Сарајево - КБС Касиндо - објект Србија (2.921.000 КМ),
- Проширење капацитета Завода за лијечење, рехабилитацију и социјалну заштиту хроничних душевних болесника „Јакеш“, Модрича (500.000 КМ),
- Унапређење услова рада здравствених установа (961.000 КМ),
- Модернизација регионалних Завода и Института за јавно здравство (1.000.000 КМ),
- Изградња центара за хемодијализу у Фочи и Требињу (1.850.000 КМ),
- Пројекат Кардиохирургија (30.000.000 КМ), и
- Реновирање Дома здравља Козарска Дубица (250.000 КМ).

Настављене су активности на јачању примарног нивоа здравствене заштите кроз модел породичне медицине и унапређење мреже центара за ментално здравље и центара за физикалну рехабилитацију. У 2010. години отворени су Центри за ментално здравље у Новом Граду, Мркоњић Граду, Гацку и Теслићу и Центар за физикалну рехабилитацију у Сребреници.

У 2011. години планира се отварање Центра за ментално здравље у Сребреници, Котор Вароши и Фочи, као и Центра за физикалну рехабилитацију у Бијељини и Бања Луци.

У току је истраживање о резултатима реализације Стратегије примарне здравствене заштите (2006-2010), ефикасност и ефективност домова здравља у пружању здравствене заштите, чија је сврха дати препоруке креаторима политике за развој Стратегије примарне здравствене заштите у наредном периоду.

У складу са дефинисаним здравственим стратегијама, здравствена политика у 2011. години ће бити првенствено усмјерена на: Обезбјеђење недостајућих средстава и сигурнијих извора финансирања здравственог система измјенама и допунама Закона о доприносима, како би просјечна издвајања за здравствено осигурање у Републици Српској приближили издвајањима у државама у окружењу; Увођење нових модела плаћања за секундарни и терцијарни ниво здравствене заштите (DRG модел); Обезбјеђење услова да цјелокупно становништво буде обухваћено обавезним здравственим осигурањем; Рад на унапређењу прописа у области здравствене заштите и здравственог осигурања; Јачање примарног нивоа здравствене заштите кроз модел породичне медицине и унапређење мреже центара за ментално здравље и центара за физикалну рехабилитацију; Наставак реализације Пројекта јачања здравственог сектора (HSEP); Појачан надзор над радом и управљањем у здравственом сектору;

Унапређење тржишта лијекова, рационализација набавке и употребе лијекова; Успостављање и изградња информационог система у здравственом сектору; Имплементација Стратегије е-Здравства Републике Српске; Наставак започетих Пројеката капиталних инвестиција у здравственом систему Републике Српске; Унапређење система квалитета и система менаџмента у здравственим установама; Едукација здравствених радника и сарадника у складу са потребама здравственог система и технолошким развојем; Учешће у међународним пројектима и њихову имплементацију у пракси. Према препорукама Привредне коморе Републике Српске биће унапријеђена сарадња са Заводом за медицину рада и спорта у циљу ефикасније контроле одобравања боловања.

Реформа здравственог система ће имати за циљ квалитетније и ефикасније пружања услуга, значајније смањење трошкова пословања, те увођење новог система плаћања здравственим установама, а све у правцу стварања самоодрживих здравствених установа. Нови механизам плаћања давалаца услуга треба да обезбједи стимулације за побољшање ефективности, ефикасности и квалитета у пружању здравствених услуга. Увођење новог начина плаћања унаприједиће финансијску одрживост здравствених установа и контролу раста трошкова. Општа пракса у свијету је да болнице све више напуштају систем плаћања „проспективним буџетом“ и прелазе на доминантан механизам плаћања који се заснива на поступном увођењу класификације болесника према трошковима лијечења и плаћања на основу тога, по моделу дијагностичких група (DRG - diagnosis related groups). Механизам плаћања на основу тзв. дијагностичких група је далеко ефикаснији и транспарентнији.

Социјална заштита. У 2010. години реализовано је неколико пројеката, као што су Квалитетом услуга за квалитетнију социјалну заштиту дјете у БиХ 2008-2010. година, Подршка мрежама социјалне сигурности и запошљавања, Јачање система социјалне заштите и инклузије дјете у БиХ – SPIS, 2008-2011. год, Јачање капацитета и стратешко планирање и развој јавних политика. Усвојена је Стратегија унапређења друштвеног положаја лица са инвалидитетом у Републици Српској 2010-2015. Такође је урађена ситуациона анализа под називом Социјална, породична и дјечија заштита у Републици Српској.

Због измјена и допуна Закона о дјечијој заштити (Службени гласник Републике Српске 17/08), дошло је до мањег оставрења прихода који је у 2010. години утицао на могућност и ажурност исплате појединих права из Закона о дјечијој заштити.

У 2011. години планирано је улагање 4,2 мил. КМ у адаптацију и санацију установа социјалне заштите чији је оснивач Република Српска. Социјална политика ће бити првенствено усмјерена на: Усвајање новог Закона о социјалној заштити и обезбјеђење додатних средстава за његову примјену као и израда подзаконских аката; оснивање Завода за социјалну заштиту; израду Стратегије унапређења положаја старих лица; Имплементација и мониторинг Стратегије унапређења социјалне заштите дјете без родитељског старања са планом акције за период од 2009-2014. година и имплементација и мониторинг Стратегије унапређења друштвеног положаја лица са инвалидитетом у Републици Српској 2010-2015.

У циљу рјешавања проблема који су последица смањења прихода у буџету Фонда за дјечију заштиту за 2009. и 2010. годину, планирају се измјене и допуне закона (Закон о

дјечијој заштити, Закон о раду, Закон о доприносима), како би се обезбиједила недостајућа средства за рад Фонда, а самим тим и укупно функционисање система дјечије заштите.

Законом о дјечијој заштити и Законом о раду дефинисана је обавеза Фонда дјечије заштите да на писмени захтјев послодавца, истом призна право на средства за исплату накнаде нето плате мајци, и то на терет Фонда преко 30 дана. Влада Републике Српске ће измјенама прописа одредити основицу за исплату накнаде плате у односу на садашње законско рјешење 3 просјечне плате и ограничити максималан износ плате коју породиља може да прима док је на трудничком боловању, како би се ријешио проблем повећања плата задња три мјесеца прије отварања боловања.

Предложене мјере Економске политике би требале допринијети стабилнијем финансирању, повећању квалитета и ефикасности здравствене и социјалне заштите уз бољу контролу утрошка средстава и економичније пословање.

6.6. ПОРОДИЦА, ОМЛАДИНА И СПОРТ

Породица. У 2010. години имплементиран је дио Стратегије који је био предвиђен за 2010. годину и који се односио на афирмацију породице и породичних вриједности. И ове године 28.06. одржана је традиционална манифестација “Конференција беба“ под слоганом “Љепша Српска - бројнија Српска“. Том приликом Министарство породице, омладине и спорта издвојило је 16.772 КМ, а путем телефона 1411 прикупљено је још 11.620 КМ, тако да је сваком дјетету рођеном на дан одржавања манифестације исплаћен износ од 1.000 КМ. Обезбјеђени су школски уџбеници за одличне ученике од трећег до деветог разреда основних школа из породица са четворо и више дјеце, те је додјељено 1.800 комплета уџбеника укупне вриједности 300.000 КМ. Настављена је реализација пројекта “Фонд треће и четврто дијете“, гдје је свакој мајци трећерођеног дјетета исплаћен износ од 500 КМ, а свакој мајци четврторођеног дјетета износ од 400 КМ. За ове намјене издвојено је 750.000 КМ. У току је реализација пројекта “Изградње 97 кућа у 29 општина Републике Српске“, намјењених породицама са петоро и више дјеце које до сада нису имале ријешено стамбено питање ни по једном основу. До сада је у оквиру овог пројекта у потпуности завршено 80 кућа у 26 општина. Тренутно се у Граду Бања Лука граде 4 куће од предвиђених 8, док у 2 општине (Добој и Теслић) градња 9 кућа још није почела. Савјет за демографску политику Републике Српске започео је активности на реализацији пројекта - студије “Фертилитет, абортуси и контрацепција у Републици Српској“, док је Савјет за дјецу Републике Српске реализовао пројекта “Положај и потребе дјеце у колективним центрима Републике Српске“, а у току је рад на пројекту “Положај и потребе посебно надарене дјеце у Републици Српској“. Подржани су и пројекти организације и удружења пројеката усмјерених на добробит дјеце и породице за шта је издвојено 40.000 КМ. Подржана је имплементација Стратегије за борбу против насиља у породици 2009-2013. године.

За 2011. годину предвиђене су слиједеће активности: Наставак реализације Стратегије за развој породице у Републици Српској за период 2009-2014. године, у складу са расположивим средствима; Наставак реализације започетих пројеката Савјета за демографску политику Републике Српске и Савјета за дјецу Републике Српске;

Наставак пројекта “Фонд треће и четврто дијете”; Подршка пројектима организација и удружења који имају за циљ унапређење квалитета породичног живота, промовисање породичних вриједности, те пројеката усмјерених на добробит дјете и породице; Организовање традиционалне манифестација “Конференција беба”; Подршка имплементацији Стратегије за борбу против насиља у породици 2009-2013. године кроз имплементацију Стратегије за развој породице у Републици Српској.

Омладина. Све активности предвиђене Економском политиком Републике Српске за 2010. су у потпуности реализоване и то: Помоћ јавним установама и установама образовања (подршка волонтерским пројектима Савјета ученика свих средњих школа у Републици Српској – подржано 35 пројеката, подршка пројектима основних и средњих школа, подршка (суфинансирање) пројеката јединица локалне самоуправе); Пројекти унапређења и развоја омладинског организовања (подршка пројектима омладинских организација у циљу унапријеђења омладинског рада, дјеловања и активности - подржано 103 пројекта, финансирање програма из документа „Омладинска политика Републике Српске за период од 2010. до 2015. године“, а путем утврђених акционих планова по областима, финансирање програма бесплатног (за полазнике) курса енглеског језика за 1.200 полазника у 28 општина у Републици Српској, наставак реализације пројекта „Тренинг центар Републике Српске“, финансирање програма у циљу имплементације Закона о волонтирању Републике Српске, подршка раду Омладинског савјета Републике Српске); Помоћ младима и омладинским организацијама у руралним срединама – капиталне помоћи (реконструкција и изградња омладинских објеката, подршка пројектима у циљу унапријеђења омладинског рада у руралним срединама); Реализација посебног програма субвенционисања каматне стопе на стамбене кредите за младе и младе брачне парове - помоћ стамбеног збрињавања младих (додјелена 231 субвенција) и Помоћ подршке запошљавању младих (подржано 27 послодаваца и запослено 66 младих).

Програми и активности који су реализовани у 2010. години, а у оквиру Економске политике Републике Српске, су континуирани и реализација истих ће се наставити и у 2011. години.

Спорт. Министарство породице, омладине и спорта је у 2010. години реализовало скоро све планиране мјере економске политике, и то: Одржан је 1. Семинар са међународним учешћем за тренере и спортисте под називом "Едукација као база развоја спорта"; Реализација пројекта "Бесплатни систематски преглед спортиста"; Реализације Стратегије развоја спорта у Републици Српској за период 2008-2012. године је у току, у складу са Смјерницама реализације; Оснивање Републичког института за спорт – континуирано, у складу са Смјерницама реализације Стратегије; Усаглашавање Закона о спорту са комплементарним дијеловима Закона о удружењима и фондацијама, Закона о пензијском, инвалидском и здравственом осигурању и закона који регулишу порезе и царине, није извршено због потреба евидентирања детаљних законских одредби које би се требале усагласити са Законом о спорту - очекује се усаглашавање у 2011. години; Изградња мини бич терена није реализована због немогућности обезбјеђивања додатних средстава; Реализован је пројекат "Љетни спортски камп Републике Српске - 2010", гдје Министарство финансирало трошкове смјештаја и исхране за 605 младих спортиста, као и спортиста са инвалидитетом у општинама Требињу, Добоју, Сокоцу, Теслићу, Бања Луци, Гацко, Тјентишту, и Палама – Јахорини. У оквиру кампа организовано је стручно предавање све учеснике на теме "Анти – допинг, претренираност и исхрана спортиста"; Реализован је пројекат

Малих олимпијских игара Републике Српске за школску 2009/2010 гдје је учествовало око 90.000 ученика, кроз четири нивоа такмичења у шест спортова. У оквиру Малих олимпијских игара Републике Српске реализује се пројекат "Ефекти експерименталног програма у настави физичког васпитања за узраст 10-11 година у основним школама Републике Српске"; Пројекат изградње и реконструкције спортских објеката се реализује у складу са буџетским планом; Додијељено је 90 стипендија, од тога 70 стипендија перспективним спористима и 10 стипендија спортистима са инвалидитетом у мјесечном износу од 170 КМ, и 10 стипендија потенцијалним олимпијским кандидатима у мјесечном износу од 250 КМ. Укупан износ додијељених стипендија на годишњем нивоу је 193.200 КМ; Додијељено је 11 Националних спортских признања Републике Српске за афирмацију и развој спорта, у укупном годишњем износу од 337.316 КМ; Урађене су све припреме за реализацију пројекта "Стони тенис основцима", гдје ће свим основним школама у Републици Српској бити додијељени столови и пратеће опрема за стони тенис. Вриједност пројекта је 100.000 КМ; Пројекат дојеле спортске опреме спортским организацијама реализује се у складу са расположивим средствима; Пројекат помоћи спортским организација лица са инвалидитетом у укупном износу од 96.600 КМ; Пројекат помоћи спортским организацијама у укупном износу од 243.630 КМ; Пројекат помоћи спортским организацијама – непрофитне организације у укупном износу од 920.729 КМ; и Пројекат помоћи спортским организацијама и спортским манифестацијама у Брчко Дистрикту, у укупном износу од 74.000 КМ.

Табела 6.2. Пројекти изградње и реконструкције спортских објеката

Ју културно спортски центар "брод"	Брод	Санација велике дворане	20.000
Осн. Школа"милутин бојић"	Поткозарје/бања лука	Санација гријања	4.500
Основна школа "свети сава"	Лопаре	Изградња полигона	10.000
Основна школа "вељко чубриловић"	Приједор	Изградња полигона	10.000
Фк "омарска"	Приједор	Изградња трибина	20.000
Гимназија "филип вишњић"	Бијељина	Изградња терена	20.000
Фк "обрадовац"	Градишка	Изградња трибина	20.000
Универзитет у и.сарајеву/медицински факултет - фоча	Источно сарајево	Изградња терена	40.000
Општина лакташи	Лакташи	Изградња трибина на стадиону	52.153
Општина србац	Србац	Покривање трибина на градском игралишту, уређење спортског центра пријебљеши	70.000
Општина модрича	Модрича	Изградња терена	20.000
Општина брод	Брод	Реконструкција школе	35.000
Општина пелагићево	Пелагићево	Спортска дворана	100.000
Општина рудо	Рудо	Санација пода школске сале	44.486
Општина вишеград	Вишеград	Санација пода спортске дворане	80.000
Општина нови град	Нови град	Реконструкција стадиона	100.000
Општина костајница	Костајница	Санација игралишта	30.000
Општина зворник	Зворник	Санација стадиона	20.000

Извор: Министарство породице, омладине и спорта

Приоритетни задаци Министарства породице, омладине и спорта у 2011. години, у области спорта су: Организовање едукативних семинара у вези са свим сегментима

рада спортских организација (израда планова и програма пара, израда пројеката, упис у спортски регистар, организација и рад спортске оргнаизаице и сл.). Овим пројектом су обухваћене и спортске организације лица са инвалидитетом; Наставак рада на оснивању Републичког института за спорт, у складу са Стратегијом развоја спорта у Републици Српској за период 2008-2012. године и Смјерницама за реализацију Стратегије; Уложити напоре за реализацију усаглашавања Закона о спорту са комплементарним дијеловима Закона о удружењима и фондацијама, Закона о пензијском, инвалидском и здравственом осигурању и закона који регулишу порезе и царине, и другим законима; Раелизација пројекта;Мале олимпијске игаре Републике Српске за школску 2010/2011. годину; Реализација пројекта "Љетни спортски камп Републике Српске 2011. год."; Реализација пројекта "Бесплатни систематски преглед спортиста"; Наставак реализације пројекта "Ефекти експерименталног програма у настави физичког васпитања за узраст 10-11 година у основним школама Републике Српске"; Реализација пројеката изградње и реконструкције спортских објеката и терена, помоћи спортским организацијама и организацијама лица са инвалидитетом у складу са буџетским могућностима; Поводом "3. децембра" Свјетског дана инвалида реализовати пројекат организовања 3. Семинара за лица са инвалидитетом "Улога и значај спорта у рехабилитацији лица са инвалидитетом"; Наставак реализације додјеле стипендија перспективним спортистима, спортистима са инвалидитетом, потенцијалним олимпијским кандидатима и додјеле Националних спортских признања Републике Српске, и Увести програм помоћи на бази ранга такмичења.

6.7. НАУКА И ТЕХНОЛОГИЈА

Развој научно-истраживачке и истраживачко-развојне дјелатности, те унапређење иновационих активности у Европској унији, сматра се кључном основом стратегије коју је Савјет Европе усвојио у Лисабону марта 2000. године (тзв. Лисабонска стратегија), а која се наставља стратегијом „Европа 2020“. Стратегија „Европа 2020“ има за циљ да ЕУ до 2020. године унаприједи своју привреду засновану на знању и да тако постане најконкурентнија економија на свијету, са одрживим економским растом и са већим бројем радних местима. Све европске земље слиједи препоруке „Европа 2020“ и уграђују их у све своје развојне стратегије. У том смислу, Република Српска дефинише своју сопствену стратегију научног и технолошког развоја и проналази свој пут који ће бити конвергентан са позитивним кретањима у развијеним европским државама.

Опште интересе и стратешке циљеве у научно-истраживачкој дјелатности у Републици Српској, у смислу Закона о научно-истраживачкој дјелатности, Министарство науке и технологије ће и у 2011. години подржати путем суфинансирања слиједећих програма: програма основних, примјењених и развојних истраживања; програма подстицања научно-истраживачког рада који је у функцији технолошког, иновационог, регионалног и укупног друштвеног развоја; програма обезбјеђивања и одржавања опреме и простора за научно-истраживачки рад; програма међународне научне сарадње од значаја за Републику Српску; програма усавршавања кадрова за научно-истраживачки рад; програма оспособљавања младих надарених за научно-истраживачки рад; програма набавке научне и стручне литературе, као и електронских научних база података; програма издавања научних публикација и одржавања научних скупова; програма унапређења система научно-технолошких информација од значаја за

Републику; програма научно-истраживачког рада Академије наука и умјетности Републике Српске, универзитета и научно-истраживачких института; програма подстицања активности научних и стручних друштава који су у функцији унапређења научно-истраживачког рада и промоције и популаризације науке и технологије; и других програма у складу Законом о научно-истраживачкој дјелатности.

Измјеном и допуном Закона о научно-истраживачкој дјелатности у дијелу који се односи на институте промијењени су услови за формирање научно-истраживачких института у смислу повећања потребног броја истраживача у научном звању, али истовремено и омогућено формирање научно-истраживачких центара (НИЦ) у установама које имају услов и потребу за бављење науком. Истовремено, дефинисани су критеријуми за оцјену статуса института и дате смјернице за реорганизацију, која ће се спровести 2011. године и која ће допринијети њиховој већој ефикасности.

У току 2010. године основана је Фондација Иновациони центар Бања Лука (ИЦБЛ), као правно лице задужено за спровођење активности у вези са међународним пројектом, обезбјеђен и адаптиран простор за почетак рада и финансиране оперативне активности. У 2011. години, потребно је проширити простор за рад ИЦБЛ и ојачати кадровску структуру Центра, а недостајућа опрема ће бити обезбјеђена средствима подршке IPA 2009.

Влада Републике Српске је у оквиру Министарства науке и технологије основала Јавну установу „Академска и истраживачка мрежа Републике Српске“ (SARNET) и створила битне предуслове за изградњу академске мреже као ресурса битног за прикључење универзитета и научно-истраживачких института Европском подручју високог образовања (ЕНЕА) и Европском научном простору (ЕРА). У току је реализација главног плана развоја мреже којим су обухваћене све институције из области високог и средњег образовања, науке и културе у Републици Српској, а којим је предвиђено 276 терминалних конекција, рутирање у три чвора мреже (Бања Лука, Зворник и Источно Сарајево) и интерконекције са три академске мреже сусједних земаља и са будућом академском мрежом у Федерацији БиХ. У 2011. години је планирано, поред редовних активности, опремање Мрежног оперативног центра (NOC), изградња дијела недостајуће дистрибутивне мреже и рјешавање питања трајног смјештаја Установе.

Почетком 2008. године формирана је и ЈУ „Агенција за информационо друштво Републике Српске“, такође у надлежности Министарства науке и технологије. За кратко вријеме Агенција је обезбједила услове за рад, предложила више законских аката из домена електронског пословања и учествовала у бројним пројектима из области информационо-комуникационих технологија. Посебно важан је успјешно реализовани пројекат под називом „eСрпска - јединствени портал за пружање електронских сервиса и информација из Републике Српске“, чија имплементација ће у наредном периоду представљати окосницу развоја електронских сервиса у домену сервиса јавне управе Републике Српске. Агенција ће се у 2011. години фокусирати на изградњи претпоставки развоја инфраструктуре јавног кључа јавне управе Републике Српске, борби против софтверске пиратерије и осталим релевантним активностима, доношењем и примјеном законских и подзаконских аката из домена своје надлежности. Током 2010. године обезбјеђен је дио средстава за хардверску и софтверску подршку, а у 2011. години је планиран наставак активности у смислу изградње поменуте инфраструктуре, као и трајног рјешавања смјештаја Установе која је носилац послова сертификације.

Поред спровођења редовних програмских активности, у 2011. години је предвиђен наставак вишегодишњих посебних пројеката Министарства науке и технологије:

- Инфраструктура јавног кључа за потребе издавања дигиталних сертификата; Успостављање хардверске основе за инфраструктуру јавног кључа у органима јавне управе Републике Српске;
- Адаптација и опремање додатног простора Фондације Иновациони центар Бања Лука, са проширењем обима и врсте активности (у финансирању учествује и норвешки партнер, а опрема је обезбјеђена из IPA фонда);
- „Центар за дигитализацију НУБ РС”, суфинансирање пројекта Народне библиотеке РС;
- Набавка мрежне опреме за Академску и истраживачку мрежу Републике Српске – SARNET и формирање Мрежног оперативног центра (NOC);
- Инфраструктурно опремање научно-истраживачких установа;
- Развој Е-CRIS.RS - Информационог система о истраживачкој дјелатности у Републици Српској, за чију координацију активности и имплементацију самог система је задужен Е-CRIS.RS центар у Министарству науке и технологије;
- Пројекат успоставе статистичких индикатора о науци и технологији у РС.

Израда Стратегије научног и технолошког развоја Републике Српске за наредни петогодишњи период представља један од основних задатака из дјелокруга рада Министарства у 2010. години. Основни циљеви Стратегије заснивају се на потребама друштва које препознаје важност научно-истраживачке дјелатности и све више се ослањају на научно-истраживачке институције. 2011. година представља почетак имплементације стратешког документа, у којој ће редовне програмске активности Министарства бити усмјерене у складу са његовим препорукама и плановима, а у циљу изградње националног иновационог система Републике Српске (НИС РС). Иновациони систем Републике треба да систематски повеже истраживачке, привредне и високообразовне капацитете заједно са сектором јавне управе у јединствен национални систем који ће у наредном периоду повећати привредне компетенције Републике Српске у циљу повећања друштвеног бруто производа и подизања стандарда живота свих њених грађана. У оквиру НИС РС посебна пажња ће бити посвећена науци, истраживањима и технолошком развоју у Републици Српској, како би се сви релевантни капацитети у Републици Српској развијали у правцу остварења стратегије „Европа 2020“ Европске уније, развојних циљева из Миленијумске декларације Уједињених нација, препорука UNESCO за БиХ, те реалних потреба Републике. У оквиру Министарства науке и технологије биће основан Фонд за развој нових технологија, али не као правно лице, у циљу јачања нивоа трансфера технологија, истраживања, развоја и иновативне дјелатности у функцији извоза, чиме ће се постићи већа конкурентност домаћих привредних субјеката. Средства Фонду ће бити преусмјерена из средстава која се троше на научне пројекте, који немају примјену у индустрији.

6.8. КУЛТУРА И МЕДИЈИ

У 2010. години усвојена је Стратегија развоја културе Републике Српске. До краја 2010. године усвојиће се Акциони план, а у наредној години ће се прецизно дефинисати даља улагања у културу. Стратегијом је предвиђен допринос одрживом развоју Републике Српске кроз културу и умјетност – креативне индустрије, одрживост културних организација као и развој међународне културне сарадње. Један од

најзначајнијих пројеката у протеклом периоду је израда Програма уређења спомен подручја Доња Градина за који је Влада Републике Српске до сада издвојила 600.000 КМ. Програм уређења Спомен подручја Доња Градина биће усвајање до краја 2010. године. У 2011. години планирано је још значајније улагање и почетак појединачних радова. У 2010. години Владе Републике Српске је основала ЈУ Археолошки музеј "Rimski municipium" Склани, општина Сребреница. У 2011. години планирано је даље истраживање ширег подручја Склана и изградња археолошког музеја. У циљу ефектног развоја креативне индустрије Влада Републике Српске планира оснивање ЈУ Центар за развој и унапређење кинематографије чија примарна дјелатност је усмјерена у правцу развој филмске индустрије која средњерочно гледано може донијети економску оправданост. Влада Републике Српске је у протеклом периоду уложила је значајна средства у развој културе и умјетности. Досадашњи фокус је био на изградња низа објеката у области културе у цијелој Републици Српској.

Табела 6.3. Реализовани пројекти у области културе

Домови културе, домови омладине, спортски објекти		
Општина Мркоњић Град	Санација Дома "ЗАВНОБИХ" у Мркоњић Граду	1.000.000
Општина Оштра Лука	Изградња спортске дворане у МЗ Оштра Лука	850.000
Општина Зворник	Изградња Дома омладине Зворник	600.000
Општина Чајниче	Реконструкција зграде Дома културе у Чајничу	123.000
Општина Дервента	Уређење центра за културе у Дервенти	450.000
Општина Милићи	Изградња физкултурне дворане у општини Милићи	1.853.731
Општина Лопаре	Завршетак Дома културе у Лопарама	295.000
Општина Шамац	Изградња Дома културе у Обудовцу	350.000
Општина Градишка	Извођење грађевинско-занатских радова на обнови објекта Дома културе "Вељко Чубриловић" у Градишци	1.000.000
Општина Нови Град	Промјена намјене објекта војне касарне у услужно-смјештајни и спортско-рекреативни центар у Новом Граду	2.000.000
Српски културни центар Модрича	Санација и опремање центра за културу Модрича	60.000
Републички секретаријат за вјере РС	Изградња Јеврејског културног центра са синагогом у Бањалуци	1.000.000
Општина Источно Ново Сарајево	Завршетак изградње галерије Кућански у Источном Новом Сарајеву	140.000
Општина Зворник	Санација и реконструкција Дома културе у Козлуку, општина Зворник	100.000
Народна библиотека Сребреница (на основу споразума са општином Сребреница)	Археолошко истраживање Римског Виминација у Скланима, општина Сребреница	79.000
Народна библиотека Сребреница	Археолошко истраживање римског Municipija Склани, Сребреница	1.000.000
Министарство просвјете и културе РС	Информациони систем за повезивање испитних центара за полагање возачких испита и набавка опреме	800.000
Национални парк "Козара", Приједор	Ревитализација сталне музејске изложбе Козара у НОР-у	250.000
Министарство просвјете и културе РС	Оспособљавање Министарства просвјете и културе Републике Српске за одржавање видео конференција	95.000
Укупно		12.045.731

Извор: Министарство просвјете и културе

У 2010. години планирају се додатна улагања из средстава РПРС за пројекте који ће се реализовати у току 2011. године:

Табела 6.4. Планирани пројекти у области културе у 2011. години

Министарство просвјете и културе РС	Додатна средства по пројекту “Санација, реконструкција и доградња Дома културе, Петрово	450.000
Министарство просвјете и културе РС	Додатна средства по пројекту “Изградња Дома омладине у Зворнику”	600.000
ЈУ Спомен подручје Доња Градина	Спомен подручје Доња Градина, Козарска Дубица	1.000.000
Укупно		2.050.000

Извор: Министарство просвјете и културе

Поред наведених, за 2011. годину предвиђени су и слиједећи пројекати:

- Портал за културу Републике Српске - Република Српска има богату културну традицију, културно материјално и нематеријално наслеђе, те велики број културних манифестација, умјетника, креативаца који се професионално баве неком од области културе и умјетност, те својим креативним радом активно учествују у развоју културе Републике Српске. Ако поставимо питање медијске видљивости, доступности података грађанима РС, заступљености свих области културе и умјетности у медијима, законску регулативу, актуелна дешавања из области културе и умјетности, презентовање културних манифестација, можемо увидјети да је култура РС недовољно заступљена у писаним, тв медијима као и дигиталним медијима. Креирање јединствене базе података мапирало би културу и умјетност као битан фактор у развоју цјелокупне друштвене заједнице, те већом медијском заступљеношћу би постепено развијала свјест грађана о важности културе. Поједине културне установе, појединици, умјетници, НВО организације имају сопствене веб презентације, на којима је видљив њихов рад. Портал за културу би био јединствено мјесто на којем би се увезали садржаји постојећих веб страница, као и други садржаји. Министарство просвјете и културе би било основни носилац активности у пројекту израде портала за културу. Партнери у реализацији пројекта би биле јавне установе културе на републичком и локалном нивоу те НВО организације које су регистроване за обављање културне дјелатности. Посебан значај у развоју свјести о значају културе имале би локалне заједнице које би у овом пројекту биле директно укључене на прикупљању података значајних за културу локалних заједница. Разлози за стварање јединственог портала за културу је боља презентација културног и умјетничког стваралаштва, бржи проток информација значајних за јавност, као и доступност информација на једном мјесту. Циљ израде портала за културу РС јесте израда јединствене базе података свих области културе и умјетност, те доступност информација путем интернета грађанству, радницима у култури, умјетницима, медијима и другим субјектима.
- Пројекат Кобис (враћање надлежности) - Пројекат је рађен претходне двије године, уз сагласност Владе Републике Српске која је именовала Комисију, а чији задатак је био да анализира и предложи рјешења у вези са преносом надлежности Cobiss система на Националну библиотеку у Сарајеву и омогући поврат надлежности на Народну и универзитетску библиотеку Републике Српске. Проблем је био у чињеници да наши исписи који су ауторизовани у НУБ-у постају власништво Националне библиотеке у Сарајеву, у којој је дошло до преправљања достављених података из НУБ-а, па нпр. сви писци говоре босански и сав језик је босански и тд. Након преговора са „Изумом“ утврђена је

могућност директног конектовања НУБ-РС на Изум из Марибора под условима како је то и са сусједним државама Србија, Словенија и тд. „Изум“ је обезбиједио један сервер-донација, како бисмо премијели на резервни сервер све исписе из Федерације, а касније га користили приликом приреме наше базе података и како бисмо пласирали ту каталогизацију у регионалној размјени. Уколико не покренемо реализацију овог Пројекта, он би остао у надлежности Националне библиотеке у Сарајеву и вјероватно бисмо трајно изгубили могућност самосталног учешћа, са несагледивим импликацијама по Републику и библиотекарство уопште. Пројекат о којем је ријеч је један од најзначајнијих из области информационах технологија. Покрива 50 општина (гдје год постоји народна библиотека) што значи да обухвата цијелу Републику. У трећој и четвртој фази предвиђено је умрежавање и свих школа, основних и средњих, тако да се може говорити о системском и цјеловитом рјешавању, што би нас довело у сам врх у области размјене и коришћења огромног броја неопходних информација а да све те информације могу бити доступне под једнаким условима у цијелој Републици, односно у свим локалним заједницама. Циљ Пројекта Виртуелна библиотека Републике Српске јесте системско умрежавање свих библиотека у Републици Српској и изградња јединственог библиотечко-информационог система Републике Српске, односно, формирање и изградња централног електронског каталога (библиографске базе података) РС на програмско-информатичкој платформи Cobiss. То подразумева:

- да све библиотеке у РС заједнички граде један централни, електронски каталог и међусобно преузимају записе обрађене библиотечке грађе (што подразумева значајну уштеду времена за обраду)
- да искључиво право власништва над узајамном базом података ЦОБИБ.РС има Центар Виртуелне библиотеке Републике Српске (ВИБРС Центар као централно тијело Система на територији РС које се формира у НУБРС)
- да је јединствен библиотечко-информациони систем Републике Српске увезан на регионалну мрежу Cobiss.net путем које се врши размјена библиографских података са земљама у окружењу и другим чланицама мреже Cobiss.net (Србија, Црна Гора, БиХ, Словенија, Македонија, Бугарска, Албанија...)
- да се постиже равномијеран развој свих библиотека у Републици Српској, њихово укључивање у регионалне, европске и свјетске процесе као и савремен начин презентовања и пружања информација корисницима (он лајн, на једном мјесту, 24 часа дневно)
- да се тиме подстиче културни, образовни и привредни развој, развој научно-истраживачког рада, бржа и ефикаснија размјена података у међународним оквирима и примјена међународних стандарда

Захваљујући програму COBISS „Изум“ из Марибора је донирао Републици Српској научну базу података E-Cris систем који је у фази реализације.

- Оснивање Јавне установе Центар за развој у унапређивање кинематографије Републике Српске - Како би се уредила област обављања, организовања, производња, изнајмљивање, промет, јавно приказивање, финансирање, заштита и чување кинематографског дјела, кинематографског материјала и кинематографске грађе на територији Републике Српске, те ради обезбјеђења развоја и презентације кинематографског стваралаштва и њему комплементарних дјелатности која су од општег интереса за Републику

Српску, као и друга питања од значаја за обављање кинематографских дјелатности, донесен је Закон о кинематографији Републике Српске (Службени гласник Републике Српске, 37/09). Чланом 29. Закона о кинематографији Републике Српске предвиђено је да Влада Републике Српске, ради подстицања развоја и унапређења кинематографског стваралаштва и дјелатности, оснује Јавну установу Центар за развој и унапређивања кинематографије Републике Српске. Наиме, област кинематографије је веома важан сегмент културе и темељ сваког културног и цивилизованог друштва, јер спаја прошлост са садашњицом, повезује различите цивилизације и која трасира пут у будућност сваком цивилизованом друштву, до прије три године није била на адекватан начин заступана у нашем друштву, а средства за обављање кинематографске дјелатности скоро да нису ни постојала у Буџету Републике Српске. У протекле три године Влада Републике Српске и Министарство просвјете и културе, схвативши потребу и значај кинематографског стваралаштва за Републику Српску, издвојили су значајна финансијска средства из Буџета за намјене и подршку филмској продукцији и другим комплементарним дјелатностима у области кинематографије, чиме су допринјели да се промијени став у погледу обављања ове веома важне дјелатности у култури Републике Српске. Резултат томе свједочи да су се из Буџета Републике Српске, у посљедње три године, суфинансирана производња три дугометражна играна филма, више од тридесет документарних, два кратка играна и четири анимирана филма. Многи од произведених филмова остварили су запажене резултате на домаћим и међународним филмским фестивалима. На основу наведеног у овом образложењу, те имајући на уму да Република Српска има у Бањој Луци Академију умјетности која сваке године продукује младе филмске ствараоце, који су до сада постигли запажене резултате на домаћим и међународним филмским фестивалима, чиме се указује реална потреба и цијени оправданим доношење Одлуке Владе Републике Српске о оснивању Јавне установе Центар за развој и унапређивање кинематографије Републике Српске. Организовање Јавне установе Центар за развој и унапређивање кинематографије Републике Српске, била би под надзором Министарства просвјете и културе Републике Српске.

Такође, Влада Републике Српске ће наставити да подржава развој медија у Републици Српској како би се достигли највиши професионални стандарди у овој области, те обезбиједила самоодрживост медија као кључне претпоставке за независну и професионалну уређивачку политику.

6.9. ОБРАЗОВАЊЕ

У савременим развијеним друштвима образовање и васпитање су главни покретачи развоја. За малу земљу каква је Република Српска развој људских ресурса је посебно важан за развој свих других сектора друштва. Република Српска мора бити отворена према Европи и свијету. Како сваки аспект националног развоја остварују људи, те развој људских ресурса треба бити национални приоритет. Због све веће важности

образовања за национални развој у развијеним земљама Европске Уније истраживање, образовање и стручно оспособљавање представљају основна нематеријална улагања. Образовањем треба осигурати одрживи национални развој, успјешну интеграцију у Европску Унију, национални идентитет очувањем културне баштине и трајни лични развој становништва.

Протекла 2010. година је била година наставка доградње образовног система Републике Српске, кроз доношење системских закона и подзаконских аката у овој области. На овај начин је област образовања у потпуности законски регулисана. Влада Републике Српске је усвојила Стратегију образовања Републике Српске.

Пројекти за 2011. годину су: Развој Информационог система за прикупљање података о установама полазницима и програмима образовања одраслих; Израда Државног квалификационог оквира; Инсталација опреме и успостављање мрежне инфраструктуре у школама у склопу пројекта Е-књига; Е-учење по моделу 1:1 – Доситеј; Обука наставника за систем администраторе у склопу пројекта Е-дневник; Усклађивање законске регулативе са правном стечевином Европске Уније; Наставак изградње, реконструкције и опремања школских објеката, Наставак реформе средњег стручног образовања; Реализација пројекта „Модернизација Универзитета у Источном Срајеву и Бања Лука“; Наставак реформе уџбеника у основном и средњем образовању; и коришћење IPA фондова у развоју образовања.

Новим Законом о предшколском образовању и васпитању, Министарство просвјете и културе Републике Српске преузело је надлежност у предшколском образовању, у циљу боље организације рада ових установа и уређења предшколског образовања у наредном периоду. Министарство је у школској 2009/2010. години организовало продужени боравак у 19 школа и 2 вртића, а у школској 2010/2011. години у 20 школа у Републици Српској.

Основно образовање и васпитање обављају основне школе, те специјалне основне школе, музичке и балетске школе. У 2010. години на територији Републике Српске постоји 187 основних школа, 11 музичких школа и четири центра за образовање дјете са потешкоћама у развоју. Настава за ученике основних школа организује се у 187 централних школа и 546 подручних школа. У односу на преходну годину смањен је број подручних школа због нерационалности и квалитетнијег школовања. У школској 2009/2010. години наставу је похађало 113.269 ученика, а у школској 2010/2011. години уписано је 108.019 ученика. У периоду до 2014. године, цијела популација од 6 до 15 година ће се обухватити основно-школским образовањем (редовним, инклузивним и специјалним), што је била традиција на овим просторима прије последњег рата, а до 2020. године могуће је сасвим искоријенити неписменост. Потребно је изградити 22 нова школска објеката или 48.800 квадратних метара затвореног школског простора и 164.000 квадратних метара отвореног простора и тада би се створили услови за рад у једној смјени са организацијом цјелодневног боравка у школи. Сада овај услов испуњавају школе на сеоским подручјима гдје је дошло до смањења становништва. Такође све основне школе у Републици Српској имају довољно отвореног школског простора и већи је од просјека у школама Европске Уније.

У области средњег образовања извршено је информатичко описмењавање 3.200 средњошколских професора, а у 2011. години, такође се планира повећање

компетенција професора у информатичком образовању. Реформа гимназије је активност која се реализује кроз одређене етапе у циљу модернизације општег образовања у складу са стандардима Европске Уније. Такође, врши се евалуација наставног плана и програма у струкама економије, права, трговине, угоститељства, туризма, шумарства и обрада дрвета, машинство и обрада метала, те геодезије и грађевинства. Реформа гимназије и евалуација наставног плана и програма за пет струка започета је у 2010. години и планира се наставити континуирано. Унапређење квалитета уписне политике се такође ради континуирано гдје је успостављен квалитетнији упис ученика у прве разреде средњих школа кроз усклађивање са потреба тржишта рада, отварање нових занимања (нпр. техничар телекомуникација), као и сарадња са релевантним друштвеним партнерима.

Актуелно стање у области високог образовања у Републици Српској огледа се у процесима интеграције и институционалног организовања, чиме се стварају претпоставке за имплементацију реформских активности у складу са болоњским процесом. Са циљем убрзавања реформских процеса, боље координације рада и стварања услова за предстојећу евалуацију и међународну акредитацију високошколских установа, формиран је Савјет за развој високог образовања и обезбјеђење квалитета. Савјет се активно укључио у обезбјеђење услова за примјену реформских процеса, посебно у области израде недостајућих нормативних аката, те стандардизацију критерија за лиценцирање високошколских институција у складу са Законом.

У 2010. години донесен је нови Закон о високом образовању који и даље подржава реформу високог образовања у складу са принципима Болоњске декларације и у исто вријеме, уважавајући уочене проблеме у провођењу реформе у претходне 4 године, даје нова рјешења која треба да омогуће унапређење простора високог образовања у Републици Српској. Новим законом предвиђено је успостављање Агенције за акредитацију високошколских установа у Републици Српској, високошколске установе су дефинисане као непрофитне организације које обављају јавну службу, предвиђена је могућност ванредног студирања, прецизирани су услови за упис виших година студија, поопштрени су услови за оснивање нових високошколских установа и лиценцирање студијских програма, док су из поступка признавања и нострификације изузете дипломе стечене у Републици Србији. Усвојена је „Стратегија развоја образовања 2010-2014. године“ којом су дефинисани стратешки циљеви у високом образовању. Као један од приоритетних праваца развоја простора високог образовања дефинисано је повећање броја студената на студијским програмима природних и техничких наука. У априлу 2010. године одржана је Четврта конференција високог образовања која је посвећена теми „Успостављање система квалитета у високом образовању Републике Српске“.

Табела 6.5. Реализовани пројекти у области образовања

Министарство просвјете и културе за ОШ Пале" Пале	Изградња основне школе, фискултурне дворане и вањско уређење на Палама	4.303.733
Општина Пелагићево	Изградња фискултурне дворане при ОШ "Васо Пелагић" у Пелагићеву	320.000
ОШ Борисав Станковић Бања Лука (на основу споразума са Министарством просвјете и културе РС)	Пројекат за коришћење сунчеве енергије у загријавању ОШ "Борисав Станковић" у Бањалуци	50.000

Општина Берковићи	Изградња фискултурне дворане при ОШ "П.П.Његош" у Берковићима	200.000
Министарство просвјете и културе за ОШ Петар Петровић Његош Источна Илица	Изградња основне школе у општини Касиндо, Град Источно Сарајево	2.650.000
Општина Осмаци	Изградња школске фискултурне сале за потребе ученика ОШ "Алекса Шантић" Осмаци	801.936
Општина Градишка	Изградња и опремање ОШ Врбашка - у саставу ОШ Младен Стојановић Горњи Подградци, општина Градишка	1.553.000
ОШ "Милош Црњански" Поточани, општина Прњавор	Изградња фискултурне дворане при подручном одјељењу ОШ "Милош Црњански" у Хрваћанима	650.000
ОШ "Јован Јовановић Змај" Кобаш, Србац	Реконструкција, адаптација и доградња објекта ОШ "Јован Јовановић Змај" Кобаш, Србац	600.000
Општина Модрича	Реконструкција централне основне школе "Свети Сава" Модрича	450.000
ОШ "Алекса Шантић" Војковићи, Касиндо	Фискултурна дворана при ОШ "Алекса Шантић" Војковићи, Касиндо	2.019.000
Општина Мркоњић Град	Изградња сале за физичко васпитање у Подрашници, општина Мркоњић Град	500.000
Општина Модрича	Изградња нове петоразредне школе у МЗ Модрича V, општина Модрича	200.000
Основна школа "Вук Караџић" Требиње	Изградња крова, реконструкција гријања, замјена вањских отвора, санација фискултурне сале у ОШ "Вук Караџић" Требиње	497.290
ОШ "Петар Кочић" Нова Топола, општина Градишка	Доградња ОШ "Петар Кочић" Нова Топола, општина Градишка	496.927
ОШ Стеван Душанић Прибинић, Теслић	Изградња сале за физичко васпитање при ОШ "Стеван Душанић" Прибинић, општина Теслић	227.600
ОШ Вук Караџић Ситнешеи, Србац	Изградња фискултурне сале у централној школи у Ситнешима, општина Србац	418.800
ОШ "Свети Сава" Фоча	Санација школских објеката ОШ "Свети Сава" Фоча	99.560
ОШ Свети Сава Брод	Изградња спортске дворане при подручној школи "Бошко Буха", општина Босански Брод	400.000
Основна школа Десанка Максимовић Станари, општина Добој	Побољшање услова рада у централној школи Десанка Максимовић Станари и подручним школама	150.000
ОШ Вук Караџић и Средња мјешовита школа Никола Тесла Козарска Дубица	Санација школа на подручју општине Козарска Дубица	250.300
Основна школа Свети Сава Љубиње	Санација ОШ Свети Сава у Љубињу	100.000
Општина Рудо	Уградња гријања у Основну школу Бошко Буха Штрпци и реконструкција Основне школе у Рудом	360.000
Основна школа Петар Кочић Приједор	Изградња и опремање објекта подручне школе у Горњим Орловцима, Приједор	417.700
Министарство просвјете и културе Републике Српске	Едукација дјецe раног школског узраста у саобраћају	31.177
Министарство просвјете и културе Републике Српске	Увођење електронског дневника у основне и средње школе	1.083.825
ОШ „Немања Влатковић“, Шипово	Замјена столарије, подова и мокрих чворова у централној ОШ Немања Влатковић Шипово и крова у ПШ Пљева	260.000
Општина Доњи Жабар	Завршетак изградње спортско-школске дворане у Доњем Жабару (III фаза)	180.000
Општина Пелагићево	Набавка аутобуса за превоз ученика основног образовања на подручју општине Пелагићево	135.709

ОШ "Јова Јовановић Змај" Требиње	Доградња 2 учинице, санација мокрих чворова, изградња физкултурне дворане, као и изградња централног гријања у подручном одјељењу ОШ Јова Јовановић Змај у Ластви, општина Требиње	429.000
Основна школа "Доситеј Обрадовић" Разбој Лијевац, општина Србац	Адаптација и доградња подручне школе ОШ Доситеј Обрадовић Разбој Љ. у Малом Разбоју, општина Србац	158.900
Основна школа "Радоје Домановић" Осјечани, општина Добој	Изградња подручне школе "Кожухе", при централној ОШ "Радоје Домановић" Осјечани, општина Добој	178.069
Општина Зворник	Довршетак изградње основне (деветогодишње) школе у Каракају, општина Зворник	279.753
Основна школа "Десанка Максимовић" Приједор	Санација и реконструкција основне школе "Десанка Максимовић" у Приједору	374.499
Основна школа "Јован Дучић" Бијељина	Доградња подручне школе у Патковачи и реконструкција централне основне школе "Јован Дучић" Бијељина	580.000
Основна школа "Свети Сава" Бијељина	Адаптација и реконструкција постојећег објекта ОШ "Свети Сава" Бијељина	299.500
Основна школа "Петар Кочић" Хан Кола, Бањалука	Санација централне основне школе "Петар Кочић" Хан Кола и подручне школе у Стричићима	250.000
Основна школа "Филип Вишњић" Доња Трнова, општина Угљевик	Грађевински радови на изградњи котловнице и инсталација централног гријања у основној школи Филип Вишњић Доња Трнова, општина Угљевик	80.000
Основна школа "Озрен" Пакленица Доња, општина Добој	Санација и опремање ОШ "Озрен" у Пакленици Доњој, општина Добој	199.000
Основна школа "Петар Кочић" Бродац, општина Бијељина	Адаптација основне школе Петар Кочић Бродац (општина Бијељина) и физкултурне сале при школи	163.800
Општина Зворник	Физкултурна сала при ОШ "Десанка Максимовић" Челопек, Зворник	539.741
Општина Челинац	Изградња подручне основне школе у Црном Врху, општина Челинац	163.444
Основна школа "Холандија" Слатина, општина Лакташи	Изградња физкултурне дворане у Подручној школи основне школе Холандија Слатина у Бошковићима, општина Лакташи	443.000
Основна школа "Иво Андрић" Ђулићи, општина Теслић	Изградња сале за физичко васпитање и адаптација мале школске зграде са доградњом две учинице при ОШ Иво Андрић Ђулићи, Теслић	509.000
Основна школа "Змај Јова Јовановић" Бањалука	Санација физкултурне сале при ОШ "Змај Јова Јовановић" у Бањалуци	174.000
Основна школа "Вук Караџић" Рођевић, општина Зворник	Изградња Основне школе у Брањеви, општина Зворник	980.000
Општина Рибник	Доградња Основне школе Десанка Максимовић, Горњи Рибник	681.000
Основна школа "Младен Стојановић" Лакташи	Реконструкција спортске сале Основне школе Младен Стојановић у Лакташима и реконструкција крова и санитарног чвора Подручне школе у Кришковцима	315.000
Универзитет Источно Сарајево, Лукавица	Набавка наставних учила и помагала	1.300.000
ОШ Петар Кочић Братунац	Изградња физкултурне сале при ПШ Коњевић Поље, општина Братунац	480.000
Општина Берковићи	Изградња дјечијег вртића у општини Берковићи	151.000
Општина Приједор	Изградња новог школског објекта ПО Бистрица, ОШ Јован Дучић Ламовита, општина Приједор	300.000
Основна школа "Иво Андрић" Бања Лука	Санација крова и замјена столарије у ОШ Иво Андрић Бања Лука	332.552

Извор: Министарство просвјете и културе

У 2010. години планирају се додатна улагања из средстава РПРС за пројекте који ће се реализовати у току 2011. године:

Табела 6.6. Планирани пројекти у области образовања у 2011. години

Универзитет Бањалука, Електротехнички факултет	Санација крова зграде Електротехничког факултета у Бањалуци са доградњом мансарде	605.000
Студентски центар Пале	Побољшање смјештајних капацитета, набавка опреме за студентски центар Пале	200.000
Министарство просвјете и културе	Изградња и опремање спортске дворане у студентском кампусу Бања Лука	1.200.000
Универзитет у Бањалуци и Источном Сарајеву	Набавка возила за студенте са инвалидитетом	80.000
Студентски центар Бања Лука	Санација Студентског центра у Бањалуци	95.000
ОШ „Јован Дучић“, Залужани, Бања Лука	Санација и опремање ОШ „Јован Дучић“, Залужани, Бања Лука	150.000
Министарство просвјете и културе	Санација и опремање институција основног и средњег образовања	500.000
ОШ „Иво Андрић“, Ђулићи, Теслић	Додатна средства по пројекту „Изградња сале за физичко васпитање и адаптација мале школске зграде са доградњом двије учионице при ОШ Иво Андрић, Ђулићи, Теслић“ (већ одобрено 509.000,00)	95.000
ОШ „Иво Андрић“, Ђулићи, Теслић	Санација подручне школе Влајинци	80.000
ОШ „Стеван Душанић“, Прибинић, Теслић	Санација подручне школа Булетић	80.000
Општина Рибник	Завршетак изградње спортске дворане при ОШ „Никола Мачкић“ у Рибнику	300.000
Универзитет у Бањалуци	Санација објекта за потребе Архитектонско-грађевинског факултета у Бањалуци	2.500.000
Универзитет у Бањалуци	Санација објекта за потребе Факултета политичких наука у Бањалуци	2.500.000
Укупно		8.385.000

Извор: Министарство просвјете и културе

За додјелу стипендија студентима који студирају на високошколским установама у Републици Српској обезбијеђена су средства у износу од 2.000.000 КМ, а за студенте студија у иностранству у износу од 100.000 КМ. Влада Републике Српске је наставила са стимулисањем уписа студената на дефицитарне студијске програме кроз додјеливање новчане помоћи студентима који се определиле за ове студијске програме. Студентским организацијама које су аплицирале за додјелу средстава за студентске пројекте обезбијеђена су средства у износу од 203.000 КМ.

Посебно је било важно за област образовања, али и Економску политику усвајање Закона о образовању одраслих, те успостављање Завода за образовање одраслих. На овај начин ће се помоћи привреди у рјешавању дефицитарних занимања, али и грађанима у смислу преквалификације или доквалификације, ако је за њиховим занимањем престала потреба. Дакле, Министарство просвјете и културе је створило услове за креативан ангажман од предшколског, преко основног, средњег и високог, до образовања одраслих.

Влада Републике Српске ће спровести реформе високог и средњег стручног образовања, посебно у области креирања уписне политике за средње школе, те

дефинисање програма школских и високошколских установа у складу са потребама привреде и, с тим у вези, укључивање у израду програма преквалификација. Ова мјера ће помоћи у рјешавању проблема недостатка производних занимања, гдје је потребно извршити реформу практичне наставе, те омогућити ученицима средњих стручних школа обављање праксе у предузећима. Такође, надлежни државни органи, органи локалних заједница, те привредници ће покренути активности на промовисању „радничких занимања“ и обезбјеђењу квалитетних програма средњег усмјереног образовања.

Поред тога, Влада Републике Српске ће помоћи уређење студентских домова на Палама и Фочи, те започети изградњу 4. павиљона студентског дома у Бањалуци. Такође, формираће Фонд за мобилност студената, како би се подстакла размјена студената, те увешће олакшице за пријем студената по основу привремених и повремених послова.

6.10. СОЦИЈАЛНИ СЕКТОР

6.10.1. Систем пензијско-инвалидског осигурања

Почетком ове године, тачније 08.01.2010. год, ступио је на снагу Закон о измјенама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању (Службени гласник Републике Српске, 118/09) којим се мијења члан 87, брише члан 89. и додаје нови члан 231в. Одредбама члана 87. Закона регулисано је утврђивање пензијског основа бораца од прве до пете категорије, учесника НОР-а прије 09.09.1943. године, као и утврђивање пензијског основа код одређивања породичне пензије иза погинулог борца или учесника НОР-а. Измјеном члана 87. Закона, борцима шесте и седме категорије укида се тзв. гарантовани пензијски основ. Брисањем члана 89. Закона, укида се повећање пензије борцима од прве до седме категорије, као и учесницима НОР-а, који према укупном пензијском стажу не могу остварити пензију у проценту који им по закону припада за пуни пензијски стаж. Новим чланом 231в. Закона прописује се поновно одређивање пензија по службеној дужности почев од 01.02.2010. године у складу са наведеним измјенама. Такође, 06.04.2010. год. ступила је на снагу Уредба о посебној накнади учесницима НОР-а (Службени гласник Републике Српске, 26/10). Одредбама поменуте уредбе је, између осталог, прописано да посебна накнада зависи од висине пензије учесника НОР-а одређене у складу са Законом о пензијском и инвалидском осигурању (Службени гласник Републике Српске 106/05, 20/07, 33/08, 1/09, 71/09, 106/09 и 118/09) и да ће се исплаћивати корисницима права на пензију којима је пензија у јануару већа од пензије у фебруару 2010. године.

На 37. сједници Народне скупштине Републике Српске одржаној 18.05.2010. године усвојена је Стратегија реформе пензијског система у Републици Српској, којом су идентификована уска грла пензијског система РС, предложене мјере за њихово отклањање, те дат акциони план реализације са циљем успостављања дугорочно одрживог пензијског система, и том приликом усвојени су слиједећи закључци:

- Народна скупштина Републике Српске прихвата Стратегију реформе пензијског система у Републици Српској и мјере предложене у Стратегији, као основу за постизање широког консензуса политичких субјеката и социјалних партнера

(представника радника, послодаваца и пензионера), те све субјекте позива на дијалог и постизање споразума о оперативним мјерама.

- Полазећи од прихваћених стратешких и оперативних циљева у Стратегији, Народна скупштина задужује Владу Републике Српске, да до краја првог тромјесечја 2011. године, предложи ревидирани Акциони план реализације Стратегије, са реалном динамиком краткорочних и средњорочних реформских корака, а прије свега параметарских реформи у постојећем систему и првом стубу пензијског осигурања.
- Ради сталног праћења стања реформе система пензијског и инвалидског осигурања и одржавања константног дијалога релевантних субјеката у овој области, Народна скупштина сматра неопходним оснивање сталног тијела за праћење стања и реформи система ПИО. Стално тијело би требало укључивати представнике извршне и законодавне власти, радника и послодаваца, пензионера и фондова у овој области. Народна скупштина задужује Владу да предложи форму сталног радног тијела, како би исто било у функцији дијалога прије предлагања Ревидираног плана.
- Народна скупштина оцјењује краткорочно нереалним увођење другог стуба пензионог осигурања због:
 - тренутне глобалне економске кризе са још непредвидивим временом трајања и средњорочним и дугорочним посљедицама,
 - непроведеног пописа становништва као битног елемента за одлучивање о дугорочним пројекцијама развоја,
 - потребе приоритетне стабилизације постојећег првог стуба осигурања,
 - краткорочне немогућности обезбјеђења реално претпостављених великих финансијских средстава за транзициони трошак.
- С обзиром на оцјену о краткорочној нереализибилности другог стуба пензијског осигурања, Народна скупштина тражи од Владе да предложи измјене Развојног програма, кроз промијењену намјену или начин ангажовања средстава раније резервисаних за транзициони трошак у Развојном програму (наведена измјена је извршена у 2010. години).

Поред тога, важно је напоменути да је Усвајањем Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима и доношењем подзаконских аката, створен правни оквир за пословање добровољних пензијских фондова, заснованих на принципима капитализације. На овај начин, по први пут у пензијском систему Републике Српске, створени су правни предуслови за постојање додатног добровољног пензијског осигурања базираног на капитализованој пензијској штедњи. У циљу афирмисања добровољног пензијског осигурања, пореским прописима су уведене олакшице грађанима за добровољно пензијско осигурање.

Као интегрални дио реформе пензијског система предложен је ефикаснији начин управљања портфељом хартија од вриједности које је кроз процес приватизације стекао Фонд ПИО. У том смислу донесен је Закон о Пензијском резервном фонду РС који по својој природи представља демографски резервни фонд и чије пословање је у функцији финансијске стабилности обавезног пензијског осигурања заснованог на принципу међугенерациске солидарности.

Поред нормативног регулисања ове области, у времену свјетске економске кризе, чине се значајне активности на задржавању материјалног положаја корисника права. Иако је положај ове популације и даље тежак, мора се констатовати да висина пензије на нивоу

претходне године. Константан је ниво средстава и по основу доприноса за пензијско и инвалидско осигурање као и из буџета по основу обавеза Републике.

Табела 6.7. Пензијски систем Републике Српске у периоду 2005-2010. година

	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Просјечна пензија (KM)	186	210	230	297	320
Просјечна нето плата (KM)	465	521	585	755	788
Учешће пензије у просјечној нето плати	39,9%	40,3%	39,3%	39,4%	40,6%
Просјечна пензија за пуни радни стаж (KM)	289	288	345	429	428
Учешће просјечне пензије за пуни радни стаж у просјечној нето плати	62,1%	55,3%	59,0%	56,8%	54,3%
Минимална пензија (KM)	90	103	105*	150**	160
Учешће минималне пензије у просјечној нето плати	19,4%	19,8%	18,0%	19,9%	20,3%
Учешће минималне пензије у просјечној пензији	48,5%	49,1%	45,8%	50,4%	50,0%
Број осигураника	283.711	284.587	294.945	305.360	294.647
Број пензионера	189.523	194.508	198.926	204.905	213.575
Однос броја осигураника и пензионера	1,50	1,46	1,48	1,49	1,38

Извор: Фонд ПИО Републике Српске, Републички завод за статистику Републике Српске

* минимална пензија у периоду јан-септ. 2007. износила је 105,30 KM, у периоду окт-дец. 2007. год. 135,00 KM

** минимална пензија у периоду јан-авг. 2008. износила је 150,00 KM, а од септ. 2008. год. износи 160,00 KM

Основни проблеми у пензијском систему Републике Српске, дугорчно посматрано су демографске природе, јер у дугом року демографски фактори доминирају у односу на економске. Посебно је то изражено у земљама које старе, као што је и Република Српска и код којих се из године у годину само смањује однос броја пензионера и броја осигураника. Када говоримо о демографским факторима ту мислимо на:

- ниску стопу укупног фертилитета – износи 1,25, а то значи да једна жена у фертилном периоду роди само, поједностављено речено, 1,25 дјете, односно четири жене роде само петоро дјете, а услов за просту репродукцију је стопа од 2,1, јер постоје жене које не могу рађати, односно било би потребно да пет жена роди 11-оро дјете;
- продужење старосне границе – према УН-овом моделу средњег пораста очекиваног трајања живота сваких 10 година животни вијек се продужи за 0,6 година;
- промјене у структури радне снаге – повећава се учешће непродуктивног становништва, а смањује радне снаге, јер популација стари;
- неповољан однос броја осигураника и корисника права.

Поред демографским фактора, као основни проблеми пензијског система Републике Српске могу се истаћи и слиједећи:

- само 7% пензионера са пуним стажом осигурања,
- ниска ефективна доб за одлазак у пензију,
- проблем са индексацијом пензија – све развијене земље су прешле на „швајцарски модел“ (пола плате + пола инфлација, ММФ нам сугерише само инфлацију),
- проблем привилегованих права – у току је ревизија борачких права;
- није ријешено питање исплате пензија остварених прије рата на садашњем подручју Федерације Босне и Херцеговине.

Систем без реформе која је предложена стратегијом има за посљедицу:

- притисак на смањење исплатног коефицијента,
- смањење просјечне стопе замјене (односа просјечне пензије и просјечне нето плате),
- конвергенцију свих пензија према минималним, и
- раст буџетских трансфера.

Због свега наведеног извршићемо додатне параметарске реформе с циљем финансијске консолидације система, кроз:

- проширење круга осигураника (лица која обављају привремене и повремене послове, лица која обављају послове по основу уговора о дјелу односно послове по основу ауторског уговора, чланови органа у привредним друштвима, јавним предузећима и установама, који за свој рад примају накнаду, ако нису осигурани по другом основу, врхунски спортисти ако нису осигурани по другом основу, лица која се баве пољопривредном дјелатношћу као јединим или главним занимањем ако нису осигурани по другом основу),
- пенализирање пријевременог пензионисања,
- промјену начина одређивања пензија (њемачки бод систем),
- усклађивање пензија према швајцарској формули (50% инфлација + 50% раст плата),
- правичнију редистрибуцију средстава у систему међугенерациске солидарности преко обрачунске стопе (до сада била 2,25% за првих 20 година стажа и 1,50% за преосталих 20 година стажа – награђиван краћи рад;
- редефинисању посебних права и увођење више реда и контроле у област инвалидских пензија (отклонити неусаглашеност између обима признатих права и могућности њиховог финансирања, размотрити проблематику за исплату пензија на одређеном нивоу, у случају да се средства из члана 199. Закона ограниче само на финансирање привилегованих права, односно независне исплате ових пензија и пензија по општим прописима, прецизно утврдити шта се подразумијева под средствима које обезбјеђује Република по основу члана 199. Закона, дугорочно, из система пензијског и инвалидског осигурања искључити преостале привилегије бораца које се огледају у гарантованом пензијском основу бораца од прве до пете категорије и давања по том основу везати за Закон о правима бораца, имајућу у виду да постоје вишеструка давања по истом основу (по основу учешћа и повреде или погибије у рату) лична или породична инвалиднина, пензија, борацки додатак и сл., размотрити могућност укидања неких од тих права по истом основу, извршити ревизију рјешења која представљају основ за остваривање права по основу борацког статуса, иобезбиједити услове и механизме реализације ефикасне и свеобухватне наплате доприноса, напређење и јачање фискалне дисциплине у цјелини, како са становишта прикупљања пензијског доприноса, тако и са становишта наплате свих буџетских прихода),
- раздвајање пензија по основу стажа осигурања и пензија које су признате према посебним правима.

Према томе, приоритет је да се изради и усвоји нови Закон о пензијско-инвалидском осигурању, који ће укључити све препоруке из Стратегије реформе пензијско-инвалидског осигурања Републике Српске, које је усвојила Народна скупштина.

Такође, за реализацију Програма социјалног збрињавања радника за 2010. годину, буџетом Републике Српске је предвиђено 10,2 мил. КМ. Закључно са августом, реализовано је 4,21 мил. КМ од чега 2,04 мил. КМ на име доприноса за пензијско и инвалидско осигурање и 2,17 мил. КМ на име доприноса за осигурање од незапослености. Наведена средства се односе на 1.659 радника из 3 предузећа код којих је у 2008. и 2009. години покренут стечајни поступак и 217 радника који су се пријавили на јавни позив и који овом уплатом доприноса испуњавају услове за остваривање права на старосну пензију. Према подацима до краја августа, нерјешено је 89 захтјева предузећа у стечају са 10.304 запослених радника и за њихово збрињавање је потребно 27,6 мил. КМ. У 2010. год, закључно са августом, захтјев је поднијело 26 предузећа са 2.922 радника и за њихово збрињавање је потребно 7,3 мил. КМ. У 2011. години ће бити изнађен начин и могућност збрињавања дијела радника, који ће процесом приватизације, стечаја и ликвидације предузећа остати без запослења.

6.10.2. Борачко-инвалидска заштита и заштита цивилних жртава рата

Економску политику у овој области у 2011. години карактерисаће одређивање да се настави ефикаснија ревизија оствареног статуса и права на мјесечна примања корисника из области борачко-инвалидске заштите. То подразумијева приоритетно ревидирање идентификованих предмета који садрже одређене незаконитости, те елиминисање из система борачко-инвалидске заштите свих незаконито стечених статуса и права, без обзира да ли су она остварена лажним увјерењем о рањавању, или обезбјеђењем веће категорије инвалидности од законом припадајуће.

Такође, треба напоменути да је приликом размјене података о корисницима права из области борачко-инвалидске заштите између овог министарства и Министарства рада и социјалне политике Републике Србије, утврђено да права на мјесечна примања по истом чињеничном основу истовремено користи и у Републици Српској и у Републици Србији 201 лице. У циљу откривања и евидентирања корисника двоструких исплата, те у циљу спречавања двоструких исплата и двоструког признавања права, ово министарство је дана 21.09.2010. године са поменутиим министарством Републике Србије потписало Споразум о сарадњи. Према наведеном споразуму, кориснику двоструких исплата престаје право у држави у којој му је касније признато право, а ако је право признато и у Републици Српској и у Републици Србији почев од истог мјесеца, право задржава и наставља остваривати у Републици Српској. Споразумом је усаглашено да ће Министарства тромјесечно размјењивати спискове корисника дуплих примања на основу података из јединствене евиденције података о корисницима права која се води у Министарствима посредством информационог система. Из наведеног је видљиво да ће у 2011. години доћи до значајнијих уштеда средстава по основу обуставе исплате двоструким корисницима права на мјесечна примања.

Влада Републике Српске се обавезала да ће до краја 2010. године донијети законску регулативу о имовинском цензусу корисника права из области борачко-инвалидске заштите и заштите цивилних жртава рата, уз претходно добијену сагласност Борачке организације РС и Републичке организације породица заробљених и погинулих бораца, а која ће се примјењивати од 2011. године. Уредбом се прописује да права на мјесечна примања по Закону о правима бораца, војних инвалида и породица погинулих бораца

Одбрамбено-отаџбинског рата Републике Српске неће моћи остварити: корисници личне инвалиднине - војни инвалиди од седме до десете категорије, корисници породичне инвалиднине и посебног мјесечног примања по прописима из области борачко-инвалидске заштите, изузев дјецe и корисници породичне инвалиднине по прописима из области заштите цивилних жртава рата, изузев дјецe, чије имовинско (приходовно) стање буде прелазило утврђени цензус. Под приходима корисника права подразумијеваће се збир опорезованих нето прихода које је корисник – порески обвезник остварио у календарској години према Закону о порезу на доходак. Активност је у току и након усаглашавања са партнерима у доношењу исте, Уредба ће бити прослијеђена Влади, а њено усвајање се очекује крајем децембра или у јануару 2011. године.

У периоду 2008-2010. године у реализацији Програма потпуног стамбеног збрињавања породица погинулих бораца и РВИ од I до IV категорије (Протокол о стамбеном збрињавању потписан између Владе Републике Српске и Борачке организације Републике Српске и општина у Републици Српској) изграђене су и усељене 904 стамбене јединице у 43 општине. У 2010. години грађевински је завршено још 108 стамбених јединица за чије усељење се чека да општине изврше своје обавезе везане за прикључење на инфраструктурну мрежу и добијање употребне дозволе. Започет је поступак изградње или куповине још 253 стамбене јединице, што ће укупно чини 1.265 корисника збринутих додјелом стамбених јединица. У наведеном периоду додјељена су неповратна новчана средства за изградњу, доградњу и поправке стамбених јединица које су у приватном власништву за 883 корисника у 44 општине. За реализацију Програма планирана су средства у износу од 50.000.000 КМ. У 2010. години финансирање изградње стамбених јединица вршено је из средстава инвестиционо-развојне компоненте, а сходно потписаном Меморандуму о реализацији Пројекта „Програм стамбеног збрињавања породица погинулих бораца и РВИ од I до IV у Републици Српској за 2009. и 2010. годину. У 2011. години ће се наставити поступак стамбеног збрињавања породица погинулих бораца и ратних војних инвалида у складу са потребама исказаним на коначним ранг листама општина/града и Протоколом о стамбеном збрињавању за период 2008-2010. годину.

У 2011. години, у циљу побољшања здравствене заштите борацких категорија наставиће се Пројекат бањске рехабилитације, ратних војних инвалида и породица погинулих бораца. За бањску рехабилитацију 3.604 корисника из категорије РВИ и ППБ од 2006. до 2010. године издвојено је 1.559.302 КМ.

6.10.3. Избјеглице, расељена лица и повратници

Као дио проблема социјалне политике евидентирани су и проблеми становништва из категорије избјеглица, расељених лица и повратника, јер је и даље присутан проблем обезбјеђења трајног стамбеног збрињавања кроз обнову и изградњу стамбених јединица, обезбјеђење недостајуће примарне комуналне и јавне инфраструктуре, обезбјеђење здравствене заштите, обезбјеђење смјештаја док чекају обнову стамбених јединица и других облика помоћи у циљу стварања услова одрживог - самоодрживог живота. До краја августа 2010. године евидентирано је укупно 49.004 пријаве за обнову

стамбених јединица на нивоу БиХ, 25.227 на подручју Федерације БиХ, 21.789 на подручју Републике Српске и преко 1.800 на подручју Брчко Дистрикта БиХ.

У 2010. години реализоване активности Министарства за избјеглице и расељена лица Републике Српске исказане у документу Економска политика Републике Српске биле су:

- Обезбијеђена здравствена заштита за око 1.055 породица мјесечно;
- Обезбијеђен алтернативни смјештај за 4.435 породица и при томе смањен број корисника за 495 породица;
- Извршена обнова-реконструкција стамбених јединица за 209 породица из реда интерно расељених лица и повратника;
- Обновљена-изграђена примарна комунална и јавна инфраструктура за интерно расељена лица, повратнике и избјеглице кроз реализацију 129 пројеката у 45 општина;
- За кориснике колективних смјештаја у току је изградња 157 станова, а 13 је усељено;
- Обезбијеђени су услови за одрживи повратак кроз реализацију пројеката са елементима одрживости, при чему је помоћ добило 160 породица;
- Пружена помоћ у обнови 11 вјерских објеката;
- Пружена помоћ у раду за 17 удружења која се баве проблемима избјеглица, расељених лица и повратника.

Министарство за избјеглице и расељена лица Републике Српске у складу са одредбама Закона о расељеним лицима, повратницима и избјеглицама у Републици Српској ('Службени гласник Републике Српске 42/05) је у обавези да предлаже мјере за рјешавање проблема лица из реда избјеглица, расељених и повратника. У складу са наведеним, обнова и реконструкција уништених стамбених јединица ће се наставити и у 2011. години кроз слиједеће врсте помоћи:

- санација-изградња стамбених јединица по систему "кључ у руке";
- додјела грађевинског материјала са стимулативним новчаним средствима за уградњу истог;
- новчана помоћ за уградњу донираног грађевинског материјала од других донатора.

Обнова и изградња комуналне и јавне инфраструктуре у циљу одрживог повратка и стварања услова за нормалан живот у избјегличким насељима наставиће се кроз изградњу и обнову водовода, изградњу и обнову електро мреже, изградњу и обнову канализационе мреже, изградњу и обнову путне мреже и обнову јавних и вјерских објеката. Проблем лица без смјештаја из реда расељених лица и избјеглица наставиће се рјешавати кроз обезбјеђење алтернативног смјештаја. Да би се побољшали услови одрживог повратка наставиће се пружати помоћ кроз набавку и додјелу пољопривредне механизације, финансијску помоћ за мала предузећа и породични бизнис, те помоћ у обнови вјерских и других јавних објеката. Као и претходних година наставиће се обезбјеђивати здравствена заштита за расељена лица и повратнике која немају исту по другим основама.

Према томе, Министарство за избјеглице и расељена лица Републике Српске ће се у 2011. години приоритетно ангажовати на реализацији слиједећег:

- обезбиједити здравствену заштиту за око 1.050 корисника мјесечно из реда избјеглица, расељених лица и повратника;
- обезбиједити све видове алтернативног смјештаја за око 4.050 породица и уједно смањити број корисника алтернативног смјештаја за преко 450 породица, у односу на стање крајем 2010. године;
- извршити обнову и реконструкцију стамбених јединица кроз напријед назначене врсте помоћи за око 210 породица из реда интерно расељених лица и повратника у Републику Српску и Федерацију БиХ;
- обезбиједити обнову комуналне и јавне инфраструктуре, као и вјерских објеката кроз реализацију 130 пројеката;
- трајно стамбено ријешити око 160 породица корисника колективних видова алтернативног смјештаја кроз социјалну стамбену изградњу; и
- обезбиједити услове за одрживи повратак кроз додјелу пољопривредне механизације и опреме, финансијску помоћ малим предузећима и породичном бизнису за 250 породица интерно расељених лица и повратника у Републику Српску и Федерацију БиХ.

7. ПОЛИТИКЕ ЈАВНОГ СЕКТОРА - ПОЛИТИКЕ ЛОКАЛНЕ УПРАВЕ

Процес реформе локалне самоуправе у Републици Српској отворен је усвајањем Стратегије развоја локалне самоуправе у Републици Српској за период 2009-2015. година која је у примјени од марта 2010. године. Стратегија садржи кључна рјешења и мјере за процес децентрализације и реформе локалне самоуправе на принципима Европске повеље о локалној самоуправи те јачање позиције и улоге јединица локалне самоуправе. Уз констатовање стања и кључних проблема, визије дугорочног развоја исказане кроз пет стратешких циљева, Стратегија садржи кључне мјере за израду и измјену најважнијих законских рјешења која се непосредно или посредно односе на област локалне самоуправе. Тако су донесени:

- Закон о територијалној организацији Републике Српске и на основу овог закона Уредба о насељеним мјестима која чине подручје јединице локалне самоуправе и Уредба о Регистру насељених мјеста у јединицама локалне самоуправе Републике Српске што ће бити од великог значаја за предстојећи попис становништва,
- Закон о референдуму и грађанској иницијативи којим је дат нови правни оквир непосредног учешћа грађана у процесу доношења одлука на локалном нивоу и
- Закон о преносу права својине на капиталу Републике Српске у предузећима која обављају комуналне дјелатности на јединице локалне самоуправе што ће створити правне претпоставке да јединице локалне самоуправе које су биле оснивачи предузећа из области комуналних дјелатности, а чије обављање је од општег интереса на локалном нивоу управљају тим предузећима.

У септембру 2010. год. Влада Републике Српске је усвојила Стратегију обуке за запослене у јединицама локалне самоуправе у Републици Српској за период 2011-2015. година као резултат пројекта "Систем обуке за јединице локалне самоуправе", која садржи кључна рјешења и мјере за развој стручне и професионалне локалне управе путем успостављања одрживог система обуке за запослене у јединицама локалне самоуправе, а у сврху континуираног оспособљавања кадрова у општинским и

градским органима управе, те припреме локалних нивоа власти за надолазеће обавезе у области европских интеграција. У складу са Планом праћења и вредновања и акционим планом спровођења Стратегије планирано је успостављање четири регионална центра за извођење обуке.

У првом кварталу 2011. године биће успостављене нове организационе структуре потребне за функционисање система обуке: Комисија за обуку као координационо тијело система обуке за све јединице локалне самоуправе, Канцеларија за обуку у саставу Министарства и Јединица за обуку у саставу Савеза општина и градова Републике Српске. У 2011. години планирано је да се спроведе најмање пет приоритетних програма обуке за административне службенике, као и развијање и тестирање пет приоритетних програма обуке за изабране званичнике.

Започете реформе локалне самоуправе биће настављене и у 2011. години, када се планира доношење новог Закона о локалној самоуправи који ће на свобухватан начин уредити систем локалне самоуправе у Републици Српској у складу са прокламованим принципом децентрализације власти у Републици Српској и јачању позиције и улоге јединица локалне самоуправе. Као подлога за доношење овог закона послужиће и резултати истраживања које се спроводи у циљу функционалне децентрализације, прегледом појединих сектора из надлежности јединица локалне самоуправе, ради дефинисања најбољих рјешења за увођење вишетипске локалне самоуправе и прерасподјеле надлежности и послова између јединица локалне самоуправе.

Током 2010. године окончан је и "Пројекат интегрисаног локалног развоја који је био усмјерен на израду јединствене методологије за интегрисано планирање локалног развоја која ће обезбједити остваривање усаглашености локалних развојних стратегија са стандардима Европске Уније у области пружања услуга у јавном сектору, стратешком планирању и изградњи кључних капацитета потребних за кориштење и управљање средствима из претприступних фондова. Овај пројекат имплементиран је у општинама: Козарска Дубица, Костајница, Прњавор, Србац, Котор Варош, Шамац, Осмаци, Трново, Љубиње и Добој.

У 2011. години планира се реализација нових пројеката у области локалне самоуправе:

- Пројекат "Подршка Европске Уније изградњи институционалних капацитета за регионални и локални економски развој и развој малих и средњих предузећа Босне и Херцеговине" који финансира Делегација Европске Уније у Босни и Херцеговини и
- Пројекат јачање локалне самоуправе (GTZ) који има за циљ пружање техничке подршке општинама на плану побољшања управљачких капацитета у вези са повезивањем локалних стратешких платформи развоја/стратегија развоја и просторног планирања, као и побољшања буџетских инструмената општина.

8. ПОЛИТИКЕ ЈАВНОГ СЕКТОРА - ПОЛИТИКЕ ВАНБУЏЕТСКИХ ФОНДОВА

Ванбуџетски фондови имаће обавезу да изврше уштеде на расходовним странама својих буџета. Ту се прије свега мисли на уштеде у материјалним трошковима и усклађивање плата према висини плата у јавној управи Републике Српске. Такође, мјере које ће спроводити Влада Републике Српске у циљу повећања ефикасности и ефективности рада јавне управе, смањењу трошкова администрације, те рационализацији броја запослених свакако ће се односити и на ванбуџетске фондове.

9. ЕКОНОМСКИ ОДНОСИ СА ИНОСТРАНСТВОМ И РАЗВОЈ РЕГИОНАЛНЕ САРАДЊЕ

Акционим планом за спровођење Стратегије подстицања извоза Републике Српске за период 2009-2012. године, у 2011. години планирано је повећање вриједности извоза и броја извозника, кроз успостављање интегрисаног система подршке извозу, промоције извоза, пословно умрежавање и развој инфраструктуре орјентисане на извоз.

Формирано је Интерресорно тијело за праћење реализације активности у вези са имплементацијом Стратегије подстицања извоза Републике Српске за период 2009-2012. године, којег чине представници Министарства за економске односе и регионалну сарадњу, Министарства финансија, Министарства индустрије, енергетике и рударства, Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, Министарства трговине и туризма, Министарства науке и технологије, Привредне коморе Републике Српске, Републичке агенције за развој малих и средњих предузећа и Инвестиционо-развојне банке Републике Српске.

У сарадњи са Привредном комором Републике Српске, формиран је Савјет извозника, који чине представници девет (9) предузећа из Републике Српске. Савјет извозника заступа интересе извозне привреде Републике Српске и предлаже Влади Републике Српске доношење мјера подршке извозу роба и услуга.

У циљу координисаног приступа додијели постојећих и увођења нових облика подршке извозу, урађено је мапирање свих садашњих подстицаја које министарства додјељују привредним субјектима и извршена анализа подршке извозу у Републици Српској. У току су активности на доношењу општих правила и процедура о начинима дојеле средстава за подршку извозу у складу са међународним стандардима и правилима. Код подстицаја за извоз биће предвиђени и подстицаји за припрему извоза, при чему ће та средства бити саставни дио средстава за подстицање оствареног извоза. У случају да се извоз не реализује, средства ће се враћати уз каматну стопу.

Остварена је сарадња са Агенцијом за страна улагања и промоцију извоза Републике Србије (SIEPA), са канцеларијом чешке агенције за промоцију извоза „Czech Trade“ у Београду и Јавном агенцијом за предузетништво и стране инвестиције (ЈАРТИ) Републике Словеније, те поднесена апликација за чланство у регионалној мрежи „Balkan Regional Center for Trade Promotion“ (ВСТР).

У току су активности на реализацији пројектног задатка Извоз-инфо центра Републике Српске у форми веб портала, као и концепта његовог садржаја (општи подаци о појединим земљама и економској сарадњи са Републиком Српском, преглед правних и техничких прописа и процедура у вези са међународном трговином, преглед сајмова, семинара и других манифестација у земљи и иностранству и др.), који ће се наставити одвијати и у 2011. години.

Успостављен је регистар извозника Републике Српске у којем је досад евидентирано 170 извозних предузећа. Континуирано ће се и у 2011. години вршити упис предузећа у регистар на основу достављених анкетних упитника.

Планиране активности у области економских односа са иностранством у 2011. години су слиједеће:

- Израда секторских каталога извозних предузећа Републике Српске;
- Организовање дана привреде у представништвима Републике Српске у иностранству;
- Расписивање јавног позива за кандидовање пројеката промоције извоза;
- Израда водича за извознике;
- Подршка иновативном предузетништву и предузетништву орјентисаном на извоз;
- Даљње поједностављење правила и процедура за кориштење средстава подстицаја за извозну привреду;
- Подстицање развоја пословних мрежа;
- Сарадња са институцијама и организацијама за промоцију извоза у другим земљама, ради преузимања добре праксе и стицања нових знања;
- Сарадња са дипломатско-конзуларном мрежом БиХ и трговинским и другим мисијама БиХ у иностранству, у циљу реализације заједничких активности.

Када је ријеч о регионалној сарадњи у 2010. години, потписан је споразум о сарадњи са институцијама регије Усти над Лабем (Устечки крај - Република Чешка). У Бањој Луци је одржано предавање о искуствима Чешке у реализацији пројеката путем јавно-приватног партнерства. Потписан је и Споразум са Аутономном регијом Фриули Венеција Ђулија (Република Италија) и именована Радна група за његово спровођење. Тренутно су у току припремне активности на потписивању споразума са Вараждинском и Крапинско-загорском жупанијом, Република Хрватска. Ово потписивање ће се обавити у току 2011. године.

У складу са Уредбом о Регистру споразума и протокола о сарадњи Републике Српске са субјектима у иностранству, формиран је Регистар споразума, протокола и меморандума о сарадњи које Влада Републике Српске и републички органи управе закључе са овлашћеним субјектима у иностранству, а ради успостављања и развоја регионалне сарадње. Закључно са 30.11.2010. године, у Регистар је уписано 56 споразума/протокола о сарадњи, а континуирано се врши упис нових. На основу ових споразума, Република Српска је успоставила сарадњу са институцијама у иностранству у области привреде, регионалног развоја, правосуђа, здравља и социјалне заштите, борачко-инвалидске заштите, рада и радних односа, архивске дјелатности, заштите природних и културних добара, стандардизације и др.

У оквиру сарадње са Републиком Србијом, Представништво Републике Српске у Србији проводи пројекат, који ће се наставити одвијати и у току 2011. године, а чији је

циљ јачање економских и пословних веза између општина у широј области Подриња, кроз промовисање и успостављање интензивније сарадње и партнерства између локалних заједница и малих и средњих предузећа. У пројекту учествује 12 општина из Републике Српске и 13 општина из Србије, као и подручне привредне коморе из Републике Српске (Бијељина и Источно Сарајево) и Регионалне привредне коморе из Србије (Срем, Ваљево и Ужице). Пројекат ће подстаћи регионалну сарадњу локалних заједница и малих и средњих предузећа, а предвиђена је и израда Стратегије за даљи развој Подриња и унапређење привредне сарадње у региону.

У циљу унапређења регионалне сарадње, у 2011. години радиће се на интензивирању нових облика сарадње са европским и другим регијама, реализацији заједничких активности са регијама у иностранству са којима Република Српска има потписане споразуме, као и на иницирању потписивања нових споразума, а посебно са регијама земаља у окружењу и регијама Европске Уније, за које се утврди обострани интерес. Интензивираће се промоција регионалне сарадње и давање подршке учешћу представника из Републике Српске у регионалним пројектима. Такође, наставиће се реализација Програма за унапређење сарадње Републике Српске са регијама у иностранству, којим је предвиђено иницирање и реализација активности, везаних за сарадњу у области малих и средњих предузећа, индустрије, енергије, туризма и трговине, саобраћаја, заштите животне средине, грађевинарства и стамбено-комуналне дјелатности, унутрашњих послова, културе, просвјете, породице, омладине, спорта и осталих облика сарадње.

Такође, Влада Републике Српске ће радити на успостављању сарадње и омогућавању посјета привредних делегација Републике Српске другим земљама, а уједно имплементирати отварање канцеларије Републике Српске у Вашингтону.

10. РЕАЛИЗАЦИЈА ЕКОНОМСКЕ ПОЛИТИКЕ

Мјере дефинисане у овој Економској политици су усклађене са планом буџета за 2011. годину, којим се обезбјеђују средства за њихову реализацију, те стратешким документима Републике Српске. Економска политика ће бити и основа за планирање рада свих органа и организација, а њихови резултати ће се оцијењивати у односу према овом документу.

Сва министарства ће у најкраћем року, сачинити план пословања за 2011. годину. Влада Републике Српске ће усклађивати активности на остваривању оперативних планова министарстава и контролисати остваривање усвојених мјера.